

Sicilia... vacanțe, crime și Mafia

SUNETUL VIORII

Andrea

CAMILLERI

un caz al comisarului Montalbano

NEMIRA

SUSPANS

ANDREA CALOGERO CAMILLERI (n. 1925) este unul dintre cei mai populari scriitori italieni contemporani. Poet promițător în tinerețe, apoi regizor de teatru, scenarist și producător de radio și televiziune, Camilleri a început să scrie romane târziu, după vârsta de patruzeci de ani. Astăzi, „Bătrânul”, cum îl numesc cu tandrețe contemporanii, este considerat un nume de referință al romanului polițist, contribuind la glisarea genului spre ficțiunea literară. Primul său roman, *Il corso delle cose*, a fost publicat abia în 1978 (deși fusese scris cu zece ani mai devreme), însă consacrarea literară a cunoscut-o după alți cincisprezece ani, odată cu romanul *La stagione della caccia* („Sezonul de vânătoare”). În 1994, a apărut *La forma dell’acqua* (*Forma apei* – Editura Nemira, 2010), primul roman din seria *Comisarul Montalbano*, personaj care în scurt timp avea să se transforme într-un adevărat cult. Dintre titlurile seriei – care cuprinde 17 romane și 4 volume de povestiri până în prezent – menționăm: *Il ladro di merendine* (*Hoțul de merinde*, Editura Nemira, 2009), *La voce del violino* (*Sunetul viorii* – Editura Nemira, 2009), *La gita a Tindari* („Călătorie la Tindari”), *L’odore della notte* („Mireasma nopții”), *La pazienza del ragno* („Răbdarea păianjenului”), *La luna di carta* („Luna de hârtie”) etc.

Comisarul Montalbano a devenit atât de popular (la aceasta contribuind și un serial de televiziune de mare succes), încât Andrea

Camilleri a ajuns în situația de a nu mai putea renunța la el (asemenea lui Arthur Conan Doyle cu personajul său Sherlock Holmes). „Cititorii îmi scriu și-mi spun că personajul le aparține și, deci, nu pot să fac ce vreau eu cu el. Cât despre a-l omorî, nici nu poate fi vorba. Am cerut sfaturi de la doi autori de romane polițiste, Montalbán și Jean-Claude Izzo, dar se pare că e foarte primejdios să programezi dispariția unui astfel de personaj: cei doi au decedat între timp.” Prin urmare, Camilleri ar fi luat hotărârea ca ultima aventură a lui Montalbano s-o încredințeze editorului său, cu indicația de a fi închisă într-un seif și publicată abia după moartea autorului.

SUNETUL
VIORII
Andrea
CAMILLERI
un caz al comisarului Montalbano

Ediția a II-a

Traducere din limba italiană

EMANUEL BOTEZATU

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CAMILLERI, ANDREA

Sunetul viorii / Andrea Camilleri; trad.: Emanuel Botezatu. - Ed. a 2-a. - București: Nemira Publishing House, 2014

ISBN print: 978-606-579-883-0

ISBN epub: 978-606-758-284-0

ISBN mobi: 978-606-758-285-7

I. Botezatu, Emanuel (trad.)

821.131.1-31=135.1

Andrea Camilleri

LA VOCE DEL VIOLINO

© 1997 Sellerio Editore, Palermo

© Nemira, 2009, 2014

Coperta: Gabi DUMITRU

Redactor: Oana IONA{CU

Tehnoredactor: Corneliu ALEXANDRESCU

Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimescu

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Cuprins

[Despre autor](#)

[1](#)

[2](#)

[3](#)

[4](#)

[5](#)

[6](#)

[7](#)

[8](#)

[9](#)

[10](#)

[11](#)

[12](#)

[13](#)

[14](#)

[15](#)

[16](#)

[17](#)

[18](#)

[Nota autorului](#)

[Note](#)

1

Că avea să fie o zi cât se poate de proastă comisarul Salvo Montalbano se convinsese chiar din clipa în care deschise obloanele ferestrelor de la dormitor. Era încă noapte – probabil că avea să se crape de ziuă de-abia peste o oră, dacă nu și mai bine –, totuși întunericul parcă își pierduse din intensitate, suficient cât să lase să se întrezărească cerul gemând de nori burdușiți cu apă; dincolo de fâșia alburie de plajă, marea părea un pechinez. Din ziua în care o piticanie din rasa cu pricina – tot muchilipsit cu funde și fundițe – îi încercase *al dente* pulpa, după o repriză de schelălăituri ce se voiau de fapt lătrat, Montalbano începuse să-i spună mării „câine pechinez” atunci când era brăzdată de rafale scurte și reci, care stârneau miriade de valuri minuscule, încununate cu ciufuri ridicole de spumă. Cât despre umoare, aceasta era deja la pământ, având în vedere că primul lucru pe care îl avea de făcut dimineață nu era deloc plăcut: să participe la o înmormântare.

De cu seară dăduse gata juma’ de kil de anșoa proaspete cumpărate de menajera Adelina, pe care le făcuse salată, cu mult suc de lămâie, ulei de măsline și piper măcinat proaspăt. Un festin măreț, ce mai la deal, la vale, însă primise un telefon care avusese darul să-i strice toată seara.

– Alo, dom'le? Dom'le, 'mneavoastră personal în persoană sunteți la telefon, dom'le?

– Eu însumi personal în însăși persoana mea mi-s, Catarè. Poți vorbi fără grijă.

Hotărâse împreună cu ceilalți din comisariat să-l posteze la centrală ca să răspundă la telefoane, crezând – eronat, după cum avea să se dovedească apoi – că acolo va face mai puține stricăciuni decât oriunde altundeva. După câteva solemne crize de furie, Montalbano înțelesese că singura posibilitate de a avea cu el un dialog situat în limitele tolerabile ale vorbitului în dodii era să-și însușească limbajul lui.

– Cer pardonanță și priință, dom'le.

Aha. Cerea iertare și îngăduință. Montalbano își ciuli urechile: dacă așa-zisa limbă talienească a lui Catarella devenea ceremonioasă și pompoasă, însemna că situațiunea nu era deloc ușoară.

– Vorbește cu încredere, fără ezitanță, Catarè.

– Acu' trei zile în urmă v-or căutatără chiar pe 'mneavoastră personal în persoană, dom'le, 'mneavoastră nu erați vinit la secție, pe urmă eu uitai să vă fac referință.

– Și de unde or sunatără?

– Din Flòrida, dom'le.

Montalbano înmărmuri literalmente. Într-o viziune nu mai lungă de o fracțiune de secundă, se văzu pe el însuși în trening, făcând *jogging* împreună cu câțiva agenți americani de la Narcotice, atletici, cu

țeasta rasă, implicați cu toții într-un dosar complex de trafic de droguri.

– Satisface-mi o curiozitate, Catarè: în ce limbă v-ați vorbit?

– Păi, în ce limbă să ne vorbim, dom'le? În talienească, altminterea cum?

– Ți-au zis ce vor?

– Bine'nțeles, tot despre orișice lucru mi-or zisă ră. Or zisă ră așa: că muri muierea vicechestorului Tamburrano.

Scoase un suspin de ușurare: fusese peste puterile lui să și-l rețină. Nu telefonaseră din Florida, ci de la comisariatul din Floridia, lângă Siracusa. Caterina Tamburrano era de multă vreme grav bolnavă, iar vestea că murise nu-l luă tocmai prin surprindere.

– Dom'le, tot 'mneavoastră personal în pirsoană sunteți la tilifon?

– Tot eu personal sunt, Catarè, nu făcui schimb cu altu'.

– Mai ziseră așa: că servisu' funeralier o să fie joi de dimineață, cam pe la nouă.

– Joi? Adicătelea mâne dimineață?

– Da, 'trăiți, dom'le.

Îl lega o prietenie prea veche de Michele Tamburrano ca să nu se ducă la înmormântare; în plus, i se oferea posibilitatea să remedieze cu demnitate faptul de a nu-i fi dat omului nici măcar un telefon în ultima vreme. Hm, de la Vigàta la Floridia erau trei ore și jumătate de mers cu mașina.

– Ascultă, Catarè, mașina mea-i la mecanic. Mâne dimineață, la cinci fix, o mașină de serviciu să fie aici, la mine, la Marinella. Pe urmă, îl anunți pe domnul Augello că eu o să stau absent până după-amiază. Ai înțeles bine ce-ți zisei?

Ieși de sub duș cu pielea roșie ca de rac fiert: ca să contrabalanseze senzația de frig care îl încerca de când văzuse culoarea mării, abuzase de apa fierbinte. Începuse să-și radă barba când auzi mașina de serviciu. De altfel, era foarte dificil să n-o audă cineva pe o rază de zece kilometri! Mașina se catapultă cu viteză supersonică pe tăpșanul din fața casei, frână strident împrăștiind rafale de pietriș în toate direcțiile, apoi se auzi un vaiet deznădăjduit de motor ambalat la maximum, un strigăt sfâșietor al schimbătorului de viteze, un scrâșnet acut de cauciucuri și o nouă rafală de pietriș. Carevasăzică, șoferul făcuse o manevră de întoarcere, postându-se în poziție de plecare.

Când ieși din casă, dădu cu ochii de Gallo, șoferul oficial al comisariatului, care jubila.

– Ia uitați ici, dom' comisar! Vedeți ce urme lăsai? Tii, ce manevră-mi ieși! În loc o-ntorsei, nu alta!

– Felicitări, făcu Montalbano cu un aer trist.

– Pun sirena? îl iscodi Gallo când urcară în mașină.

– Da, în cur pune-ți-o, îi răspunse comisarul, încruntat.

Și închise ochii să doarmă: n-avea chef de vorbă.

Înțelegând că superiorul său se pregătea să tragă un pui de somn, Gallo, care suferea de sindromul Indianapolis, accelerează din ce în ce

mai tare, silindu-se să ajungă la o viteză pe măsura abilităților de șofer pe care credea că le are. Prin urmare, nu trecu nici un sfert de oră de când plecaseră la drum când surveni accidentul. Auzind scrâșnetul brusc al frânelor, Montalbano deschise ochii, dar nu văzu nimica-nimicuța: mai întâi, țeasta îi fu împinsă violent în față, apoi trasă la fel de violent înapoi de centura de siguranță. Urmă un zgomot devastator de tablă contorsionată, după care se întronă din nou liniștea, o liniște de povești cu zâne, cu ciripit de păsărele și lătrat de câini.

– Ești rănit? îl întreabă comisarul pe Gallo, observând că șoferul își masa pieptul.

– Nu. Da' 'mneavoastră?

– N-am ni'ca. Da' cum s-a-ntâmplat?

– O *gaddrina*-mi tăie calea.

– Cine a mai pomenit ca o găină să traverseze strada când trec mașini! Hai să vedem ce pagube avem.

Coborâra. De jur împrejur, nici țiipenie. Urmele lungi, de frână, se întipăriseră pe asfalt: chiar în locul de unde începeau se putea observa o moviliță întunecată. Gallo se apropie, apoi se întoarse triumfător spre comisar.

– Ce vă zisei eu? O *gaddrina* era!

Caz clasic de sinucidere, nu-ncăpea nicio îndoială. La fel de limpede cum era și faptul că mașina de care se izbiseră, zdrobindu-i toată partea din spate, fusese parcată regulamentar lângă bordură: acum, din cauza loviturii, stătea oarecum de-a curmezișul, cu spatele ușor

deviat spre axul drumului. Era un Renault Twingo de culoare *vert-bouteille*, plasată în așa fel încât să închidă un drumeag desfundat, care după vreo treizeci de metri se sfârșea în dreptul unei vilișoare cu un etaj, ale cărei uși și ferestre păreau ferecate. Mașina de serviciu a comisariatului avea un far făcut țăndări și aripa din dreapta care semăna cu o bucată de carton mototolit.

– Și-acu' ce ne facem? îl iscodi Gallo, abătut.

– O luăm din loc. Ia spune, după părerea ta, mașina noastră mai merge?

– Eu încerc.

Scrâșnind, mașina de serviciu se urni în marșarier, reușind să se desprindă din îmbrățișarea celeilalte mașini. Nici de data aceasta nu se arătă cineva la vreuna din ferestrele vilișoarei. Greu somn trebuie să se mai fi dormit în casa aceea: Twingo aparținea fără doar și poate cuiva de acolo, întrucât în vecinătate nu se vedea urma vreunei alte case. În timp ce Gallo începu să tragă cu amândouă mâinile de aripă, încercând să elibereze roata din strânsoare, Montalbano scris pe un petic de hârtie numărul de telefon al comisariatului și îl strecură sub ștergătorul de parbriz al Renaultului.

Când e scris să nu-ți meargă bine, păi așa ți-e scris și cu asta basta! După încă o jumătate de oră de mers, Gallo începu din nou să-și maseze insistent pieptul, iar din când în când fața i se schimonosea de durere.

– Conduc eu, spuse brusc comisarul, iar Gallo nu zise nu.

Ajunși în dreptul comunei Fela, Montalbano ieși de pe autostradă, încadrându-se pe deviația care ducea spre centru. Gallo nici măcar nu-și dădu seama: ținea ochii închiși, iar capul și-l sprijinea de geamul portierei.

– Unde suntem? îl iscodi pe Montalbano când deschise ochii, simțind că mașina se opri.

– Te-am adus la spital, la Fela. Dă-te jos.

– Bine, da' n-am ni'ca, dom' comisar.

– Dă-te jos. Vreau să te cate un doctor de pe aici.

– Bine, atunci mă lăsați aici și 'mneavoastră mergeți mai departe. Pe urmă, mă luați la întoarcere.

– Nu mai vorbi în dodii. Hai, mișcă.

Cătatul lui Gallo – incluzând auscultări, triplă măsurare de tensiune, radiografii și compania plăcută a unei asistente – dură mai bine de două ore. Într-un târziu, sosi sentința: Gallo nu avea nimic rupt, durerea se datora faptului că nu fusese precaut și se lovise de volan, iar starea de slăbiciune putea fi pusă pe seama șocului suferit în urma izbiturii.

– Și acu' ce ne facem? îl iscodi din nou Gallo, din ce în ce mai abătut.

– Ce-ai vrea să ne facem? Mergem mai departe. Da' conduc eu.

La Floridia mai fusese doar de două sau trei ori, totuși își amintea unde locuia Tamburrano. Prin urmare, se îndreptă spre biserica Madonna delle Grazie, aproape perete-n perete cu casa colegului

său. Ajuns în piațeta din fața lăcașului, privi lung la clădirea gătită de doliu, cu oameni care se grăbeau să intre. Serviciul funerar părea să fi început cu întârziere: prin urmare, nu era singurul care se mișca în contratimp.

– Eu o să trec pe la garajul comisariatului de aici, să văd ce fac cu mașina, îl înștiință Gallo. Pe urmă, trec să vă iau.

Montalbano intră în biserică gemând de lume: slujba începuse. Privi de jur împrejur, dar nu recunosc pe nimeni. Probabil că Tamburrano se afla în primul rând, lângă catafalc, în fața altarului mare. Comisarul hotărî să rămână acolo unde se găsea, lângă ușa de la intrare: avea să-i strângă mâna lui Tamburrano la scoaterea sicriului din biserică. Trecuse o vreme de când asculta resemnat slujba, când, deodată, la primele cuvinte ale parohului, Montalbano tresări violent. Auzise bine, n-avea nicio îndoială.

– Iubitul nostru Nicola părăsește astăzi această vale a lacrimilor...

Făcându-și curaj, o atinse pe umăr pe bătrânica din fața lui.

– Iertați-mă, doamnă, a cui e înmormântarea?

– A lu' bietu' *ragionier* Pecoraro. Da' di ce?

– Credeam că e a doamnei Tamburrano.

– A, pe aia o făcură la biserică Sant' Anna.

Ca să ajungă pe jos la biserică Sant' Anna, avu nevoie de un sfert de oră bătut pe muchie. Aproape alergând, ajunse găfâind și learcă de sudoare, însă găsi biserică pustie. Undeva, în naos, îl zări pe paroh.

- Cer scuze, înmormântarea doamnei Tamburrano?
- S-a terminat acum două ore, făcu preotul, scrutându-l cu severitate.
- Știți cumva dacă o îngroapă aici, în localitate? continuă să-l iscodească Montalbano pe paroh, evitându-i însă privirea.
- Da' de unde! Odată slujba terminată, au urcat-o în mașină s-o ducă la Vibo Valentina. O depun acolo, în cavoul familiei. Soțul dumneaei, văduvul, a ținut să urmeze dricul cu mașina.

Și uite-așa, totul fusese în zadar. În piața Madonna delle Grazie zărise o cafenea cu mese în aer liber. Când sosi Gallo, cu mașina cârpită așa cum se pricepuse el mai bine, se făcuse aproape ora două. Îi povesti ce i se întâmplase.

- Și acu' ce ne facem? îl iscodi Gallo pentru a treia oară, pierdut într-un ocean de tristețe.

- Pui mâna și mănânci o brișă, bei o *granita*, că fac una tare bună aici, pe urmă ne întoarcem acasă. Iar dacă Domnul Iisus Hristos veghează asupra noastră și Sfânta Fecioară ne ține tovărășie, pe la șase seara suntem la Vigàta.

Rugăciunea îi fu ascultată: merșeră întins, o plăcere, nu alta!

- Mașina-i tot acolo, anunță Gallo, când Vigàta se vedea deja în zare.

Renaultul Twingo stătea exact așa cum îl lăsaseră dimineată: puțin strâmb, cu spatele ușor deviat spre axul drumului, în dreptul drumeagului desfundat.

- Probabil c-au telefonat la comisariat, zise Montalbano.

Vorbise ca să se afle-n treabă: imaginea mașinii și a vilișoarei cu ferestrele ferecate îi ridicase un nod greu în stomac.

– Întoarce, îi ordonă brusc lui Gallo.

Fără să stea pe gânduri, Gallo făcu o hazardată întoarcere în U, care stârni un cor de claxoane; în dreptul Renaultului mai făcu una – încă și mai hazardată – și frână în spatele mașinuței avariate.

Montalbano coborî în grabă. Nu se înșelase: când trecuseră prin dreptul ei, văzuse bine că biletul cu numărul de telefon era încă acolo, sub ștergător; nu se atinsese nimeni de el.

– Îmi dă cu virgulă, făcu comisarul către Gallo, care i se alăturase între timp.

Intră pe drumeag, îndreptându-se spre vilișoară. Probabil că fusese construită de curând: iarba din jur era încă arsă de var. Se vedeau și mai multe țigle nou-nouțe stivuite într-o latură a tăpșanului din fața casei. Comisarul privi cu luare-aminte fiecare fereastră în parte: nicio rază de soare nu părea să penetreze prin obloanele grele, trase.

Se apropie de ușă, apăsă butonul soneriei. Așteptă o vreme, apoi sună din nou.

– Știi cumva a cui e? îl iscodi pe Gallo.

– Nu, să trăiți, dom' comisar.

Și acum, ce să facă? La urma urmei, se lăsa seara, simțea că-l cuprinde oboseala, pe umeri îi apăsa greutatea acelei zile istovitoare, pierdute în zadar.

– Hai s-o ștergem de-aici, zise. Apoi adăugă, într-o tentativă timidă de a se autoconvinge: Cu siguranță că au telefonat la comisariat.

Șoferul îl scrută cu un aer de îndoială, însă își ținu gura.

Lui Gallo nici măcar nu-i dădu voie să mai intre în comisariat: îl expedie imediat acasă, să se odihnească. Adjunctul său, Mimì Augello, nu era acolo: fusese chemat la raport de noul chestor de la Montelusa, Luca Bonetti-Alderighi, un tânăr și scăpărător bergamasc, care izbutise în mai puțin de o lună de când fusese numit să stârnească antipatia frenetică a tuturor.

– Domnu' chestor, îl informă Fazio, singurul din comisariat cu care Montalbano își permitea să aibă mai multe confidențe, s-a arătat nemulțumit că nu v-a găsit. Domnu' Augello s-a văzut obligat să se ducă el în locul 'mneavoastră.

– S-a văzut obligat? repetă iritat Montalbano. Ăla abia a așteptat ocazia să se bage singur la înaintare!

Îi povesti lui Fazio despre accidentul de dimineată și îl întrebă dacă știa cine erau proprietarii vilișoarei. Acesta habar n-avea, dar își asigură superiorul că a doua zi, la prima oră, avea să se ducă la primărie să se informeze.

– A, mașina dumneavoastră e aici, în garaj.

Înainte să se întoarcă acasă, comisarul îl descusu pe Catarella.

– Deschide bine urechile și încearcă să-ți amintești. A sunat cumva cineva în legătură cu o mașină lovită de noi?

Nu, niciun telefon.

- Fă-mă să înțeleg cum trebuie, spuse cu voce iritată Livia de la celălalt capăt al firului, respectiv de la Boccadasse, Genova.
- Ce e așa de greu de înțeles, Livia? Ți-am mai spus-o și o repet. Actele de adopție pentru François nu sunt încă gata, au apărut dificultăți neprevăzute, iar eu nu-l mai am de partea mea pe vechiul chestor, care știa ca nimeni altul să rezolve totul. Trebuie să ne înarmăm cu răbdare.
- Eu nu vorbeam de adopție, făcu Livia, cu o voce de gheață.
- A, nu? Și atunci, despre ce vorbeai, mă rog?
- Despre căsătoria noastră, despre asta vorbeam. Până se rezolvă dificultățile neașteptate cu adopția, nu ne oprește nimic să ne căsătorim. Cele două chestii nu sunt deloc interdependente.
- A, bineînțeles că nu sunt, spuse Montalbano, care începea să se simtă hăituit, prins în capcană.
- Vreau un răspuns precis la întrebarea pe care ți-o voi pune chiar acum, urmă Livia pe un ton implacabil. Să presupunem că în cele din urmă adopția se va dovedi imposibil de făcut. După părerea ta, ce facem: ne căsătorim oricum sau nu?
- În secunda următoare, un tunet asurzitor îi furniză soluția salvatoare.
- Ce-a fost asta? întrebă Livia.
- Un tunet. Afară e o furtună îngro...
- Închise, apoi scoase telefonul din priză.

Nu fu chip să adoarmă. Se perpeli când pe o parte, când pe alta, până când cearșafurile se răsuciră strâns în jurul lui. Spre ora două dimineăța pricepu că era zadarnic să mai încerce să doarmă. Se ridică din pat, se îmbracă de plecare, luă un săculeț de piele pe care i-l dăruise cu mult timp în urmă un hoț cu care în final se împrietenise, se urcă la volan și plecă. Furtuna continua, cu intensitate din ce în ce mai mare: fulgerele luminau strada ca ziua. Când ajunse în dreptul Renaultului Twingo, trase mașina la adăpostul unor copaci și stinse farurile. Din torpedou trase afară pistolul, o pereche de mănuși și o lanternă. Așteptă să se mai potolească ploaia și, dintr-un salt, traversă strada, parcurse în grabă drumeagul și se lipi de ușa de la intrarea în vilă. Sună îndelung, însă nu-i răspunse nimeni. Își puse mănușile, apoi din săculețul de piele scoase un portchei gros, sub formă de inel, de care atârnavă mai multe șperacle de diferite forme. La a treia încercare, ușa se deschise: fusese închisă doar cu încuietoarea de siguranță, fără ca proprietarul să fi răsucit cheia în broască. Intră, închizând ușa în urma lui. Pe întuneric, se aplecă, își dădu jos pantofii uzi leoarcă, rămânând în șosete. Aprinse lanterna, ținând fasciculul de lumină îndreptat spre pardoseală. Se găsea într-o sufragerie amplă, care dădea într-un salon. Mobila mirosea încă a lac: toate în jur erau nou-nouțe, curate, atent ordonate. Una din uși se deschidea spre o bucătărie care strălucea de curățenie, desprinsă parcă din reclame; o a doua dădea într-o baie cu o pardoseală atât de bine lustruită, încât dădea impresia că nu călcase nimeni, niciodată, acolo. Începu să urce cu băgare de seamă scara care ducea la etaj. Sus erau trei uși, toate închise. Prima pe care o deschise îi lăsă vederii o ireproșabil de curată cameră de oaspeți; cea de-a doua dădea într-o baie, mai mare decât cea de la parter, numai, spre deosebire de aceea, aici domnea o remarcabilă dezordine. Un halat de baie roz abandonat pe

pardoseală, ca și cum cea care-l purtase se dezbrăcase în mare grabă. Cea de-a treia era dormitorul stăpânilor casei. Și fără îndoială că tot tinerei și blondei stăpâne a casei îi aparținea și trupul gol, prăbușit în față, cu pânțele lipit de marginea patului, cu brațele larg desfăcute și fața îngropată în cearșafurile pe care unghiile femeii le sfâșiaseră spasmodic în ultimele ei clipe de viață, înainte de a muri sufocată. Montalbano se apropie de cadavru, își scoase mănua și îl atinse cu două degete: era rece și rigid. Fără doar și poate că fusese o femeie frumoasă. Comisarul coborî scara, își puse pantofii, șterse cu o batistă urmele umede lăsate de aceștia pe pardoseală, ieși din casă, închise ușa în urma lui, traversă strada, se urcă la volan și demară în trombă. Pe drumul spre Marinella cugetă frenetic. Cum să facă să descopere în mod oficial crima? Bineînțeles că nu se putea duce la judecător să-i spună cum procedase. Judecătorul care-i luase locul domnului Lo Bianco, cel care se retrăsese din funcție ca să-și aprofundeze interminabilele cercetări istoriografice asupra pseudostrămoșilor săi, era un venețian al cărui prenume era Nicolò, iar ca nume de familie îi spunea Tommaseo, și care își declama când îi era lumea mai dragă prerogativele sale „inderogabile”. Avea o fețișoară de *picciddro* bătrân, pe care și-o camufla sub barba și mustățile de martir de la Belfiore. Pe când deschidea ușa casei sale, lui Montalbano îi trecu fulgerător prin minte soluția problemei. Prin urmare, se cufundă într-un somn odihnitor, fără vise.

2

Ajunse la comisariat la opt și jumătate, odihnit și fercheș.

– Știai că domnul chestor e un adevărat nobil? fu primul lucru pe care i-l spuse Mimì Augello când îl văzu.

– E o judecată morală sau o realitate heraldică?

– Heraldică.

– Înțelesesem deja asta din cratima pe care o pune între cele două nume de familie. Dar tu, Mimì, tu cum ai procedat? I te-ai adresat cu „domnule conte“, „domnule baron“ sau „marchize“? L-ai lins bine pe boașe?

– Ei, hai, Salvo, zău că ai o idee fixă cu chestia asta!

– Eu? Mie Fazio mi-a spus că dădeai din coadă ca un cățeluș când vorbeai la telefon cu chestorul. Pe urmă, zice că ai decolat ca o rachetă intercontinentală, atât de nerăbdător erai să te întâlnești cu el.

– Uite care-i treaba, chestorul mi-a spus textual: „Din moment ce comisarul Montalbano nu e reperabil, prezentați-vă dumneavoastră

aici imediat.” Ce ar fi trebuit să fac? Să-i răspund că nu puteam, pentru că-i sare muștarul superiorului meu?

– Ce voia?

– În primul rând, n-am fost doar eu. Era jumătate de provincie acolo. Ne-a comunicat că vrea să impună renunțarea la practicile vechi, să aducă inovații, treburi de genul ăsta. A mai zis că aceia care nu se simt capabili să-l urmeze în această schimbare accelerată a sistemului vor fi aruncați la fier vechi. Chiar așa a zis: la fier vechi. Le-a fost limpede tuturor că se referea la tine și la Sandro Turri de la Calascibetta.

– Fă-mă să înțeleg de unde ați dedus cu toții una ca asta.

– Păi, atunci când a zis „la fier vechi”, a cătat lung mai întâi la Turre și apoi la mine.

– Și nu există, nu-i așa, nici cea mai mică posibilitate să se fi referit chiar la tine.

– Ei, hai, Salvo, toată lumea știe că omu-ți poartă sâmbetele!

– Și ce voia domnul principe?

– Să ne spună că în câteva zile va sosi un transport de computere ultramoderne și că fiecare comisariat va primi câte unul în dotare. Ne-a cerut fiecăruia dintre noi numele câte unui agent cu aptitudini deosebite în informatică. Și eu i l-am dat.

– Ai înnebunit de-a binelea? Aici, la noi, nu-i unu' care să priceapă o iotă măcar din treburile astea. Pe cine ai recomandat?

– Pe Catarella, răspunse Mimì Augello cu o mină serioasă, impasibilă.

O acțiune de sabotor înnăscut. Montalbano sări în picioare și se repezi să-și îmbrățișeze adjunctul.

– Aflai tot despre vila care vă interesează, făcu Fazio, așezându-se pe scaunul din fața biroului la care stătea comisarul. Am vorbit cu secretarul primăriei, care știe tot despre fiștecare locuitor din Vigàta: când s-a născut, când o să moară, ce lapte a supt de la mă-sa.

– Zi-mi.

– Așadar. Terenul pe care s-a construit vilișoara aparținea doctorului Rosario Licalzi.

– Doctor în ce?

– Doctor adevărat, medic adicătelea. A murit acum cincisprezece ani, lăsându-l moștenire fiului său mai mare, Emanuele, și el tot medic.

– Locuiește aici, la Vigàta?

– Nu, să trăiți. Locuiește și-și face veacu' la Bologna. Cu doi ani în urmă, Emanuele Licalzi se-nsură cu o *picciotta* de prin părțile alea. Au coborâtără în Sicilia în luna de miere. Fimeia văzu terenu' și din momentul acela i s-a fixat în cap ideea că trebuia neapărat să-și facă acolo o vilă. Asta-i tot.

– Ai aflat cumva unde se află acum soții Licalzi?

– Soțul e la Bologna, iar despre 'mneaei se știe că până acu' trei zile își făcea de treabă prin sat, pen' că trebuia să-și mobileze vila. Are un

Twingo verde-nchis.

– Ăl de l-a tamponat Gallo.

– Exact. Secretarul zice că fimeia nu poate trece neobservată. Îmi pare că-i tare arătoasă.

– Nu înțeleg de ce doamna nu a telefonat la noi nici până acum, făcu Montalbano, care atunci când își dădea silința, știa să fie un actor clasa-ntâi.

– Eu o idee-mi făcui, zise Fazio. Secretaru-mi zise că doamna e, cum să spun, *amicionàra*, are mulți prieteni.

– Femei?

– Și bărbați, sublinie Fazio pe un ton plin de semnificații. Nu-i exclus ca doamna să se fi dus în vizită la vreo familie din împrejurimi și poate c-or venitără s-o ia cu mașina lor. Așa că va afla despre mașină abia când se va întoarce.

– Da, e plauzibil, concluzionă Montalbano, jucându-și rolul până la capăt.

După ce Fazio ieși, comisarul formă numărul de telefon al doamnei Clementina Vasile Cozzo.

– Ce mai faceți, scumpă doamnă?

– Domnule comisar! Ce surpriză plăcută! Merg înainte, mulțumesc lui Dumnezeu.

– Aș putea trece pe la dumneavoastră să vă salut?

– Sunteți oricând bine-venit!

Doamna Clementina Vasile Cozzo era o femeie în vârstă, paralizată, o fostă învățătoare dăruită cu inteligență și dotată cu o demnitate naturală, sobră. Făcuse cunoștință cu ea în cursul unei complexe investigații petrecute cu trei luni în urmă și simțea față de ea un soi de apropiere maternă. Nu voia să recunoască, însă dacă ar fi avut posibilitatea, aceea ar fi fost femeia pe care și-ar fi ales-o să-i fie mamă; a lui murise pe când el era de-o șchioapă: amintirea ei îi revenea în memorie doar ca un fel de luminescență aurie.

– *A mamà era biuna?* ¹ îl întrebase odată pe tatăl său, căutând să-și explice de ce amintirea mamei consta doar într-un contur luminos, evanescent.

– *Framento sutta u suli* ², venise răspunsul sec al tatălui.

Montalbano căpătase obișnuința s-o viziteze pe doamna Clementina cel puțin o dată pe săptămână: îi povestea câte ceva din anchetele pe care le instrumenta, iar ea, bucuroasă de vizita care-i alunga monotonia de zi cu zi, îl invita să rămână la masă. Pina, menajera doamnei, era de felul ei un personaj scorbutic și, în plus, pe Montalbano nu-l putea suporta și pace. În schimb, se pricepea să facă de-ale gurii ca nimeni altcineva: feluri de mâncare de o dezarmantă, dar delicioasă simplitate.

Îmbrăcată cu multă eleganță – purta un șal indian de mătase pe umeri –, doamna Clementina îl primi în salon.

– Azi e concertul, îi susură. Numa' că se termină acuşica.

Cu patru ani în urmă, doamna Clementina aflate de la Pina, care la rândul ei aflate de la Jolanda, guvernanta maestrului Cataldo Barbera, că ilustrul violonist de la apartamentul de deasupra avea probleme mari cu autoritățile: ceva legat de impozite. Drept urmare, discutase cu fiul ei, care lucra la intendența Gărzii de Finanțe de la Montelusa, iar problemele – care, în esență, fuseseră generate de un echivoc – se rezolvaseră. Zece zile mai târziu, guvernanta Jolanda îi adusesese un bilet. „Gentilă doamnă, pentru a mă revanșa măcar în parte, aflați că în fiecare vineri dimineața, de la nouă și jumătate la zece și jumătate, voi cânta numai pentru domnia voastră. Al dumneavoastră devotat, Cataldo Barbera.”

Și uite-așa, vinerea dimineața, doamna se gătea din cap până-n picioare – pentru a-i aduce, la rândul ei, un omagiu maestrului – și se posta într-un salonaș de unde sunetul viorii se auzea cel mai bine. Iar la nouă și jumătate punct, din apartamentul de deasupra, maestrul ataca un concert de vioară.

La Vigàta, toată lumea știa de existența maestrului Cataldo Barbera, dar puțini erau cei care-l văzuseră vreodată la față. Fiul unui muncitor feroviar, viitorul maestru văzuse lumina zilei acolo, la Vigàta, cu șaiszeci și cinci de ani în urmă, însă părăsise vatra satului întrucât tătâne-su fusese transferat la Catania. Despre cariera lui sătenii aflaseră de prin ziare: studiase vioara și ajunsese în scurt timp un concertist de faimă internațională. Însă într-un mod cu totul și cu totul inexplicabil, la apogeul carierei și faimei internaționale se retrăsese la Vigàta, cumpărându-și un apartament în care se închisese într-o schimnicie benevolă.

– Ce interpretează? iscodi Montalbano.

Doamna Clementina îi întinse o filă de caiet de matematică. În preziua concertului, maestrul obișnuia să-i trimită doamnei programul, scris cu creionul. Piese din ziua aceea erau *Dansul spaniol* de Sarasate și *Scherzo-Tarantella op. 16* de Wieniawski. Când ultimele note se stinseră, doamna Vasile Cozzo vârî telefonul în priză, formă un număr, puse receptorul pe tăblia prinsă de brațul scaunului cu roțile și începu să aplaude. Montalbano se ralie din toată inima gestului gazdei sale: nu se pricepea nici cât negru sub unghie la muzică, dar de un lucru era sigur, adicătelea că maestrul Cataldo Barbera era un mare artist.

– Doamnă, îşi începu el discursul, vizita mea are şi un anume interes, ca să spun aşa. Am nevoie de dumneavoastră, să-mi faceţi o favoare.

Şi-i povesti toate câte le păţise cu o zi în urmă: accidentul, faptul că asistase la o altă înmormântare, vizita clandestină în vila pustie, descoperirea cadavrului. La sfârşit, comisarul ezită: nu ştia cum să-şi formuleze mai bine cererea.

Doamna Clementina, care pe durata povestirii se amuzase sau se întristase, după caz, îl încurajă.

– Continuaţi, domnule comisar, nu vă mai faceţi atâtea scrupule. Ce vreţi de la mine?

– Aş vrea să daţi un telefon anonim, mărturisi Montalbano dintr-o suflare.

Nu trecuseră nici zece minute de când se întorsese la birou când Catarella îl anunţă că-l căuta la telefon domnul Lattes, şeful de cabinet al chestorului.

– Dragă domnule comisar Montalbano, ce mai faceți dumneavoastră?
Ce mai faceți?

– Bine, răspunse, sec Montalbano.

– Mă bucur să aflu că stați bine cu sănătatea, continuă șeful de cabinet, ținând astfel să nu-și dezmință supranumele de *Lattes e mieles* cu care îl gratulasera unii ca să-i sublinieze mieroșenia perversă.

– La ordinele dumneavoastră, îl incită Montalbano.

– Uitați de ce v-am sunat. Acum niciun sfert de oră, la centrala chesturii a sunat o femeie care a cerut să discute personal cu domnul chestor. A insistat mult, însă chestorul avea alte îndatoriri de îndeplinit și mi-a trasat mie sarcina să preiau convorbirea. Femeia era pradă unei crize isterice și striga în receptor că într-o casă de pe contrada Tre Fontane a fost comisă o crimă. Pe urmă a închis. Domnul chestor vă roagă să trageți o fugă până acolo și apoi să faceți un raport. Femeia de la telefon a mai spus că vila e ușor de recunoscut pentru că în față e parcat un Twingo *vert-bouteille*.

– Oh, Doamne! făcu Montalbano, începând recitalul celui de-al doilea act al propriei reprezentații, recunoscând că doamna Clementina Vasile Cozzo își jucase perfect rolul.

– Ce e, ce s-a-ntâmplat? îl iscodi domnul Lattes, ros de curiozitate.

– O coincidență extraordinară! comentă Montalbano încercându-și vocea cu un ton de stupefacție. Vă voi raporta după ce fac verificările.

– Alo? Comisarul Montalbano sunt. Cu domnul judecător Tommaseo vorbesc?

- Da. Bună ziua. Spuneți.
- Domnule Tommaseo, șeful de cabinet al chestorului tocmai m-a informat că a primit un telefon anonim prin care se reclamă comiterea unei crime într-o vilă situată pe raza comisariatului din Vigàta. Mi-a ordonat să mă duc până acolo și s-arunc o privire. Eu mă duc, să știți.
- Nu e oare posibil să fie vorba despre o glumă de prost-gust?
- Orice e posibil. Eu atât am vrut, să vă aduc la cunoștință faptul, în deplin respect pentru prerogativele dumneavoastră inderogabile.
- Desigur, răspunse flatat judecătorul Tommaseo.
- Prin urmare, am autorizația dumneavoastră să demarez cercetările?
- Bineînțeles. Iar dacă s-a comis într-adevăr o crimă, să mă anunțați de urgență și așteptați sosirea mea la fața locului.
- Îi chemă pe Fazio, Gallo și Galluzzo și îi anunță că trebuiau să-l însoțească în contrada Tre Fontane, unde trebuiau să verifice dacă fusese comisă sau nu o omucidere.
- E vorba cumva despre vilișoara despre care mi-ați cerută informații? îl iscodi Fazio, șovăitor.
- Aia unde am făcut terci Renaultul Twingo? îi ținu isonul Gallo, privindu-și uluit superiorul.
- Da, le răspunse amândurora comisarul, luându-și mina modestiei întruchipate.

– Tii, da' ce nas de copoi aveți 'mneavoastră, dom' comisar! exclamă Fazio, fermecat.

Doar ce săriseră cu toții în mașină, demarând în trombă, că Montalbano simți că deja se plictisise de tot teatrul pe care trebuia să-l joace prefăcându-se surprins la vederea cadavrului, de pierderea de timp care avea să urmeze cu anunțarea judecătorului, a medicului legist și a celor de la Criminalistică: ăștia erau capabili să-și facă ore întregi de lucru înainte de a sosi la locul delictului. Hotărî să accelereze timpii.

– Dă-mi telefonul mobil, îi ceru lui Galuzzo, care stătea pe scaunul din fața lui, lângă șofer – acesta era, bineînțeles, Gallo.

Formă numărul de telefon al judecătorului Tommaseo.

– Montalbano sunt. Domnule judecător, telefonul acela anonim nu era o glumă proastă. Din păcate, în casa cu pricina am descoperit cadavrul unei persoane de sex feminin.

Cei din mașină avură reacții diferite. Gallo trase violent de volan, invadă banda de contrasens, aproape că atinse aripa unui camion încărcat cu bare de oțel, blestemă de toți dumnezeii, întorcându-se în cele din urmă pe traiectoria inițială. Galluzzo săltă-n sus pe scaun, se suci spre locul din spate, privindu-și superiorul cu ochii cât cepele și cu gura căscată. Fazio deveni vizibil rigid și își ținu privirea fixă spre înainte, fără nicio expresie pe chip.

– Vin imediat, spuse judecătorul Tommaseo. Spuneți-mi exact unde e amplasată casa.

Din ce în ce mai plictisit, Montalbano îi trecu telefonul mobil lui Gallo.

– Explică-i exact unde-i casa. Pe urmă anunță-i pe doctorul Pasquano și pe ăi de la Criminalistică.

Fazio deschise gura abia în clipa în care mașina se opri în spatele Renaultului Twingo *vert-bouteille*.

– V-ați pusă ră mânuși?

– Da, îi răspunse Montalbano.

– În orișice caz, când intăm, eu zic să atingeți cât mai multe locuri cu mâinile goale și să lăsați cât mai multe amprente. Știți, pentru mai multă siguranță.

– M-am gândit și eu la asta, zis comisarul.

După furtuna din seara precedentă, din biletul fixat sub ștergătorul de parbriz al Renaultului nu mai rămăsese mare lucru: numerele de telefon fuseseră șterse de ploaie. Montalbano îl lăsă la locul lui.

– Voi doi, aruncați o privire aici, la parter, le spuse comisarul lui Gallo și Galluzzo.

El și Fazio urcară la etaj. La lumina puternică a becului din tavan, trupul femeii ucise îi păru mai puțin impresionant decât în noaptea dinainte, când îl examinase la lumina palidă a lanternei: parcă era mai puțin real, deși n-ar fi putut spune nici că i se părea artificial. De un alb livid și rigid cum era, cadavrul semăna mai degrabă cu mulajele în ghips ale victimelor vulcanului din Pompeii. Așa cum stătea, cu fața în jos, nu era cu puțință să-i vadă chipul, însă

Montalbano era de părere că femeia încercase cu furie să reziste morții: şuvițe de păr blond erau împrăștiate pe toată lenjeria făcută franjuri, iar pe umeri și pe ceafă se zăreau limpede echimoze albăstrii; probabil că asasinul dăduse măsura întregii sale forțe fizice ca s-o țină cu fața înfundată în cearșafuri, reușind aproape să găurească salteaua, până când niciun firicel de aer nu mai avea loc să pătrundă.

De la parter urcară Gallo și Galluzzo.

– Jos îmi pare că-i totul în ordine, făcu Gallo.

De acord, părea un mulaj de ghips, dar realitatea era că aveau în față o tânără asasinată, goală, într-o poziție care brusc i se păru inadmisibil de obscenă, o intimitate ascunsă violată în grup de patru perechi de ochi cât cepele ai unor polițai. Ca și cum ar fi vrut să-i restituie femeii un minim de personalitate și demnitate, îl iscodi pe Fazio:

– Ți-au zis cum îi spunea pe numele mic?

– Da. Dacă 'mneaei e doamna Lincalzi, atunci o chema Michela.

Se duse în baie, culese de jos halatul roz, se întoarse în dormitor și acoperi cadavrul.

Coborî la parter. Dacă ar fi avut de gând să se stabilească acolo, Michela Lincalzi ar mai fi avut încă mult de lucru ca să pună vilișoara la punct.

În salon, sprijinite într-un colț, erau două covoare făcute sul, în timp ce canapeaua și fotoliile erau încă ambalate în folia protectoare; o măsuță fusese abandonată cu picioarele-n sus pe o cutie de carton

încă nedeșfăcută. Singurul obiect care părea să fie la locul său era un dulap-vitrină, în care fuseseră plasate obișnuitele obiecte de expoziție dintr-o locuință: câteva evantaie vechi, două-trei statuete de ceramică, un toc închis de vioară, mai multe cochilii foarte frumoase, de colecție.

Primii care sosiră fură cei de la Criminalistică. Jacomuzzi, vechiul șef de echipă, fusese înlocuit de chestorul Bonetti-Alderighi cu tânărul domn Arquà, transferat aici tocmai de la Florența. În calitate de șef al Departamentului de Criminalistică, Jacomuzzi se dovedise un exhibiționist incurabil, preocupându-se în primul rând să fie în prim-plan în fața fotografiilor, cameramanilor și jurnaliștilor. Dându-i adesea cu tifla, Montalbano îl supranumise „Pippo Baudo”. În străfundul sufletului, nu credea prea mult în aportul cercetării științifice la bunul mers al unei anchete, susținând că mai devreme sau mai târziu intuiția și raționamentul logic puteau rezolva un caz și fără suportul microscopelor și analizelor chimice. Pure erezii pentru Bonetti-Alderighi, care se debarasase urgent de el. Vanni Arquà era leit Harold Lloyd, cu părul veșnic vâlvoi, îmbrăcat asemenea savanților distrați din peliculele anilor treizeci; cât despre cercetarea criminalistică, făcuse un adevărat cult pentru ea. Montalbano nu-l suporta, iar Arquà îi plătea cu aceeași monedă, gratulându-l cu o antipatie cordială pe măsură. Șleahta de la Criminalistică sosi în formație completă, în două mașini cu sirenele urlând la maximum, ca-n Texas. Erau opt, toți în civil, și prima lor preocupare fu să descarce din portbagaje o droaie de lăzi și lădițe: păreau o echipă de tehnicieni de cinematografie pregătindu-se pentru o filmare. Când Arquà intră în salon, Montalbano nici măcar nu catadicsi să-l salute: arătă cu degetul spre etajul de sus, semn că obiectul muncii se afla deasupra.

Procesiunea ălor de la Criminalistică încă nu se încheiase când Montalbano auzi de sus vocea lui Arquà.

– Domnule comisar, scuzați deranjul, vreți să urcați până aici un moment?

Nu se descumpăni nicio secundă. Când pătrunse însă în dormitor, mai-mai că se simți străpuns de privirea încărcată de reproș a șefului de la Criminalistică.

– Așa era cadavrul când l-ați descoperit?

– Nu, răspunse Montalbano făcând-o pe nيزnaiul. Era complet dezbrăcat.

– Și de unde ați luat halatul acela?

– Din baie.

– Pentru numele lui Dumnezeu, puneți totul exact cum era când ați intrat aici! Ați alterat scena delictului! E o faptă foarte gravă, vă avertizez!

Fără să scoată niciun cuvânt, Montalbano se apropie de cadavru, trase halatul de pe el și dădu să-l ducă în baie.

– Băga-mi-aș, ce gaură-n cur are, măiculiță!

Cel care vorbise era fotografii Departamentului de Criminalistică, un surogat mizerabil de paparazzo, cu cămașa veșnic scoasă din pantaloni.

– Dă-i bătaie, dacă vrei, îi spuse calm comisarul. Poziția-i numa' bună.

Fazio, care cunoștea pericolul din spatele atitudinii de calm controlat a comisarului, făcu un pas spre el. Montalbano îl privi pe Arquà drept în ochi:

– Acu' ai înțeles de ce am acoperit-o, boule?

Și ieși din cameră. În baie, își dădu cu apă rece pe față, aruncă halatul pe pardoseală, aproximând locul în care-l găsisese, apoi se întoarse în dormitor.

– Mă văd obligat să-i raportez domnului chestor, spuse Arquà, pe un ton de gheață.

Vocea lui Montalbano se dovedi cu cel puțin zece grade mai rece.

– O să vă înțelegeți de minune.

– Domnule, eu, Gallo și Galluzzo ieșim să fumăm o țigară. Văd că pe ai de la Criminalistică îi călcăm pe bătăături.

Montalbano nu-i răspunse: căzuse pe gânduri. Urcă din nou la etaj și inspectă garderobul și baia.

La parter verificase totul cu luare-aminte, însă nu găsisese ce-l interesa. Cu băgare de seamă, se iți preț de o clipă în cadrul ușii dormitorului – invadat și întors cu susul în jos de cei de la Criminalistică – și verifică dacă ceea ce constataseră mai devreme era adevărat.

Ieși în fața casei și-și aprinse și el o țigară. Fazio tocmai termina de vorbit la telefonul mobil.

– Am făcut rost de numărul de telefon și de adresa de la Bologna ale soțului, îi explică.

– Dom' comisar, îndrăzni Galluzzo. Tocmai discutam noi, ăștia trei care ne vedeți aici, de o treabă cam curioasă...

– Armoarul din dormitor e încă împachetat. Da' noi și pe sub pat am cătat... adăugă Gallo.

– Ba eu mă uitai cu luare-aminte și-n restu' odăilor. Numa' că...

Fazio, care se pregătea să rostească concluzia la care ajunseseră tustrei, se opri brusc la gestul hotărât al superiorului său.

– ...numa' că hainele doamnei nu-s niciunde, concluzionă Montalbano.

3

Sosi o ambulanță; în spatele ei venea mașina legistului, doctorul Pasquano.

– Du-te și vezi dacă ăi de la Criminalistică și-au terminat treaba în dormitor, îi spuse Montalbano lui Galluzzo.

– Mulțumesc, făcu doctorul Pasquano.

Motto-ul lui era: „Ori ei, ori eu“, în care „ei“ erau ăi de la Criminalistică. Nu-l putuse el suporta nici măcar pe Jacomuzzi, ce să mai vorbim de musiu Arquà și colaboratorii lui de o eficiență atât de ostentativ scoasă în evidență!

– Mult de lucru? se interesă comisarul.

– 'Nț, se mișcă greu treburile. Cinci cadavre pe săptămână. Când s-a mai pomenit una ca asta? Vremuri de restriște, zău așa.

Se întoarse Galluzzo și-i anunță că ăi de la Criminalistică se mutaseră în baie și-n garderob; medicul avea cale liberă.

– Condu-l sus pe domnu' doctor, da' pe urmă te-ntorci aici, îi spuse Montalbano de data aceasta lui Gallo.

Pasquano îi aruncă o căutătură plină de recunoștință: era fericit când putea lucra de unul singur.

După o jumătate de oră bună, se zări sosind și mașina boțită a judecătorului, care se hotărî să frâneze abia după ce lovi una din cele două mașini ale celor de la Criminalistică.

Când se dădu jos din mașină, Nicolò Tommaseo era roșu ca racu-n obraji, iar gâtul lui ca de om spânzurat părea cel al unei galinacee.

– Un drum îngrozitor! Două accidente avui până aici, anunță el *urbi et orbi*.

Toată lumea știa că șofa mai prost decât un câine drogat.

Montalbano se grăbi să găsească un pretext ca să nu-l lase să urce și să-l frece la icre pe Pasquano.

– Domnule judecător, voiam să vă relatez o întâmplare curioasă.

Și îi povesti un fragment din ceea ce i se întâmplase cu o zi înainte, îi arătă urmele tamponării Renaultului, precum și ceea ce mai rămăsese din biletul scris de mână lui și fixat sub ștergătorul de parbriz, apoi îi spuse cum începuse el să suspecteze ceva necurat. Telefonul anonim primit la chestura din Montelusa fusese așa, precum o mână de caș ras peste o porție de macaroane.

– Ce coincidență ciudată, făcu judecătorul Tommaseo, deloc descumpănit.

În clipa în care zări trupul gol al femeii ucise, judecătorul paraliză literalmente. Chiar și comisarul se opri înmărmurit în cadrul ușii. Doctorul Pasquano reușise – nu se știa cum – să-i răsucescă ușor

capul, lăsându-i vederii fața, până atunci îngropată în așternuturi. Ochii, holbați până la limita neverosimilului, exprimau o durere și o groază insuportabile; din colțul gurii i se prelingea un firicel de sânge: probabil că în spasmele dinaintea sufocării își mușcase limba.

Doctorul Pasquano preferă să prevină întrebarea pe care o ura cel mai mult.

– În mod sigur a murit în noaptea de miercuri spre joi. O să vă pot spune precis după autopsie.

– Și cum a murit?

– Ce, nu se vede? Asasinul i-a îndesat fața în saltea și a ținut-o așa până a murit.

– Trebuie să fi fost dotat cu o forță ieșită din comun.

– Nu-i obligatoriu.

– E vreo dovadă că a avut raporturi, fie înainte, fie după?

– Nu pot să știu.

Ceva din tonul judecătorului îl făcu pe Montalbano să-și întoarcă privirea spre el. Era transpirat din cap până-n picioare.

– Nu-i exclus să fi fost sodomizată, insistă judecătorul, cu ochii cât cepele.

Pentru Montalbano fu ca o revelație: evident că, în secret, domnul Tommaseo treburile astea le gusta pe îndelete. Își aminti că citise undeva o frază a lui Manzoni privitoare la celălalt Nicolò Tommaseo,

mult mai celebru ³ : *Sto Tommaseo ch'el gha on pè in sagrestia e vun in casin.* ⁴

Probabil că era un viciu de familie.

– Vă voi anunța. Bună ziua, spuse doctorul Pasquano, grăbindu-se să se îndepărteze înainte să fie bombardat cu alte întrebări.

– După mine, asta-i fapta unui maniac care a surprins-o pe doamna în timp ce se pregătea de culcare, rosti pe un ton hotărât judecătorul Tommaseo, fără să-și dezlipească privirea de la femeia ucisă.

– Totuși, domnule judecător, nu există urme de efracție. Mi se pare oarecum desuet ca o femeie goală să se ducă să-i deschidă ușa unui maniac, ducându-l apoi în dormitor. Nu credeți?

– Ce raționament mai e și ăsta? Se poate să-și fi dat seama că omul era un maniac abia în timp ce... Înțelegeți ce vreau să spun, nu-i așa?

– Eu m-aș orienta mai degrabă spre crimă pasională, preciză Montalbano, pe care discuția începea să-l distreze.

– De ce nu? Chiar așa, de ce nu? mușcă momeala Tomasseo, scărpinându-și barba. Nu trebuie să uităm că telefonul anonim a fost dat de o femeie. Soția înșelată. Apropo, ați aflat cum putem da de soțul victimei?

– Da. Brigadierul Fazio a făcut rost de numărul lui de telefon, răspunse comisarul cu inima strânsă – detesta să fie pus în situația de a da cuiva vești proaste.

– Să mi-l dea și mie. Mă ocup eu de treaba asta, spuse judecătorul.

Toate calitățile le avea deci Nicolò Tommaseo. Nu se dădea în lături să se hrănească cu stârvuri, ca un corb.

– O putem lua? iscodiră oamenii cu ambulanța, intrând în odaie.

Mai trecu încă o oră bună până când cei de la Criminalistică se hotărâră să nu mai ardă gazul de pomană pe acolo, urcându-se în mașini și făcându-se nevăzuți.

– Și acu' ce ne facem? îl iscodi Gallo, care părea să fi făcut o fixație pentru întrebarea aceea.

– Încuie ușa și hai să ne întoarcem la Vigàta. Am un *pititto*, o foame de nu te văd, îi răspunse comisarul.

Menajera Adelina îi lăsase în frigider, pentru paste, o adevărată delicată: o *salsa corallina*, făcută din icre de homar și arici-de-mare. Puse la fiert apa pentru spaghete și, în așteptare, îl sună pe prietenul Nicolò Zito, jurnalistul de la *Retelibera*, una din cele două televiziuni private din Montelusa. Cealaltă, *Televigàta*, de al cărei jurnal de știri se ocupa cumnatul lui Galluzzo, avea înclinații progubernamentale, oricare ar fi fost guvernul în exercițiu. Foarte adevărat că, judecând după cine se afla atunci la putere și după faptul că *Retelibera* avea dintotdeauna orientare de stânga, știrile celor două stații locale riscau să se confunde, plictisindu-i de moarte pe telespectatori; asta dacă n-ar fi intervenit cu inteligența lui lucidă și ironică Nicolò Zito, roșu și la păr, și în gândire.

– Nicolò? Montalbano sunt. Uite, s-a comis o crimă, însă...

– Știu. Nu trebuie să spun nimănui că m-ai anunțat tu.

- Un telefon anonim. O voce de femeie a anunțat azi-dimineață chestura din Montelusa că într-o casă din contrada Tre Fontane a fost comisă o crimă. S-a dovedit a fi adevărat: o femeie tânără, frumoasă, goală-puşcă.
- Băga-mi-aş!
- Se numea Michela Licalzi.
- Ai şi o fotografie cu ea?
- Nu. Asasinul a luat cu el şi geanta, şi hainele victimei.
- Păi, de ce?
- Nu ştiu.
- Şi atunci de unde ştiţi că e vorba de Michela Licalzi? A identificat-o cineva?
- Nu. Încercăm să luăm legătura cu soţul ei, care locuieşte la Bologna.

Zito îi mai ceru şi alte detalii, iar Montalbano i le dădu.

Apa fierbea, aşa că puse spaghettiile în oală. În clipa următoare sună telefonul. Avu un moment de ezitare, neştiind dacă să răspundă sau nu. Se temea de o eventuală convorbire lungă, pe care, poate, n-avea posibilitatea s-o întrerupă uşor şi care ar fi pus în pericol punctul de fierbere al spaghettiilor. N-ar fi fost catastrofă mai mare decât să irosească bunătate de *salsa corallina* cu o porţie de paste răскоapte. Hotărî să nu răspundă. Ba chiar, dacă se gândea mai bine, nu avea niciun chef ca soneria telefonului să-i tulbure serenitatea spirituală

indispensabilă pentru a savura așa cum se cuvenea bunătate de *salsetta*: îl scoase din priză.

O oră mai târziu, mulțumit de sine însuși și pregătit să ia lumea cu asalt, vârî din nou telefonul în priză. Se văzu nevoit să ridice receptorul aproape imediat.

– Alo!

– Alo, dom'le? 'Mneavoastră pirsonalmente-n persoană sunteți?

– Pirsonalmente eu, Catarè. Ce-i?

– Îi c-o tilifonat judele Tolomeo.

– Tommaseo, Catarè, da' n-are-a face. Ce voia?

– Să vorbească pirsonalmente cu 'mneavoastră-n persoană. O tilifonat de cel puțin dacă nu cumva de trei-patru ori. Zicea așa, că să-i tilifonați 'mneavoastră pirsonalmente.

– Bine.

– A, dom'le, tre' să vă mai comunichez o treabă de importanție extremă. Mi-o tilifonat de la chistura din Montilusa un dom' comisar care pe numele lui îl cheamă Tontona.

– Tortona.

– Treaba lui cum îl cheamă. Ąla. Și zicea așa, că tre' să frecvenționez un concurs de informaționatică. 'Mneavoastră ce ziceți?

– Sunt perfect de acod, Catarè. Du-te să frecvenționezi cursul, ca să te specializezi. Ești omul cel mai potrivit pentru informaționatică.

– 'Țumesc, dom'le.

– Alo, domnul Tommaseo? Montalbano sunt.

– Domnule comisar, am încercat de câteva ori să dau de dumneavoastră.

– Vă cer scuze, dar am avut mult de lucru. Vă mai amintiți de ancheta despre cadavrul găsit în apă acum o săptămână, nu-i așa? Îmi pare că v-am informat cu promptitudine despre caz.

– Da. Au apărut noutăți?

– Nu, absolut nimic.

Luă act de tăcerea înmărmurită a celuiilalt: dialogul nu avea deloc o semnificație cu care judecătorul să fie obișnuit. Așa cum prevăzuse Montalbano, Tommaseo nu insistă.

– Voiam să vă anunț că am reușit să prind Bologna și să iau legătura cu văduvul, domnul Licalzi. Apelând la tactul convenit în astfel de situații, i-am comunicat îngrozitoarea veste.

– Cum a reacționat?

– Hm, ce să vă spun? Ciudat, foarte ciudat. Nici măcar n-a întrebat cum i-a murit soția, care, la urma urmelor, era foarte tânără, nu-i așa? Eu zic că e un tip cu mult sânge rece, nu a părut deloc tulburat.

Doctorul Licalzi îi stricase toată plăcerea corbului Tommaseo: dezamăgirea judecătorului pentru faptul că nu se putuse bucura, chiar și telefonic, de o splendidă scenă de plânsete și jelanii era aproape palpabilă.

– În orice caz, mi-a spus că azi nu poate sub nicio formă să se învoiască de la spital. Are programate mai multe operații, iar înlocuitorul lui e bolnav. Însă va lua avionul spre Palermo mâine dimineață, la șapte și cinci. Presupun așadar că în jurul prânzului va fi la dumneavoastră la birou. Despre asta voiam să vă anunț, să vă pun la curent.

– Vă mulțumesc, domnule judecător.

Pe drumul spre comisariat, Gallo îl informă că Fazio îi dăduse ordin lui Germanà să ridice Renaultul Twingo avariat și să-l ducă la garajul poliției.

– Foarte bine au făcut.

Primul care intră în biroul său fu Mimì Augello.

– N-am venit să-ți vorbesc de probleme de serviciu. Uite ce e, poimâine, adică duminică dimineață la prima oră, mă duc în vizită la soră-mea. Nu vrei să vii și tu, să-l vezi pe François? Ne întoarcem seara.

– Sper să pot.

– Caută să vii. Soră-mea mi-a dat de înțeles că ar vrea să stea de vorbă cu tine.

– Despre François?

– Da.

Montalbano deveni brusc îngrijorat: ar fi fost o catastrofă dacă sora lui Augello și bărbatul ei aveau să-l informeze că nu mai erau în

măsură să-l țină pe *picciddro* la ei.

– O să fac tot posibilul, Mimì. Mulțumesc.

– Alo? Domnul comisar Montalbano? Sunt Clementina Vasile Cozzo.

– O, ce plăcere, doamnă!

– Răspundeți-mi cu da sau nu. M-am descurcat bine?

– A-ntâia, da.

– Răspundeți-mi tot așa, cu da sau nu: veniți pe la mine diseară, pe la nouă, să luăm cina împreună?

– Da.

Fazio își făcu intrarea în birou cu un aer triumfător pe chip.

– Știți, domnule, o întrebare îmi pusei: de vreme ce, după cum se prezenta, vila era locuită numa' ocazional, oare doamna Licalzi unde se ducea să doarmă când venea de la Bologna la Vigàta? Așa că-i dădui telefon unui coleg de la chestura din Montelusa – ăl de se ocupă cu monitorizarea hotelurilor – și primii răspunsu'. Doamna Michela Licalzi se caza de fiecare dată la hotelu' Jolly din Montelusa. Verificai acolo: rezultă că a sosit la noi acum șapte zile.

Fazio îl prinsese pe picior greșit. Își promisese să-l sune pe doctorul Licalzi, la Bologna, imediat ce avea să ajungă la birou, dar Mimì Augello îl distrăsese: povestea asta cu François îl tulburase.

– Mergem acolo? îl iscodi Fazio.

– Așteaptă.

Un gând cu totul și cu totul lipsit de motivație îi trecu fulgerător prin cap, lăsând în urmă un miros vag de pucioasă: parfumul cu care se dă de obicei diavolul însuși. Îi ceru lui Fazio numărul de telefon al lui Licalzi, îl transcrise pe un petic de hârtie, îl formă, apoi puse bilețelul la păstrare în buzunar.

– Alo, spitalul Maggiore? Comisarul Montalbano de la Vigàta sunt. Aș vrea să vorbesc cu domnul profesor Emanuele Licalzi.

– Rămâneți pe fir, vă rog.

Se puse pe așteptat, înarmându-se cu spirit de disciplină și răbdare. Când aceasta din urmă îl părăsi cu totul, centralista dădu, în sfârșit, un semn de viață.

– Domnul profesor Licalzi e în sala de operații. Încercați peste o jumătate de oră.

– O să-l sun de pe drum, îi zise lui Fazio. Să iei celularul cu tine, nu uita.

Apoi îi telefonă judecătorului Tommaseo și-i aduse la cunoștință descoperirea lui Fazio.

– A, n-am apucat să vă spun, veni replica lui Tommaseo. I-am cerut să-mi dea numărul de telefon de aici al soției. Mi-a zis că nu-l știe, numai ea îl suna pe el, el pe ea nu.

Comisarul îl rugă să-i pregătească un mandat de percheziție, pentru că avea să-l trimită imediat pe Gallo să-l ia.

– Fazio, ai aflat ce specialitate are doctorul Licalzi?

– Da, să trăiți, dom' comisar. Îndreaptă-oase.

La jumătatea drumului dintre Vigàta și Montelusa, comisarul sună din nou la spitalul Maggiore din Bologna. După o nouă repriză de așteptare, nu prea lungă de data aceasta, auzi o voce hotărâtă, dar cuviincioasă.

– Licalzi sunt. Cu cine vorbesc?

– Îmi cer scuze de deranj, domnule profesor. Sunt comisarul Salvo Montalbano din Vigàta. Mă ocup de cazul soției dumneavoastră. Întâi de toate, vă rog să primiți condoleanțele mele cele mai sincere.

– Mulțumesc.

Niciun cuvânt în plus. Comisarul înțelese că era rândul lui să vorbească.

– Uitați cum stau lucrurile, domnule doctor. I-ați spus astăzi domnului judecător că nu aveți cunoștință despre numărul de telefon de aici al doamnei.

– Așa e.

– Problema este că nu reușim să dăm de el, de numărul de telefon vorbesc.

– Doar n-or fi o mie de hoteluri între Montelusa și Vigàta!

Gata de colaborare dom' profesor Licalzi, nimic de zis!

– Iertați-mă că insist. Mă gândesc că, poate, ați prevăzut ca, în caz de absolută necesitate...

- Nu cred că ar fi putut fi vorba vreodată de o asemenea necesitate. În orice caz, la Vigàta locuiește o rudă îndepărtată de-a mea, cu care biata Michela luase legătura.
- Ați putea, eventual, să-mi spuneți...
- Se numește Aurelio Di Blasi. Acum însă vă rog să mă scuzați, dar trebuie să mă întorc în sala de operații. Măine, în jurul prânzului, voi fi la dumneavoastră la comisariat.
- O ultimă întrebare. Pe această rudă a dumneavoastră ați informat-o cumva despre cele întâmplate?
- Nu. De ce? Trebuia?

4

– O doamnă atât de rafinată, de elegantă și de frumoasă! exclamă Claudio Pizzotta, distinsul director sexagenar al hotelului Jolly din Montelusa. De ce, i s-a-ntâmplat ceva?

– Ca să fiu sincer, nu știm încă. Am primit un telefon de la Bologna, de la soțul dumneaei, care spunea că e îngrijorat.

– Păi, da. Din câte știu, doamna Licalzi a ieșit miercuri seară și de atunci nu a mai văzut-o nimeni.

– Și nu v-ați îngrijorat? E vineri seară îmi pare, nu?

– Păi, da.

– A lăsat vorbă că nu avea să înnopteze aici?

– Nu. Numai că, vedeți dumneavoastră, domnule comisar, doamna obișnuiește să tragă la noi de doi ani, dacă nu mai bine. În tot acest timp am avut

posibilitatea să-i cunoaștem, cum să vă spun, ritmul de viață. Care nu este, dacă mă înțelegeți, unul uzual. Doamna Michela e o femeie care n-are cum să treacă neobservată, înțelegeți? Pe urmă, în privința ei eu am avut întotdeauna o preocupare aparte.

– A, da? Care anume?

– Eh, doamna are multe bijuterii de mare valoare. Coliere, brățări, cercei, inele... Am rugat-o de nenumărate ori să le lase aici, în seiful hotelului, însă ea m-a tratat întotdeauna cu refuz. Le ține într-un fel de săculeț, nu folosește geantă. De fiecare dată îmi zicea că să stau liniștit, că bijuteriile nu le lasă în cameră, că le ia cu ea. Dar eu mă temeam să n-o tâlhărească cineva. Ea însă îmi zâmbea și rămânea de neînduplecat.

– Ați făcut referire la un ritm de viață mai aparte al doamnei. Vă puteți explica?

– Bineînțeles. Doamna obișnuiește să stea plecată până la ore mici din noapte. Nu rareori s-a întâmplat să se întoarcă în zori.

– Singură?

– Întotdeauna.

– Băută? Amețită?

– Niciodată. Cel puțin așa mi-a spus portarul de noapte.

– Și ce motive aveți dumneavoastră, mă rog, să discutați cu portarul de noapte despre doamna Licalzi?

Claudio Pizzotta se îmbujoră. Se vedea treaba că la doamna Michela i se îndreptau cele mai tainice gânduri.

– Domnule comisar, înțelegeți și dumneavoastră... O femeie așa frumoasă și singură... E cât se poate de natural să stârnească, știu eu, curiozitatea...

- Spuneți mai departe. Terminați ce-aveați de zis despre ritmul ăsta al ei de viață.
- Doamna obișnuiește să doarmă până spre prânz și nu vrea să fie deranjată sub niciun motiv. Când se trezește, comandă micul dejun în cameră și se pune pe dat și primit telefoane.
- Multe?
- Ca s-o zic pe-a dreaptă, avem o listă de apeluri interminabilă.
- Știți și cui anume telefona?
- Am putea afla. Da-i treabă lungă, complicată. Pentru că e suficient să se formeze un zero de la telefonul din cameră și, dacă i se năzare cuiva, poate suna și în Noua Zeelandă.
- Și telefoanele pe care le primea?
- Eh, asta nu! Când primește apelul, centralista îl transferă în cameră. Mai rămâne totuși o posibilitate.
- Care?
- Să telefoneze cineva când doamna nu e la hotel și să lase vorbă cine e. În cazul acesta, i se înmânează portarului un modul special, pe care acesta îl depozitează la recepție, în compartimentul pentru chei.
- Doamna ia prânzul aici, la hotel.
- Rar. Înțelegeți și dumneavoastră că, de vreme ce servea un mic dejun substanțial atât de târziu... Și totuși, s-a mai întâmplat. Odată, șeful de sală mi-a povestit ce conduită are doamna atunci când ia prânzul aici.

– Nu, n-am înțeles bine, îmi cer scuze.

– Știți, hotelul este foarte frecventat – oameni de afaceri, politicieni, investitori. Și, de bine, de rău, toți sfârșesc prin a-și încerca norocul. Ocheade, surâsuri, invitații mai mult sau mai puțin explicite. Partea frumoasă la doamna – mi-a zis șeful de sală – este că n-o face deloc pe ofensată, ba chiar le întoarce ochadele, zâmbetele... Când să se treacă însă la fapte, *niente*. Rămâneau toți cu buzele umflate.

– La ce oră iese de obicei după-amiaza?

– În jur de patru. Și se întoarce după miezul nopții.

– Trebuie că și-a făcut un cerc mare de prieteni la Montelusa și Vigàta.

– Așa aș zice.

– S-a mai întâmplat și altădată să lipsească mai mult de o noapte?

– Nu cred. Portarul mi-ar fi spus.

Sosiră Gallo și Galluzzo fluturând mandatul de percheziție.

– Care e camera doamnei Licalzi?

– 118.

– Am un mandat.

Directorul Pizzotta făcu o mutră ofensată.

– Zău așa, domnule comisar! Nu era nevoie de asemenea formalități! Era suficient să-mi cereți și... Vă conduc.

– Nu, mulțumesc, răspunse sec Montalbano.

Din ofensată, mutra directorului deveni jignită de moarte.

– Mă duc să iau cheia, spuse pe un ton solemn.

Se întoarse imediat, cu cheia camerei și un teanc de foi de hârtie: avizele ultimelor apeluri telefonice primite.

– Uitați, spuse, înmânând – Dumnezeu știe de ce – cheia lui Fazio și teancul de foi lui Gallo.

Își plecă scurt, nemțește, capul în fața lui Montalbano, făcu stângamprejur și se îndepărtă, atât de țeapăn încât părea o marionetă de lemn în mișcare.

În camera 118, aerul era impregnat cu nemuritorul Chanel n°5; pe bancheta pentru bagaje, tronau două valize și un sac de voiaj marca Vuitton. Montalbano deschise dulapul: cinci rochii de înaltă clasă, trei perechi de blugi uzați într-un mod artistic. În compartimentul pentru pantofi, cinci perechi cu toc cui, semnate Magli, și trei perechi sport, ortopedici. Bluzele, foarte scumpe și ele, fuseseră împăturite cu mare grijă; lenjeria intimă, aranjată pe culori în compartimentul special, era compusă doar din chiloței minusculi, diafani.

– Aici nimic nu-i, îl informă Fazio, care între timp inspectase valizele și sacul de voiaj.

Gallo și Galluzo, care mai-mai că răsturnaseră salteaua cu tot cu pat, clătinară negativ din cap și începură să așeze totul la loc, influențați de ordinea desăvârșită care trona în cameră.

Pe măsuța de scris erau câteva scrisori, notițe, o agendă și un teanc de avize telefonice mult mai consistent decât cel pe care directorul i-l înmânase lui Gallo.

– Astea le luăm cu noi, îi spuse comisarul lui Fazio. Aruncă o privire și prin sertare și adună toate hârtiile pe care le găsești.

Fazio scoase din buzunar una din pungile de nailon pe care le purta întotdeauna la el și începu s-o umple.

Montalbano trecu în baie. Lucea de curățenie și toate erau într-o ordine perfectă. Pe policioară, un ruj Idole, fond de ten Shiseido, o sticlă magnum de Chanel n°5 și așa mai departe. Un halat de baie roz, evident mai catifelat și mai scump decât cel găsit la vilă, atârna sobru în cuier.

Se întoarse în cameră și sună după camerista de etaj. Câteva clipe mai târziu, cineva bătui la ușă, iar Montalbano îl invită să intre. Ușa se deschise și în prag apărui o femeie pipernicită, la vreo patruzeci de ani. Dând cu ochii de cei patru bărbați, înțepeni în prag, se albi și îi iscodi cu voce stinsă:

– Zbiri sunteți?

Pe comisar mai-mai să-l pufnească râsul. Oare câte secole de silnicii polițienești fuseseră necesare pentru a clădi într-o femeie siciliană o asemenea capacitate de individualizare instinctivă a unui zbiri?

– Da, zbiri, spuse zâmbind.

Camerista roși și-și plecă privirea.

– Iertăciune vă cer.

- O cunoașteți pe doamna Licalzi?
- De ce, i se-ntâmplă oareșce?
- De câteva zile nu mai are nimeni nicio veste despre ea. O căutăm.
- Și dac-o căutați pe ea, tre' să-i confiscați hârtiile?

Muierea nu trebuia subestimată. Montalbano hotărî să-i conceadă câte ceva.

- Avem temeri că i s-a întâmplat un necaz.
- Apăi de câte ori nu i-am zis, făcu femeia. Treabă-i asta, să bați coclaurii cu juma' de miliard în tașcă?
- Ducea așa de mulți bani cu ea? o iscodi Montalbano, uluit.
- Nu de bani vorbeam. De giuvaierurile pe care le are. Și pe urmă, cu viața pe care o are 'mneaei! De vinit, vine târziu, de sculat, tot târziu se scoală...
- Asta știm. O cunoașteți bine?
- Bine'nțele. O cunosc de când or vinită ră aici prima dată, ea și bărbatu' mneaei.
- Îmi puteți spune ceva despre, cum să spun, caracterul dumneaei?
- Cum să vă zic, de țâfnoasă nu era deloc țâfnoasă. Numa' c-avea ideea 'mneaei fixă: ordinea. Când îi făceam curat în odaie, stătea aici să mă supravegheze dacă puneam fiștecare lucrușor la locu' lui. Fetele de pe tură făceau câte-o rugăciune mare la *Signuruzzo* înainte să-nceapă treaba la 118.

– O ultimă întrebare: colegele dumneavoastră din tura de dimineață v-au spus vreodată că doamna ar fi primit bărbați aici peste noapte?

– Niciodată. Iar la treburi dintr-astea noi avem ochi, nu glumă.

Pe toată durata călătoriei de întoarcere la Vigàta, Montalbano se simți persecutat de o întrebare: dacă doamna fusese o maniacă într-ale ordinii, cum se făcea că baia de la vila din contrada Tre Fontane fusese găsită cu susul în jos, cu halatul de baie roz aruncat alandala pe pardoseală?

La cină (merluciu proaspăt fiert cu două frunze de dafin și condimentat la moment cu sare, piper și ulei de Pantelleria, plus o mâncărică de dovlecei *tinnirùme*, numa' bună să se ripozeze un piculeț stomacul și intestinele), comisarul îi povesti doamnei Vasile Cozzo cum decursese ziua de lucru.

– Îmi pare, făcu doamna Clementina la un moment dat, că adevărata întrebare e asta: de ce asasinul a luat cu el și hainele, și chiloții, și pantofii, și sacul bieteii femeii? Nu-i așa?

– Mda, recunosc Montalbano.

Se abținu însă să mai adauge ceva: nu voia să întrerupă regimul de funcționare a bătrânului *ciriveddro* al doamnei, care de cum deschisese gura pusese punctul pe „i”.

– În treburi dintr-astea, continuă ea, pot să-mi dau cu părerea numai după cele ce am mai văzut și eu la televizor.

– De ce, romane polițiste nu citiți?

– Rar. Pe urmă, ce înseamnă un roman polițist, un *policier*?

– Păi, e o literatură care...

– Desigur. Numai că mie, ce să-i faci, nu-mi plac etichetele. Vreți să vă relatez eu o intrigă polițistă cum scrie la carte? Așadar, un oareșcine, după multe aventuri, ajunge căpetenia unei cetăți. La scurt timp după aceea însă, supușii săi sunt cuprinși, unul câte unul, de o boală necunoscută, sinistră, un fel de ciumă. Atunci, căpetenia noastră se pune pe investigat, ca să afle cauza maladiei. Caută-n stânga, caută-n dreapta și până la urmă descoperă că rădăcina răului e chiar el. Și se autopedepsește.

– Oedip, zise Montalbano cu voce scăzută, vorbind parcă cu el însuși.

– Nu-i așa că e un excelent *policier*? Să ne întoarcem însă la ale noastre. De ce să ia un asasin cu el toate veșmintele victimei? Primul răspuns ar fi: ca să nu poată fi identificată.

– Nu e cazul în situația noastră, spuse comisarul.

– Corect. Îmi pare însă că, dacă judecăm lucrurile așa, nu facem altceva decât să urmăm calea pe care ne-o indică asasinul.

– Nu înțeleg.

– Să mă explic. Autorul vrea să ne facă să credem că fiecare dintre lucrurile pe care le-a luat cu el de la locul faptei este foarte important. Vrea să ne sugereze să considerăm lucrurile acelea ca un tot unitar. Numai că nu-i așa.

– Mda, făcu din nou Montalbano, din ce în ce mai copleșit de admirație, temându-se totuși ca nu care cumva să întrerupă cu o afirmație inoportună firul logic al acelui raționament.

– Până una-alta, să nu uităm că numai sacul cu bijuterii valorează jumătate de miliard. Dacă un hoț oarecare a pus mâna pe sacul cu pricina înseamnă că s-a căpătuit pe tot restul zilelor. Corect?

– Corect.

– Însă ce interes ar avea un hoț oarecare să ia și hainele cu el? Niciunul. Prin urmare, dacă a luat cu el și hainele, și chiloții, și pantofii, noi ne gândim că nu avem de-a face cu un hoț oarecare. Un hoț comun care procedează așa vrea să-i facă pe ceilalți să creadă că nu e deloc comun, ci că e altfel, diferit. De ce? Se poate s-o fi făcut ca să-și șteargă urmele: el voia să fure săculețul care valora atât cât valora, însă pentru că a comis o crimă a încercat să mascheze scopul real al delictului.

– Corect, făcu Montalbano, deși nu-i ceruse nimeni părerea.

– Mai departe. N-ar fi exclus ca hoțul să fi luat din casă și alte lucruri de valoare, despre care nu știm încă nimic.

– Pot să dau un telefon? o iscodi brusc comisarul, străbătut de un gând neașteptat.

Sună la hotelul Jolly din Montelusa și ceru să vorbească cu Claudio Pizzotta, directorul.

– Ah, domnule comisar, ce întâmplare îngrozitoare! Pur și simplu atroce! Chiar în clipa asta am aflat de la *Retelibera* că biata doamnă Licalzi...

Nicolò Zito difuzase știrea, însă el uitase să dea drumul la televizor ca să afle cum comentase întâmplarea.

– Și *Televigàta* a transmis o știre, adăugă directorul Pizzotta, Montalbano identificându-i în voce o mulțumire prost mascată și un fals regret pentru cele întâmplate.

Galluzo își făcuse prompt datoria față de cumnatul său.

– Ce să fac, domnule comisar? îl iscodi cu voce tremurată directorul.

– Nu înțeleg.

– Cu ziariștii de afară. Mă asediază pur și simplu. Vor interviu cu mine. Au aflat că biata doamna Licalzi era cazată la noi și...

Oare de la cine să fi aflat dacă nu chiar de la director însuși? Comisarul și-l imaginează pe Pizzotta la telefon, explicându-le ziariștilor cât de multe revelații interesante ar fi putut el face despre biata femeie asasinată, atât de tânără, de frumoasă și, mai ales, găsită goală-goluță...

– Faceți cum *minchia* credeți. Până una-alta, lămuriți-mi o treabă: de obicei, doamna Michela purta sau nu vreuna dintre bijuteriile pe care le căra cu ea? Știu eu, un ceas, de exemplu?

– Bineînțeles că purta, deși destul de discret. Altminteri, de ce să le fi cărat cu ea atâta amar de drum, de la Bologna până la Vigàta? Cât despre ceas, avea un Piaget splendid, subțirel ca o foaie de hârtie.

Mulțumi, puse receptorul în furcă și îi comunică doamnei Clementina cele aflate. Aceasta rămase o vreme pe gânduri.

– Trebuie acum să stabilim dacă e vorba despre un hoț devenit asasin sau despre un asasin care vrea să ne facă să credem că e un simplu hoț.

– Așa, instinctual, povestea asta cu hoțul nu prea mă convinge.

– Rău faceți să vă încredeți în instinct.

– Păi, doamnă Clementina, Michela Licalzi era goală, abia ieșise de sub duș... Un hoț ar fi auzit zgomotele, ar fi intrat în casă când era sigur că nu putea fi descoperit.

– Și cine ne spune nouă că hoțul nu se afla deja în casă când a sosit ea? Când intră, el se pitește pe undeva. Când ea intră sub duș, hoțul își spune că ăla-i momentul cel mai potrivit. Iese din ascunzătoare, rade ce are de ras, însă sfârșește prin a fi surprins de femeie. Și atunci, hoțul nostru reacționează așa cum am aflat deja c-a făcut-o. Se poate chiar să nu fi avut intenția s-o omoare.

– Bine, și cum să fi intrat hoțul în casă?

– Așa cum ați intrat și dumneavoastră, domnule comisar.

Punct ochit, punct lovit. Montalbano nu replică în niciun fel.

– Să ne întoarcem la haine, continuă doamna Clementina. Dacă le-a luat cu el ca să însceneze cine știe ce, asta-i o socoteală. Dacă însă asasinul era obligat să le facă să dispară, asta-i altă mâncare de pește. De ce să fi fost hainele acelea atât de importante?

– Pentru că ar fi putut reprezenta un pericol pentru el, ar fi putut duce la identificarea lui, comentă comisarul.

– Că bine ziceți, domnule comisar. În mod cert însă, ele nu constituiau un pericol atunci când doamna era îmbrăcată cu ele. Probabil că au devenit un pericol după aceea. Cum așa?

– Se poate să fi fost pătate, spuse Montalbano, cu voce șovăielnică. Cu sângele ucigașului, eventual. Cu toate că...

– Cu toate că?

– Cu toate că în dormitor nu s-au găsit urme de sânge. Foarte puțin doar, pe cearșaf, i se prelinsese Michelei din gură. Dar poate că era vorba despre altfel de pete. De vomă, ca să dau un exemplu.

– Sau de spermă, ca să dau un altul, făcu prompt doamna Vasile Cozzo, îmbujorându-se.

Era prea devreme ca să se ducă la Marinella, așa că Montalbano se hotărî să dea o raită pe la comisariat, să vadă dacă mai erau ceva noutăți.

– Ah, dom'le! Ah, dom'le! îl întâmpină Catarella. Aici sunterăți? Cel puțin dacă nu cumva zece pirsoane v-or tilifonatără! Și toate pe 'mneavoastră pirsonalmente-n persoană v-or cătatără! Eu, cum nu știui că vă mai faceți văzut azi pe-aici, la toți le zisei să tilifoneze mâne de dimineață! Procedai bine ori o făcui de oaie, dom'le?

– Bine procedași, Catarè, nu-ți face inimă rea. Știi cumva și ce voiau?

– Erau toate pirsoane care ziceau că-s pirsoane în cunoștință cu doamna 'sasinată.

Pe birou, Fazio îi lăsase punga de nailon cu hârtiile confiscate din camera 118. Alături, avizele telefonice pe care directorul Pizzotta i le încredințase lui Gallo. Comisarul se așeză, scoase mai întâi din pungă agenda și începu s-o răsfoiască. Michela obișnuise s-o țină la fel de ordonată ca și camera sa de hotel: întâlniri, telefoane de dat, locații la care urma să ajungă, toate fuseseră notate clar, cu acuratețe.

Doctorul Pasquano spusese – iar Montalbano se declara întru totul de acord cu el – că femeia fusese ucisă în noaptea de miercuri spre joi. Se grăbi, așadar, să verifice pagina zilei de miercuri, ultima zi de viață a Michelei Licalzi. Ora 16 – telefon Rotondo, mobilier; ora 16.30 – de telefonat Emanuele; ora 17 – întâlnire Todaro, plante și grădină; ora 18 – Anna; ora 20 – cina la fam. Vassallo.

Observă că doamna își stabilise mai multe lucruri de făcut și pentru joi, vineri și sâmbătă, neluând în calcul faptul că cineva ar fi putut-o împiedica să le ducă la bun sfârșit. Joi – tot după-amiază – ar fi trebuit să se întâlnească cu Anna, cu care ar fi urmat să meargă la Loconte (în paranteză: perdele), pentru a încheia apoi seara cu o cină în compania unui oarecare Maurizio. Vineri ar fi urmat să se vadă cu Riguccio electricianul, să se întâlnească din nou cu Anna și să ia cina la familia Cangialosi. Pe pagina de sâmbătă era notat doar atât: ora 16.30, zbor de la Punta Ràisi spre Bologna.

Agenda era una de format mare, iar indexul cu numere de telefon avea câte trei pagini dedicate fiecărei litere din alfabet: ei bine, numerele de telefon transcrise erau atât de multe, încât nu de puține ori doamna fusese nevoită să scrie numerele unor persoane diferite pe același rând.

Montalbano lăsa deoparte agenda și începu să cerceteze celelalte hârtii din pungă. Nimic interesant, doar facturi și chitanțe fiscale: fiecare bănuț cheltuit cu construcția și amenajarea vilei fusese riguros documentat. Într-un caiet de matematică, doamna Michela notase cu migală, pe coloană, toate cheltuielile: părea că se pregătise pentru o eventuală vizită a Gărzii financiare. Mai era și un carnet de cecuri de la banca Populară din Bologna, din care însă rămăseseră numai matricile. Montalbano mai descoperi și un tichet de îmbarcare

pe ruta Bologna–Roma–Palermo datat cu șase zile în urmă și un bilet de întoarcere Palermo–Roma–Bologna pentru sâmbătă, la 16.30.

Nici umbră măcar de vreo scrisoare personală, de un bilețel cu caracter privat. Hotărî că avea să-și continue căutările la el acasă.

5

Mai rămăseseră de verificat numai avizele telefonice. Comisarul începu cu cele pe care Michela le păstra pe masa de scris din camera sa de hotel. Erau în jur de patruzeci, iar Montalbano le grupă în funcție de numele apelantului. Teancurile care în cele din urmă se dovediră mai groase decât celelalte erau în număr de trei. O damă, Anna, telefona ziua și de obicei îi lăsa vorbă Michelei s-o sune imediat ce se trezea sau când avea să se întoarcă la hotel. Pe urmă, mai era un bărbat, unu' Maurizio, care își făcuse simțită prezența de două sau de trei ori dimineața, însă de obicei prefera să sune noaptea târziu și insista întotdeauna să fie sunat înapoi. Cel de-al treilea tot bărbat era, îi zicea Guido și suna de la Bologna – tot nocturn și 'mnealui; însă, spre deosebire de Maurizio, nu lăsa niciodată vorbă.

Bilețelele pe care directorul Pizzotta i le încredințase lui Gallo erau în număr de douăzeci: toate erau apeluri primite după ce Michela părăsise hotelul în după-amiaza de miercuri și până la momentul în care se anunțase moartea sa. Însă miercuri dimineață, la orele pe care doamna Licalzi le dedica exclusiv somnului, întrebuse de ea – pe la zece și jumătate – eternul Maurizio, iar ceva mai târziu procedase la fel și Anna. Pe la nouă seara, tot miercuri, pe Michela o căutase doamna Vassallo, care a sunat din nou o oră mai târziu. Apoi, Anna dăduse din nou un semn de viață puțin înainte de miezul nopții.

În jurul orei trei a dimineții de joi telefonase Guido de la Bologna. La zece și jumătate sunase iarăși Anna (care, evident, nu era la curent cu faptul că Michela nu revenise la hotel în noaptea precedentă), în timp ce la unsprezece un anume Loconte confirmase întâlnirea din după-amiaza aceleiași zile. La prânz, tot joi, sunase domnul Aurelio Di Blasi, care insistase apoi cu telefonul la fiecare două-trei ore, până vineri, la șapte seara. Guido de la Bologna mai telefonase și în noaptea de joi spre vineri, pe la ora două. Începând de joi dimineață, apelurile Annei deveniseră frenetice, întrerupându-se brusc vineri seară, cu cinci minute înainte ca *Retelibera* să difuzeze știrea descoperirii cadavrului.

Era însă ceva ce nu se potrivea: Montalbano nu reușea să-și dea seama ce anume, iar asta îl irita. Se ridică, ieși pe veranda care dădea direct spre plajă, se descălță și începu să pășească pe nisip, până când ajunse în buza mării. Își suflecă pantalonii și o luă la pas pe țărm, cu apa mângâindu-i când și când gleznele. Foșnetul liniștitor al valurilor mici spărgându-se de țărm îl ajută să-și pună gândurile în ordine. Deodată, înțelese ce anume îl sâcăia. Se întoarse în casă, se duse direct la agendă, o deschise la pagina de miercuri. Michela își notase că urma să ia cina cu familia Vassallo, la ora opt seara. Și atunci, cum se făcea că doamna Vassallo o sunase la hotel și la nouă, și la zece, în aceeași seară? Oare Michela nu se dusesese la întâlnire? Sau acea doamnă Vassallo care telefonase nu avea nimic de-a face cu familia Vassallo care o invitasese la cină?

Se uită la ceas: era trecut de miezul nopții. Hotărî că problema era mult prea importantă ca să mai țină cont de codul bunelor maniere. Din cartea de telefon rezulta că existau trei familii Vassallo. Formă primul număr: punct ochit, punct lovit.

– Îmi cer scuze. Comisarul Montalbano sunt.

– Domnule comisar! Sunt Ernesto Vassallo. Hotărâsem să vin mâine dimineață la dumneavoastră. Soția mea e pur și simplu distrusă, am fost nevoit să chem medicul acasă. Sunt noutăți?

– Nu, niciuna. Vreau să vă întreb ceva.

– La dispoziția dumneavoastră, domnule comisar. Pentru biata Michela, orice...

Montalbano îi tăie elanul verbal.

– Am citit în agenda doamnei Licalzi că miercuri seară ar fi trebuit să ia masa...

De data aceasta fu rândul lui Ernesto Vassallo să-l întrerupă:

– N-a venit, domnule comisar! Și am așteptat-o, nu glumă. Nimic. Nici măcar un telefon. Tocmai ea, care e atât de precisă în toate! Ne-am făcut griji, am crezut că se simte rău, am sunat de vreo două ori la hotel, am căutat-o și la prietena ei, Anna Tropeano, care însă ne-a spus că nu știe nimic de ea. Se văzuse cu Michela în jur de ora șase, stătuseră de vorbă cam o jumătate de oră, după care Michela și-a luat la revedere, spunându-i că se duce la hotel să se schimbe, ca să vină la noi.

– Vă sunt recunoscător. Uitați ce e, nu veniți mâine dimineață la comisariat, am un număr de întâlniri programate, dar după-amiază puteți trece când vreți dumneavoastră. Noapte bună.

Și, dacă tot se ajunsese acolo, mai bine să întreacă, decât să nu ajungă: îl găsi pe Aurelio De Blasi în cartea de telefon și-i formă

numărul. Nici nu se termină bine primul semnal de apel, că se și găsi cineva care să ridice receptorul.

– Alo? Alo? Ești tu? Tu ești?

O voce de bărbat între două vârste, gâfâită, foarte îngrijorată.

– Comisarul Montalbano sunt.

– Ah.

Montalbano îl simți pe celălalt trăind o profundă deziluzie. Oare al cui telefon îl aștepta cu asemenea înfrigurare?

– Domnule Di Blasi, presupun că ați aflat de biata...

– Știu, știu, am auzit la televizor.

Locul deziluziei fu luat de o stare evidentă de iritare.

– Iată, voiam să-mi lămurii un lucru. Începând de joi, la prânz, și până vineri seară ați căutat-o cu insistență pe doamna Licalzi la hotel. De ce?

– Ce e așa de extraordinar în treaba asta? Eu sunt rudă îndepărtată cu soțul Michelei. Când venea încoace pentru vilă și restul, mi se adresa mie, să-i dau câte un sfat sau o mână de ajutor. Sunt inginer constructor, eu. Joi am sunat-o ca s-o invit la noi, la cină, dar portarul mi-a zis că nu-și petrecuse noaptea la hotel. Și portarul mă cunoaște, n-avea de ce să mintă. Așa că am început să mă îngrijorez. Vi se pare chiar atât de ieșit din comun?

Inginerul Di Blasi devenise acum ironic și agresiv. Comisarul avea senzația că bărbatul nu stătea tocmai bine cu nervii: era pe cale să

explodeze.

– Nu, zise și puse receptorul în furcă.

N-avea niciun sens s-o sune pe Anna Tropeano, știa ce ar fi avut să-i spună pentru că îi dezvăluise mai devreme domnul Vassallo. Hotărî s-o convoace pe madam Tropeano la comisariat. În orice caz, în această fază a anchetei, un lucru era sigur: ieșirea din circulație a Michelei Licalzi se produsese începând cu ora șapte a serii de miercuri; la hotel nu mai ajunsese niciodată, chiar dacă își manifestase această intenție de față cu prietena ei.

Nu-i era somn, așa că se încurcă cu o carte, un roman de Denevi, un argentinian de care tare-i mai plăcea cum scrie.

Când ochii începură să i se împăienjenească de somn, închise cartea și stinse lumina. Așa cum făcea adesea înainte de a adormi, se gândi la Livia. Brusc, se regăsi în șezut pe marginea patului, treaz de-a binelea. Iisuse, Livia! Nu-i mai dăduse niciun semn de viață din noaptea cu furtuna, când o făcuse să creadă că a căzut linia telefonică. În mod cert, Livia nu-l crezuse nici cât negru sub unghie, dar la fel de adevărat era că nici nu se mai obosise să-l sune. Trebuia să remedieze situația de urgență.

– Alo? Cine-i? se auzi vocea somnoroasă a Liviei.

– Salvo sunt, iubire.

– N-ai somn? Lasă-mă naibii să dorm!

Clic. Montalbano rămase o vreme cu receptorul în mână.

Era opt și jumătate dimineața când intră în comisariat, ducând cu el hârtiile Michelei. După ce Livia refuzase să-i vorbească, îl trecuseră toate furiile și nu mai izbutise să pună geană pe geană. Nu fu nevoie s-o convoace pe Anna Tropeano: Fazio îl anunță că femeia îl aștepta de la ora opt.

– Ascultă, vreau să aflu tot despre un inginer constructor din Vigàta pe nume Aurelio Di Blasi.

– Tot-tot? îl iscodi Fazio.

– Tot-tot.

– Păi, pentru mine tot-tot vrea să zică și vorbe de prin sat, bârfe, cleveteli.

– Uite că și pentru mine vrea să zică același lucru.

– Câtă vreme-mi dați?

– Fazio, da' tu ce faci aici? Te joci de-a sindicatu'? Două ceasuri ți-s de-ajuns, ba încă îți și prisosesc.

Fazio căută la superiorul său cu aer obidit și ieși pe ușă fără să zică nici bună ziua măcar.

În condiții normale, Anna Tropeano probabil că era o femeie frumoasă la vreo treizeci de ani, cu părul negru, cu tenul măsliniu, ochi mari ultrastrălucitori, înaltă și apetisantă. Acum însă, în fața lui Montalbano se afla o femeie cu umerii căzuți, ochii umflați și roșii și pielea care părea să dea mai mult spre cenușiu.

– Se poate fuma? îl iscodi ea așezându-se pe scaun.

– Bineînțeles.

Își aprinse o țigară: mâinile îi tremurau. Experimentă un surâs, însă îi ieși mai degrabă o schimonoseală.

– Mă lăsasem acum o săptămână. De aseară însă cred că am fumat trei pachete.

– Vă mulțumesc că ați venit din proprie inițiativă. Chiar aveam nevoie să-mi lămurii câteva lucruri.

– Sunt aici.

În sinea sa, comisarul râsuflă ușurat. Anna se dovedea o femeie puternică, n-avea să-l pună în dificultate cu bocete și leșinuri. Realitatea era – trebuia să admită – că i se cam învolburase sângele în vene când o văzuse ițindu-se în cadrul ușii.

– Se poate ca întrebările mele să vi se pară stranii, dar vă rog totuși să-mi răspundeți.

– Bineînțeles.

– Căsătorită?

– Cine?

– Dumneavoastră.

– Nu, nu sunt. Și nici despărțită sau divorțată. Și nici măcar logodită, dacă e s-o spun pe-a dreptă. Locuiesc singură.

– De ce?

În ciuda faptului că Montalbano o avertizase, Anna avu o clipă de ezitare înainte de a răspunde la o întrebare atât de personală.

– Cred că nu am avut timp să mă gândesc la mine însămi. Domnule comisar, lucrurile stau așa: cu un an înainte să termin facultatea, tatăl meu a murit. Infarct, era foarte tânăr. La un an după ce am absolvit, mi-am pierdut mama, iar eu a trebuit să mă ocup de sora mea mai mică, Maria, care acum are douăzeci și nouă de ani și e căsătorită la Milano, precum și de fratele meu Giuseppe, care acum lucrează într-o bancă la Roma și are douăzeci și șase de ani. Eu am treizeci și unu. Dar, pe lângă toate astea, cred că nu am întâlnit încă persoana potrivită.

Nu vorbea cu năduf, dimpotrivă, părea să se mai fi calmat: faptul că polițistul din fața ei nu intrase direct în subiect îi prilejuise câteva clipe de respiro. Montalbano crezu de cuviință să mai lungească o vreme ocolul.

– Aici, la Vigàta, locuiți în casa părinților?

– Da, în casa cumpărată de tata. O vilișoară, să-i spunem, chiar unde începe cartierul Marinella. Acum e prea mare pentru o singură persoană.

– Casa aceea pe dreapta, imediat după pod?

– Aceea.

– Trec prin fața ei de cel puțin două ori pe zi. Și eu, tot la Marinella locuiesc.

Anna îl privea cu un aer mirat. Ce model straniu de zbir!

– Lucrați?

– Da, predau la Liceul Științific din Montelusa.

– Ce predați?

– Fizica.

Montalbano se uită admirativ la ea. Când era la școală, la fizică lua mereu patru, maximum cinci: dacă ar fi avut el o asemenea profesoară, poate că azi s-ar fi putut lua la trântă cu Einstein.

– Știți cine a omorât-o?

Anna Tropeano tresări violent, căută la comisar cu ochi rugători: era atât de bine, de ce acu' ții neapărat să-ți pui masca de zbir care e mai rău decât câinii de vânătoare?

„Nu slăbești niciodată strânsoarea?” păru să-l întrebe.

Montalbano înțelese din ochii femeii, zâmbi, își desfăcu larg brațele într-un gest resemnat, ca și cum ar fi zis:

„Asta mi-e meseria.”

– Nu, răspunse sec, cu hotărâre, Anna Tropeano.

– Oareșce suspiciuni?

– Nu.

– Doamna Licalzi obișnuia să se întoarcă în camera ei de hotel în zori, la primele ore ale dimineții. Eu aș vrea să vă întreb...

- Venea la mine. La mine acasă. Luam cina împreună aproape în fiecare seară. Dacă era invitată în oraș sau la altcineva acasă, după aceea trecea pe la mine.
- Ce făceați?
- Păi, ce fac două prietene? Discutam, ne uitam la televizor, ascultam muzică. Sau pur și simplu nu făceam nimic, era bucuria de a ști că ai pe cineva lângă tine.
- Avea și prietenii, să le zic așa, masculine?
- Da, câteva. Însă lucrurile nu stăteau deloc așa cum ar putea părea la prima vedere. Michela era femeie serioasă. Văzând-o însă atât de dezinvoltă, de liberă, bărbații picau în echivoc. Însă rămâneau, negreșit, dezamăgiți.
- Era vreunul care să fi făcut vreo obsesie pentru ea?
- Da.
- Cum îl cheamă?
- Nu vă spun. O să-l descoperiți cu mare ușurință și singur.
- În sfârșit, cu alte cuvinte, doamna Licalzi îi era credincioasă soțului.
- N-am zis așa ceva.
- Ce vrea să însemne asta?
- Vrea să însemne ceea ce tocmai am zis.

– Vă cunoșteți de multă vreme?

– Nu.

Montalbano se uită la ea, se ridică și se apropie de fereastră. Cu un gest aproape furios, Anna își aprinse altă țigară.

– Nu-mi place tonul ultimei părți a dialogului nostru, spuse comisarul, continuând să stea cu spatele la ea.

– Nici mie.

– Pace?

– Pace.

Montalbano se întoarce, adresându-i un surâs. Anna i-l întoarce. Nu dură însă decât o clipă: ridică două degete ca la școală. Voia să pună o întrebare.

– Mi-ați putea spune, dacă nu cumva e secret, cum a fost omorâtă?

– De ce, la televizor n-au zis?

– Nu, nici *Retelibera*, nici *Televigàta*. Au spus că i s-a găsit cadavrul și cu asta basta.

– N-ar trebui să vă spun, dar pentru dumneavoastră fac o excepție. A fost sufocată.

– Cu perna?

– Nu. Cineva a ținut-o cu fața înfundată în saltea.

Anna începu să șuiere prelung, așa cum fac vârfurile copacilor când sunt bătute de vânt. Comisarul ieși, întorcându-se imediat cu o sticlă cu apă și un pahar în mână. Anna bău cu înghițituri mari, ca și cum ar fi fost abia întoarsă din deșert.

– Ce, Doamne, iartă-mă, se dusesse să facă la vilă? spuse cu voce stinsă, vorbind parcă pentru ea însăși.

– Dumneavoastră ați fost vreodată acolo, la vilă?

– Bineînțeles. Aproape zilnic, cu Michela.

– Obișnuia să doarmă uneori acolo?

– Din câte știu eu, nu.

– Totuși în baie am găsit un halat, erau prosoape, creme.

– Știu. Michela o aranjase special. Când se ducea să lucreze la amenajarea vilei, sfârșea inevitabil prin a se murdări de praf, de ciment și așa mai departe. Așa că, înainte de a pleca, făcea duș.

Montalbano se lăsă cu greu convins că venise momentul să lovească sub centură: nu-i făcea deloc plăcere, nu prea-l lăsa inima să împlânte pumnalul până la plăsele.

– Era complet goală.

Anna păru traversată de un curent de înaltă tensiune, holbă ochi mai mult decât era necesar, dădu să spună ceva, pe gură nu-i ieși niciun sunet. Montalbano îi umplu din nou paharul.

– A fost... a fost violată?

- Nu știu. Medicul legist nu mi-a telefonat încă.
- Bine, dar de ce nu s-a întors la hotel și s-a dus la vila aia blestemată? se întrebă din nou Anna, pe un ton deznădăjduit.
- Cel care a omorât-o a luat cu el și hainele, lenjeria intimă, pantofii...

Anna se uită la el cu un aer incredul, ca și cum comisarul i-ar fi trântit una groasă de tot.

- Și ce motiv ar fi avut, mă rog?

Montalbano nu-i răspunse. Continuă:

- A luat cu el și săculețul, cu tot ce era înăuntru.
- Asta are mai multă logică. Michela își ținea acolo toate bijuteriile; și nu erau deloc puține, iar de valorat valorau mult. Dacă cel care a sufocat-o a fost un hoț surprins asupra...
- Așteptați. Domnul Vassallo mi-a mărturisit că atunci când a văzut că Michela nu a ajuns la cină, a devenit îngrijorat și v-a telefonat dumneavoastră.
- Într-adevăr. Eu o știam acasă la ei. Când ne-am despărțit, Michela mi-a spus că voia să treacă pe la hotel să se schimbe.
- Apropo, cum era îmbrăcată?
- Jeans din cap până-n picioare, pantaloni și geacă, și pantofi sport.
- Și totuși, la hotel n-a mai ajuns. Cineva – sau ceva – a făcut-o să se răzgândească. Avea telefon celular?

- Da, îl ținea în săculeț.
- Prin urmare, aş putea presupune că, în timp ce se îndrepta spre hotel, a sunat-o cineva. Și, în urma convorbirii telefonice, doamna s-a dus la vilă.
- Poate că era vorba de o capcană.
- Din partea cui? A hoțului în niciun caz. Ați auzit dumneavoastră vreodată ca un hoț să-l convoace pe proprietarul casei pe care vrea să o jefuiască?
- Ați observat cumva dacă mai lipsește și altceva din casă?
- Piagetul doamnei în mod sigur. Cât despre restul, nu știu. Nu știu ce lucruri de valoare se aflau în vilă. Totul părea în ordine, doar baia era cu susul în jos.

Anna afișă o expresie foarte mirată.

- Cu susul în jos?
- Da. Închipuți-vă, halatul de baie zăcea aruncat pe pardoseală. Doamna tocmai ieșise de sub duș.
- Domnule comisar, îmi zugrăviți un tablou care nu mi se pare absolut deloc convingător.
- Respectiv?
- Respectiv că Michela s-a dus la vilă ca să se întâlnească cu un bărbat și, în plus, era atât de nerăbdătoare să facă sex cu el, încât a scăpat de halat în cea mai mare grabă, lăsându-l să cadă la întâmplare.

– Păi, e plauzibil, nu?

– În cazul altor femei, da, în al Michelei, nu.

– Știți cumva cine este un anume Guido, care îi telefona noapte de noapte de la Bologna?

O aruncase la întâmplare, dar se dovedi că nimerise în plin. Anna Tropeano își plecă privirea, stânjenită.

– Adineauri mi-ați spus că doamna era fidelă.

– Da.

– Fidelă unicei sale infidelități, nu-i așa?

Ana făcu semn din cap că da.

– Vreți să-mi spuneți cum îl cheamă? Îmi faceți o favoare, pentru că economisesc timp. De ajuns la el, fiți liniștită, ajung oricum. Deci?

– Îl cheamă Guido Serravalle, e anticar. Nu-i știu nici numărul de telefon, nici adresa.

– Mulțumesc, e suficient numele. Pe la prânz o să vină aici, la comisariat, soțul doamnei. Vreți să vă vedeți cu el?

– Eu? De ce, mă rog frumos? Nici măcar nu-l cunosc.

Comisarul nu se văzu nevoit să continue cu întrebările: Anna spuse ce avea de spus din proprie inițiativă.

– Michela și doctorul Licalzi s-au căsătorit acum doi ani și jumătate. Ea a fost cea care a ținut să vină în Sicilia în luna de miere. Nu ne-am

cunoscut atunci. S-a întâmplat mai târziu, când s-a întors, de data aceasta singură, ca să înceapă construcția vilei. Într-o zi, mă duceam cu mașina la Montelusa, din sens opus venea un Twingo, eram amândouă absorbite de propriile gânduri, era gata-gata să ne lovim frontal. Am coborât să ne cerem scuze una alteia și ne-am simpatizat reciproc de la prima vedere. De fiecare dată când Michela s-a întors aici, a venit singură.

Obosise, lui Montalbano i se făcu milă de ea.

– Mi-ați fost de mare folos. Mulțumesc.

– Pot pleca?

– Desigur.

Și îi întinse mâna. Anna Tropeano i-o prinse și i-o ținu o vreme într-ale sale.

Comisarul simți că-l cuprinde un val de căldură.

– Mulțumesc, zise Anna.

– Păi, pentru ce?

– Că mi-ați dat posibilitatea să vorbesc despre Michela. Nu am pe nimeni cu care... Mulțumesc. Mă simt mai ușurată.

6

Anna Tropeano tocmai plecase, când ușa biroului lui Montalbano se dădu violent în lături, izbindu-se de perete. Ca o vijelie, în cameră intră Catarella.

– O dată dacă mai intri așa, jur că te împușc. Iar tu știi bine că eu cu treburi dintr-astea nu glumesc, făcu Montalbano, calm.

Însă Catarella era prea surescitat pentru ca spusele superiorului său să-i dea de gândit.

– Dom'le, de zis vream să vă zic că m-or chemată la chistura din Montilusa. Țineți minte ce vă spusei zilele trecute cu concursu' de informațională, așa-i? Acu' mi-or zisă că se-ncepe luni de dimineață și că tre' neapărat să fiu, să-mi pună prezent. Eu mă-ntreb: ce-o să vă faceți 'mneavoastră fără mine la tilifon?

– O să supraviețuim noi într-un fel, Catarè.

– A, dom'le, încă ceva, dom'le! Mi-ați zisă să nu vă dau disturbantă când ați stată de vorbă cu doamna de adineaurea, iar eu ascultător fui! Numa' că primii o potopeală de tilifoane pentru 'mneavoastră! Le scrisei pe toate ici, pe hârtia asta.

– Dă-mi-o și șterge-o din fața mea!

Pe o filă smulsă cu neîndemânare dintr-un caiet de dictando stătea scris: „Or tilifonatără așa: Vizzalllo Guito Sera falle Losconte pretinu Zito Rotonò Totano Ficuccio Cangialosi iarăși din nou Sera falle de la bolonia Cipollina Pinisi Cacomio.”

Montalbano începu să se scarpine vârtos pe tot corpul. Își spuse că trebuia să fie vorba de o misterioasă formă de alergie: de fiecare dată când era obligat să citească ceva scris de Catarella îl măcina un prurit căruia îi era imposibil să-i reziste. Se înarmă cu puțină răbdare care-i mai rămăsese și începu să decripteze textul: Vassallo, Guido Serravalle, amantul bolognez al Michelei, Loconte, ăl de vindea material de perdele, prietenul Nicolò Zito, Rotondo, ăl de făcea mobilier, Todaro, ăl de la plante și grădini, Riguccio electricianul, Cangelosi, familia care o invitase la cină vineri pe Michela, din nou Seravalle. Cipollina, Pinisi și Cacomio – admițând, fără însă a băga mâna în foc, că așa-i chema – nu știa cine ar fi putut fi, însă nu era greu de presupus că telefonaseră întrucât erau prieteni sau cunoștințe de-ale victimei.

– Se poate? îl iscodi Fazio apărând în cadrul ușii.

– Intră. Mi-ai adus informațiile pe care ți le-am cerut despre Di Blasi, inginerul?

– Bine’nțele. Altminterea, aş fi aici?

Era evident că Fazio se aștepta la un elogiu, dat fiind că reușise să culeagă atât de multe informații într-un timp atât de scurt. În schimb, comisarul

îi zise:

– Ai văzut că n-ai avut nevoie decât de o oră?

Fazio se oțărî.

– Adicăte! De asta am parte în loc de mulțumesc?

– Păi, ce? Tu vrei să ți se aducă mulțumiri și atunci când faci ceea ce e de datoria ta să faci?

– Dom' comisar, dacă-mi permiteți să vă zic ceva cu tot respectu'... În dimineața asta 'ntipatic rău mai sunteți, zău așa!

– Apropo, cum de n-am avut încă onoarea și aleasa plăcere, ca să zic așa, de a-l vedea la birou pe domnul Mimì Augello?

– E dus la fabrica de ciment cu Germanà și Galuzzo.

– Asta ce poveste mai e?

– Nu știți ni'ca? Apăi, ieri le-or venitără-nștiințări de la oficiul forțelor de muncă la treisćinci de muncitori de la fabrică. Azi dis-de-dimineată or începutără să facă pe-acolo *catùnio*, zaveră mare: huiduieli, pietre-n geamuri, treburi dintr-astea. Pe director îl apucă tremuriciu' și a sunat aici.

– Și Mimì Augello ce s-a dus să facă acolo?

– Păi, dacă-l chemă directoru-n ajutor?

– Iisuse! Am zis-o și-am repetat-o de o sută de ori: vreau ca nimeni din comisariatul ăsta să nu se amestece în treburile astea.

– Apăi, ce-ar fi trebuit să facă bietu' domnu'

Augello?

– Redirecționa apelul la Carabinieri, pen' că ăia de-abia așteaptă! La o adică, stimabilul domn director de la fabrica de ciment își găsește el o slujbă pe undeva. Ȑi de rămân cu curu-n baltă tot muncitorii sunt. Iar noi? Noi să ne ducem acolo să le ardem bastoane pe spinare?

– Dom' comisar, dacă-mi permiteți din nou, cu respect... Da' 'mneavoastră comunist-comunist sunteți, nu-i joacă! Comunist rău, zău așa!

– Fazio, ai făcut o fixație cu povestea asta cum c-aș fi comunist. Nu sunt niciun comunist, vrei să-nțelegi odată sau nu?

– Cum ziceți, da' de gândit gândiți și le spuneți întocmai ca unu' de-al lor.

– Vrei s-o terminăm dracu' o dată cu politica?

– Da, să trăiți. Așadar: Di Blasi Aurelio, fiu' lu' Giacomo și Carlentini Maria Antonietta, născut la Vigàta pe 3 aprilie 1937...

– Când începi să vorbești așa mă iau toți bâzdâcii. Zici c-ai fi un funcționar de la evidența populației.

– A, carevasăzică domnului nu-i place? Vreți să vă cânt pe note? Să v-o spun în versuri?

– Auzi, în materie de 'ntipatie, îmi pare că nici cu tine nu-i de glumă în dimineața asta.

Sună telefonul.

– Ne prinde noaptea cu Di Blasi ăsta, ascultați-mă pe mine, suspină Fazio.

– Alo, dom'le? La tilifon îi domnu' acela, Càcono, care dădu tilifon și mai 'nainte. Ce-i fac?

– Dă-mi-l.

– Domnul comisar Montalbano? Mă numesc Gillo Jàcono, am avut plăcerea să vă cunosc acasă la doamna Vasile Cozzo; sunt un fost elev de-al dumneaei.

În receptor, pe fundal, Montalbano auzi o voce feminină care făcea ultimul anunț de îmbarcare pentru zborul de Roma.

– Îmi amintesc, cum să nu? Spuneți.

– Acum sunt la aeroport, n-am decât câteva secunde la dispoziție, voi fi foarte scurt și vă cer scuze pentru asta.

Pe cei care erau foarte scurți, comisarul era întotdeauna dispus să-i scuze: oriunde și oricum.

– V-am telefonat pentru cazul doamnei aceleia asasinate.

– O cunoșteți?

– Nu. Vedeți dumneavoastră, miercuri seară, spre miezul nopții mai bine zis, am plecat cu mașina de la Montelusa spre Vigàta. Motorul însă a început să facă mofturi, așa că am fost nevoit să merg foarte încet. Ajuns pe contrada Tre Fontane, am fost depășit de un Renault Twingo de culoare închisă, care s-a oprit apoi imediat, în fața unei vilișoare. Din mașină au coborât un bărbat și o femeie, care au luat-o

la pas pe alee. Nu am observat altceva, dar așa puțin cât am văzut sunt încredințat că am văzut bine.

– Când vă întoarceți la Vigàta?

– Joia viitoare.

– Să-mi faceți o vizită. Mulțumesc.

Montalbano își luă câteva clipe liber, în sensul că rămase acolo, pe scaun numai cu corpul: mintea îi era cu totul altundeva.

– Ce fac, mă întorc mai acasă? îl iscodi cu un aer resemnat Fazio.

– Nu, nu. Zi-i mai departe.

– Așadar, unde rămăsei? A, da. Inginer constructor, însă nu construiește ni'ca pe cont propriu. Domiciliat în Vigàta, via Laporta numărul 8, căsătorit cu Dalli Cardillo Teresa, casnică, dar o casnică, cum să zic, cu bunăstare. Proprietarul unei bucăți mari de teren la Raffadali, provincia Montelusa, pe care se află o casă colonială restaurată de el. Are două automobile, un Mercedes și un Fiat Tempra. Are doi copii, un băiat și o fată. Pe fată o cheamă Manuela, are treizeci de ani, îi măritată în Olanda cu un negustor. Are doi băieți, Giuliano, trei ani, și Domenico, un an. Locuiește...

– Îți sparg mecla, spuse Montalbano.

– De ce? Ce făcui? îl iscodi Fazio, luându-și o expresie fals ingenuă. Nu așa mi-ați spusă, că vreți să aflați tot-tot?

Sună telefonul. Fazio se limită să geamă și să-și înalțe ochii rugători spre tavan.

– Domnule comisar? Sunt Emanuele Licalzi. Vă telefonez de la Roma. Avionul meu a plecat de la Bologna cu două ore întârziere și am pierdut legătura spre Palermo. Ajung la dumneavoastră în jur de ora trei după-amiază.

– Nu vă faceți probleme. Vă aștept.

Cătă spre Fazio și Fazio cătă spre el.

– Mai ai mult din polologhia aia?

– Aproape am terminat. Pe băiatul lui Di Blasi îl cheamă Maurizio.

Montalbano se îndreptă de spate pe scaun și ciuli urechile.

– Are treizeci și unu de ani, student universitar.

– La treizeci și unu de ani?

– Așa cum auzi răți. Pare să nu-l ducă prea tare tărtăcuța. Locuiește cu părinții. Asta-i tot.

– Ba nu, sunt sigur că asta nu-i tot. Zi-i mai departe.

– Păi, acu-i vorba mai mult de vorbe de prin sat...

– Lasă, nu-i cazul să ai muștrări de conștiință.

Era evident că Fazio se juca de-a șoarecele și pisica: de data aceasta, în partida cu superiorul său avea în mână cărțile cele mai bune.

– Așadar: inginerul Di Blasi este văr de-al doilea cu doctorul Emanuele Licalzi. Prin urmare, Michela a devenit de-a casei. Iar Maurizio și-a pierdut pur și simplu capul din cauza ei. Pentru

oamenii din sat, era comedie mare: când doamna Licalzi își vedea de treburile ei prin Vigàta, în spatele ei mergea totdeauna el, cu limba afară de-un cot.

Așadar, Maurizio era cel al cărui nume evitase să i-l spună Anna Tropeano.

– Toți cei cu care am vorbit, continuă Fazio, mi-or zisă că băiatu-i bun ca pâinea caldă. Bun, da' o țără dus cu sorcova.

– În regulă, îți mulțumesc.

– Ar mai fi ceva, făcu Fazio, iar lui Montalbano îi fu limpede că se pregătea să tragă ultima salvă, cea mai cea, așa cum se obișnuiește la spectacolele de focuri de artificii. Se pare că flăcăul e dat dispărut de miercuri seară. Nu știu dacă m-am făcut bine înțeles.

– Alo, doctorul Pasquano? Montalbano sunt. Aveți ceva noutăți pentru mine?

– Oareșce. Mă pregăteam să vă sun eu.

– Spuneți-mi tot. Vă ascult.

– Victima nu luase cina. Sau, dacă a făcut-o, a mâncat frugal, un sendviș cel mult. Avea un corp splendid, și pe dinafară, dar și pe dinăuntru. Adicăteala sănătoasă tun, un mecanism perfect. Nu băuse nimic și nici nu ingerase stupefiante. Moartea s-a produs prin asfixiere.

– Asta-i tot? făcu Montalbano, dezamăgit.

– Nu. S-a dovedit, fără umbră de îndoială, că a avut raporturi sexuale.

– A fost violată?

– Nu cred. A avut un raport vaginal foarte viguros, cum să vă spun, intens. Nicio urmă însă de lichid seminal. Apoi a avut un raport anal, și acesta viguros, tot fără urme de lichid seminal.

– Și cum ați făcut, mă rog frumos, să vă dați seama că nu a fost vorba de viol?

– Foarte simplu. Pentru pregătirea penetrării anale a fost folosită o cremă emolientă, poate chiar genul acela de cremă hidratantă pe care orice femeie o are în baie. Ați mai auzit dumneavoastră undeva de vreun violator care să se arate preocupat ca victima să nu aibă dureri? Eu nu. Credeți-mă pe cuvânt: doamna a consimțit raportul. Acum vă las, vă voi furniza cât de repede pot și alte detalii.

Comisarul avea o memorie fotografică excepțională. Închise ochii, își prinse capul între palme, se concentrează. Și după câteva clipe văzu cu ochii minții cutiuța cu cremă hidratantă, cu capacul alături, ultima la dreapta pe policioara din baie cu susu-n jos a vilei.

În via Laporta numărul 8, pe tăblița interfonului stătea scris „Ing. Aurelio Di Blasi” și-atât. Sună, îi răspunse o voce de femeie.

– Cine-i?

Se gândi că era mai bine să n-o pună-n gardă: probabil că în casa aceea toată lumea stătea ca pe jărat. Se gândi că era mai bine să n-o pună-n gardă: probabil că în casa aceea toată lumea stătea ca pe jărat.

– Domnu' inginer acasă-i?

– Nu. Da' se-ntoarce repede. Cine-i?

– Un pretin de-al lu' Maurizio-s. Îmi dați drumu' la ușă?

Preț de o clipă se simți ca un om de rahat, dar n-avea ce-i face: asta-i era slujba.

– Ultimul etaj, auzi spunând vocea de femeie.

Ușa liftului îi fu deschisă de o doamnă la vreo șaizeci de ani, despletită și cu fața răvășită.

– Un pretin de-al lu' Maurizio ești matale? întrebă înfrigurată femeia.

– Da și nu, răspunse Montalbano, simțind că rahatul îi ajunsese până la gât.

– Haideți înăuntru.

Îl conduse într-un salon mare, mobilat cu gust, îi făcu semn spre un fotoliu în timp ce ea se așeză pe un scaun, începând să se legene 'nainte-ndărăt din mijloc, mută și deznădăjduită. Persianele erau coborâte: o lumină zgârcită filtra printre lamelele de lemn, dându-i senzația lui Montalbano că venise într-o vizită de doliu. Își spuse că nu era exclus ca lucrurile chiar așa să fi stat de fapt, că mortul poate chiar exista, Maurizio pe numele lui. Pe o măsuță zări împrăștiate mai bine de zece fotografii care înfățișau aceeași persoană, însă din cauza întunericului nu reuși să-i distingă trăsăturile. Comisarul trase adânc aer în piept, ca și cum s-ar fi pregătit să se scufunde sub apă în apnee: în realitate, chiar se pregătea să plonjeze într-un abis de suferință, în gândurile dureroase ale doamnei Di Blasi.

– Ați primit vreo veste de la fiul dumneavoastră?

Era mai mult decât evident că lucrurile stăteau întocmai cum îi fuseseră descrise de Fazio.

– Nu. Toată lumea-l caută, pe uscat, pe mare... Soțu' meu, pretini de-ai lui... Toți.

Începu să plângă încetișor, lacrimile i se prelingeau pe obraji, îi cădeau în poale.

– Avea mulți bani la el?

– Sigur-sigur juma' de milion măcar. Pe urmă mai avea și plasticu', cum îi zice, bancomatu'.

– Mă duc să vă aduc un pahar cu apă, făcu Montalbano, ridicându-se.

– Fiți pe pace, mă duc eu, îi răspunse femeia, ridicându-se și ieșind din odaie.

Montalbano zvâcni și înșfăcă una dintre fotografii, o privi preț de o secundă – un flăcău cu față ca de cal, ochi inexpressivi – și și-o strecură în buzunar. Se vedea treaba că inginerul Di Blasi le pregătise pentru a le distribui prin împrejurimi. În cameră reveni doamna, care însă, în loc să se așeze, se postă țănoșă în cadrul ușii. Devenise bănuitoare.

– 'Mneavoastră sunteți mult mai în etate decât băiatu' meu. Cum ați zis că vă cheamă?

– Ca să fiu sincer, Maurizio e prietenul fratelui meu mai mic, Giuseppe.

Alesese unul din numele cel mai răspândite în Sicilia. Însă doamna își luase deja gândul de la el, așezându-se și reluându-și legănatul ei 'nainte-ndărăt.

– Prin urmare, nu mai știți nimic despre el de miercuri seară?

– Ni'ca-nimicuța. Peste noapte nu veni. Niciodată nu s-a mai întâmplat una ca asta. El îi *picciotto* simpluț, săracu', tare bun și inimos, da' dacă unu-i spune că mai sunt și câini care zboară, el chiar crede. La un moment dat, spre dimineață, soțu' meu începu să-și facă gânduri și se porni pe dat telefoane. Un prieten de-al lui, Pasquale Corso, îl văzuse trecând spre barul Italia. Zice că să tot fi fost nouă seara.

– Avea un celular, un telefon mobil?

– Da. Da' 'mneavoastră cine sunteți?

– Bine, făcu comisarul ridicându-se. Nu vă mai rețin.

Se îndreptă cu pași iuți spre ușa de la ieșire, o deschise și în prag se întoarse spre femeie.

– Când a trecut ultima oară pe aici Michela Licalzi?

Doamna se-nroși brusc.

– Nu mai roștiți numele tearfei în fața mea! spuse.

Și trânti ușa în urma lui.

Barul Italia era aproape perete-n perete cu comisariatul; toți, inclusiv Montalbano, erau de-ai casei. Îl zări pe proprietar așezat la casă: o

matahală cu priviri firoase, care contrasta strident cu bunătatea lui sufletească înăscută. Îl chema Gelsomino Patti.

– Cu ce vă servim, dom' comisar?

– Cu nimic, Gelsomì. Îmi este însă de strictă necesitate o informație. Tu-l cunoști pe Maurizio Di Blasi?

– De ce? Îl găsiră?

– Nu încă.

– Tătâne-su, bietu' de el, trecu pe aici de zece ori, dacă nu mai bine, ca să ne iscodească dacă mai avem ceva noutăți. Ce noutăți, Doamne, iartă-mă, s-avem? Dacă-i s-apară, apăi se duce acas', nu vine ici să se proțăpească la bar.

– Ascultă, Pasquale Corso...

– Dom' comisar, tătâne-su-mi zise și mie asta, adicătelea că Maurizio trecu pe-aici în jur de nouă seara. Adevăru-i că se opri coea-n stradă, chiar în fața barului. De la casă, eu îl văzui bine. Dădu să intre, apoi se opri, trase afară din buzunar celularul, formă un număr și se puse pe vorbit. După o vreme nu-l mai văzui. Aici însă, în bar, el n-a călcat miercuri seară, asta-i sigur. Spuneți și dumneavoastră: de ce să zic c-a fost dacă n-a fost?

– Mulțumesc, Gelsomì. Te salut.

– Dom'le! O tilifonat de la Montilusa domnu' Lapte.

– Lattes, Catarè, cu „es” în coadă.

– Dom’le, un „es“ în fund în plus sau în minus nu schimbă treaba. Zise așa, că să-l sunați ’mneavoastră imediatamente. Pe urmă o mai tilifonat și Guito Serafalle. Mi-o lăsat numărul de Bolonia. Îl scrisesei aici, pe foaia asta.

Se făcuse ora de mers la masă, dar își zise că mai avea totuși timp să dea un telefon.

– Alo? Cu cine vorbesc?

– Comisarul Montalbano sunt. De la Vigàta vă sun. Dumneavoastră sunteți domnul Guido Serravalle?

– Da, eu. Domnule comisar, azi-dimineață am încercat de nenumărate ori să dau de dumneavoastră. Știți, am sunat la Jolly ca să vorbesc cu Michela și am aflat...

Avea voce caldă, matură, de dizeur.

– Sunteți rudă de-a dumneaei?

Să se prefacă a nu ști nimic despre raporturile dintre persoanele implicate într-o anchetă se demonstrase întotdeauna a fi o tactică excelentă.

– Nu. Ca să fiu sincer, eu...

– Prieten?

– Da, prieten.

– Cât?

– Nu am înțeles, îmi cer scuze.

– Cât de prieten?

Guido Serravalle ezită să răspundă, iar Montalbano îi veni în ajutor.

– Intim?

– Păi, da.

– Atunci spuneți.

Altă ezitare. Evident, atitudinea comisarului îl descurajase.

– Uitați, voiam să vă spun... să mă pun la dispoziția dumneavoastră. Aici, la Bologna, am un magazin de antichități pe care îl pot închide când vreau. Dacă aveți nevoie de mine, iau un avion și vin încolo. Voiam... știți, eram foarte legat de Michela.

– Înțeleg. Dacă o să am nevoie de dumneavoastră, o să pun pe cineva să vă cheme.

Închise. Ura persoanele care dădeau telefoane inutile. Ce lucruri pe care el să nu le fi știut deja ar fi putut să-i spună Guido Serravalle?

Ca să mănânce de prânz, făcu pe jos drumul până la *trattoria* San Calogero, unde întotdeauna se servea pește proaspăt. Deodată, se opri suduind printre dinți. Uitase că birtul era închis de șase zile, pentru lucrări de modernizare a bucătăriei. Se întoarse-ndărăt, se urcă la volanul mașinii sale personale și se îndreptă spre Marinella. Imediat ce trecu podul, cătă lung spre casa în care acum știa că locuiește Anna Tropeano. Imboldul fu mai puternic decât el: trase pe dreapta, frână, coborî din mașină.

Era o vilăsoară cu un etaj, foarte bine întreținută, cu grădiniță de jur împrejur. Se apropie de poartă și apăsă butonul interfonului.

– Cine e?

– Comisarul Montalbano sunt. Deranjez?

– Nu, intrați.

Poarta se deschise automat și imediat văzu deschizându-se și ușa casei. Anna purta acum rochie și părea să-și fi recăpătat culoarea din obraji.

– Știți ceva, domnule Montalbano? Eram sigură că aveam să vă revăd peste zi.

7

– Stăteați la masă?

– Nu, nu-mi stă gândul la mâncare. Pe urmă așa, singură... Michela venea aproape zilnic să mâncăm împreună. Rareori mânca de prânz la hotel.

– Aș putea să vă fac o propunere?

– Până una-alta, haideți înăuntru.

– Nu vreți să veniți la mine acasă? E aici, la doi pași, pe malul mării.

– Mă gândesc totuși că așa, pe nepusă masă, soția dumneavoastră ar putea...

– Locuiesc singur.

Nici măcar o secundă nu stătu pe gânduri Anna Tropeano.

– Până ajungeți la mașină, vă prind din urmă.

Făcură drumul în liniște, Montalbano încă surprins că îndrăznise s-o invite, iar Anna minunându-se, desigur, de ea însăși că acceptase.

Sâmbăta era ziua pe care menajera Adelina o dedica unei meticuloase curățenii a apartamentului: văzându-l lucind de curat ce era, Montalbano se simți mulțumit. Odată, tot într-o sâmbătă, invitasese la masă o pereche – prieteni de familie –, însă Adelina nu trecuse pe acolo în ziua aceea. Ca să pregătească masa, muierea prietenului se văzuse nevoită atunci s-o elibereze mai întâi de mormanul de șosete murdare și de chiloți purtați, lăsați la spălat.

Ca și cum ar fi fost de-a casei, Anna se îndreptă glonț spre verandă, se așeză pe băncuță și rămase să privească îndelung marea, aflată la câțiva pași mai încolo. Montalbano îi puse în față o măsuță pliantă și o scrumieră, apoi se duse în bucătărie. În cuptor, Adelina îi lăsase o porție generoasă de nisetru; în frigider, îl aștepta sosul de anșoa cu oțet, pentru condimentat peștele.

Se întoarse pe verandă. Anna fuma, părând mai liniștită cu fiecare minut pe care-l petrecea acolo.

– Tare frumos e aici.

– Auziți, niște nisetru la cuptor v-ar plăcea?

– Domnule comisar, nu vă supărați pe mine, dar am stomacul strâns, închis parcă. Haideți să facem așa: în timp ce dumneavoastră mâncați, eu o să beau un pahar cu vin.

În următoarea jumătate de oră, comisarul dădu gata porția triplă de nisetru la cuptor, iar Anna dădu pe gât două pahare mari cu vin.

– E chiar bun, făcu Anna turnându-și din nou în pahar.

– Tata îl face... îl făcea. O cafea serviți?

– La cafea nu zic niciodată nu.

Comisarul deschise o cutie nouă de Yaucono, pregăti cafetiera, o puse pe ochiul aragazului. Apoi se întoarse pe verandă.

– Luați-mi, vă rog, sticla asta din față. Altminteri o dau pe toată pe gât, făcu Anna.

Montalbano se execută. Cafeaua era gata, o turnă în cești, reveni pe verandă. Anna începu să bea cu înghițituri mici, savurând-o.

– E tare și cu aromă aleasă. De unde o cumpărați?

– N-o cumpăr. Am un prieten care îmi trimite din când în când câteva cutii din Puerto Rico.

Anna lăasă ceașca deoparte, aprinzându-și o țigară – a douăzecea, probabil.

– Ce aveți nou să-mi spuneți?

– Au apărut detalii neașteptate.

– Care?

– Maurizio Di Blasi.

– Ați văzut? Nu v-am spus numele lui azi-dimineață pentru că eram convinsă că-l veți afla cu ușurință: toți din sat râdeau pe seama asta.

– Își pierduse capul după doamna Licalzi?

– Mai mult decât atât. Michela devenise o obsesie pentru el. Nu știu dacă vi s-a spus sau nu că Maurizio nu era tocmai întreg la minte.

Era, ca să spun așa, la limita dintre un om normal și unul cu afecțiuni mintale. De exemplu, au existat două episoade care...

– Povestiți-mi-le.

– O dată, Michela și cu mine luam masa la un restaurant. La scurt timp după sosirea noastră, a apărut Maurizio, ne-a salutat și s-a așezat la masa de alături. Abia dacă s-a atins de mâncare, dar ochii nu și-i dezlipea de la Michela. Deodată, au început să-i curgă balele, iar mie mi-a venit să vomit. Pur și simplu îi curgeau balele, credeți-mă pe cuvânt: un firicel de salivă i se prelingea pe la colțul buzelor. A trebuit să ne ridicăm și să plecăm.

– Și celălalt episod?

– M-am dus la vilă s-o ajut pe Michela. Când am terminat, ea a intrat sub duș, apoi a coborât în salon goală. Era foarte cald. În plus, îi plăcea să umble prin casă fără nimic pe ea. S-a așezat într-un fotoliu, ne-am pus pe taclale. La un moment dat, am auzit de afară ceva ca un geamăt. M-am întors să văd ce ar fi putut fi. Era Maurizio, cu fața pur și simplu lipită de geam. Înainte s-apuc să zic ceva, s-a dat câțiva pași înapoi, aplecat de spate. În clipa aceea, mi-am dat seama că, de fapt, se masturba.

Făcu o pauză, privirea i se pierdu în largul mării, oftă.

– Bietul băiat, zise apoi cu voce stinsă.

Montalbano se simți – preț de o clipă numai – profund mișcat: șoldurile mari, ca ale zeiței iubirii; acea extraordinară capacitate, sută la sută feminină, de a înțelege lucrurile în profunzime, de a penetra adevăratele sentimente ale aproapelui, de a ști să fie în același timp și

mamă, și amantă, fiică și soție. Își așează palma peste mâna Annei, iar ea nu și-o retrase.

– Știți că a dispărut?

– Da, știu. În aceeași seară cu Michela. Dar...

– Dar?

– Domnule comisar, pot să vă vorbesc sincer?

– Adicăte! Ce, până acum ce am făcut? A, și vă rog să-mi faceți o favoare: spuneți-mi Salvo.

– Dacă și dumneavoastră îmi spuneți mie Anna.

– De acord.

– Să știți însă că vă înșelați dacă vă gândiți că Maurizio a fost în stare s-o asasineze pe Michela.

– Dați-mi o explicație rațională și vă cred.

– Nu e vorba de explicații raționale aici. Vedeți dumneavoastră, cu voi, cei din poliție, lumea discută fără tragere de inimă. Dar dacă dumneata, Salvo, ai face o investigație Doxa, un sondaj de opinie, cum îi zice, vei constata că nimeni din Vigàta nu crede că Maurizio s-ar putea dovedi un asasin.

– Anna, mai este o noutate pe care nu ți-am spus-o încă.

Anna închise ochii. Intuise că noutatea pe care stătea să i-o dezvăluie nu avea să-i fie nici comisarului ușor de spus, nici ei ușor de auzit.

– Sunt pregătită.

– Doctorul Pasquano, medicul legist, a ajuns la câteva concluzii pe care ți le voi spune chiar acum.

I le spuse, fără s-o privească în ochi, uitându-se într-un punct fix, undeva, în largul mării. Nu îi ascunse niciun detaliu.

Anna ascultă ținându-și capul între palme, cu coatele sprijinite pe măsuta pliantă. Când comisarul termină de vorbit, se ridică, albă ca varul.

– Mă duc la baie.

– Te conduc.

– O găsesc singură.

Câteva secunde mai târziu, Montalbano o auzi vomitând. Se uită la ceas: mai avea la dispoziție o oră până când avea să sosească Emanuele Licalzi. Și în orice caz – își spuse – musiu îndreaptă-oase de la Bologna putea foarte bine să mai aștepte.

Când se întoarse pe verandă, Anna afișa un aer hotărât; se așeză lângă Montalbano.

– Salvo, ce înseamnă pentru acest medic legist expresia „a consimți“?

– Același lucru care înseamnă pentru mine sau pentru tine: a fi de acord.

– Bine, dar există cazuri în care se poate crede că ai consimțit din cauza faptului că nu ai fost în măsură să opui rezistență.

– Corect.

– Și atunci, te întreb eu: ceea ce a făcut asasinul cu Michela nu se putea întâmpla și împotriva voinței ei?

– Sunt totuși anumite particularități care lasă să se înțeleagă...

– Dă-le încolo. Întâi de toate, nici eu, nici tu nu știm dacă asasinul a abuzat de o femeie în viață sau de un cadavru. Și în orice caz, a avut la dispoziție tot timpul din lume pentru a aranja scena de o asemenea manieră încât poliția să nu poată judeca limpede lucrurile.

Fără să-și dea seama, ajunseseră deja să se tutuiască.

– Tu ai în minte o idee, pe care însă nu vrei s-o mărturisești.

– Nu mi-e deloc greu s-o fac, zise Montalbano. La momentul actual, totul e împotriva lui Maurizio. Ultima dată a fost văzut la ora nouă seara, în fața barului Italia. Telefona cuiva.

– Mie, făcu Anna.

Comisarul sări literalmente în picioare.

– Ce voia?

– Voia să știe unde era Michela. I-am zis că ne despărțiserăm puțin după ora șapte, că intenționa să treacă pe la Jolly, după care urma să se ducă la familia Vassallo.

– Și el?

– A închis fără măcar să mă salute.

– Un alt punct care ar putea fi în defavoarea lui. Fără doar și poate că a dat telefon și la familia Vassallo. Nu o găsește, dar intuiește unde ar putea fi Michela la ora aceea și se duce după ea.

– La vilă.

– Nu. La vilă au ajuns după miezul nopții.

De data aceasta, fu rândul Annei să sară de pe bancă.

– Am aflat de la un martor ocular, continuă comisarul Montalbano.

– L-a recunoscut pe Maurizio?

– Era întuneric. A văzut doar atât: un bărbat și o femeie care au coborât din Renaultul Twingo, îndreptându-se apoi spre vilă. Odată ajunși înăuntru, Maurizio și Michela fac dragoste. La un moment dat, Maurizio, despre care toți îmi spuneți că e cam labil psihic, are un raptus.

– Michela nici în ruptul capului n-ar...

– Cum reacționa prietena ta în fața insistenței cu care o bombarda Maurizio?

– O agasa, dar uneori o încerca un sentiment de milă profundă pentru el, care...

Se întrerupse brusc, înțelegând ce intenționase să spună Montalbano. Chipul ei își pierdu instantaneu prospețimea, câteva riduri i se ițiră la colțul buzelor.

– Există totuși mai multe lucruri care nu se potrivesc, continuă Montalbano, căruia i se făcuse milă de suferința ei. De exemplu: ar fi

fost oare capabil Maurizio ca, imediat după comiterea crimei, să-și șteargă cu sânge rece urmele, furând apoi hainele și săculețul cu bijuterii?

– Da' de unde!

– Adevărata problemă nu constă în modalitatea în care a fost comisă crima, ci în a afla unde a fost și ce a făcut Michela de când s-a despărțit de tine și până în clipa în care a fost văzută de martorul nostru. E vorba de aproape cinci ore, ceea ce nu e deloc puțin. Acum însă, trebuie să mergem, pentru că am întâlnire la secție cu doctorul Emanuele Licalzi.

Când urcară în mașină, Montalbano trase o ultimă salvă, așa cum face sepia cu cerneala ei.

– Eu n-aș fi chiar atât de sigur de unanimitatea răspunsurilor la sondajul tău Doxa asupra inocenței lui Maurizio. Știu cel puțin o persoană care ar avea dubii serioase în privința lui.

– Și cine ar fi ăla, mă rog frumos?

– Tatăl său, inginerul Di Blasi. Altminteri, ne-ar fi cerut ajutorul ca să-și caute fiul.

– Nimic nu-ți scapă! A, mi-am adus aminte ceva. Când Maurizio m-a sunat ca să mă întrebe de Michela, eu i-am spus s-o sune direct pe ea, pe celular. Mi-a răspuns că încercase deja, însă telefonul Michelei era închis.

În ușa comisariatului mai-mai să dea cap în cap cu Galluzzo, care se pregătea să iasă.

– Așadar, v-ați întors din cruciada voastră eroică?

Se vedea treaba că Fazio îi povestise lui Galluzzo despre criza lui de furie de dimineață.

– Da, 'trăiți, răspunse stânjenit.

– Domnul Augello e în birou?

– Nu, 'trăiți.

Stânjeneala deveni și mai evidentă.

– Și unde-i, atunci? Să încingă bastoane pe spinare altor greviști?

– La spital îi.

– Ce-a pățit? Ce s-a-ntâmplat? tresări Montalbano, arătându-se îngrijorat.

– O piatră-n cap. I-or pusă ră trei copci. Dar or zisă ră doctorii că-l mai țin sub observație. Mi-or pusă ră-n vedere să mă-ntorc pe la opt diseară. Dacă-i bine, îl duc acasă.

Șirul de sudalme și blesteme al comisarului fu întrerupt de Catarella.

– A, dom'le, venirăți, dom'le! Întâi și-ntâi, a tilifonat de două ori domnu' Lapte cu un „es” în fund. Zicea așa: că 'mneavoastră să-l chemați pirsonalmente subit când ajungeți. Pe urmă, or mai fuseră și alte tilifonate, pe carele le-am semnat deasupra peste foaia asta.

– Șterge-te la cur cu ea.

Doctorul Emanuele Licalzi era un sexagenar cu ținută impecabilă, cu ochelari cu ramă de aur, îmbrăcat în gri din cap până-n picioare. Părea proaspăt ieșit, pe rând, din călătorie, de la bărbier, de la manichiuristă: ireproșabil.

– Cu ce ați ajuns până aici?

– De la aeroport, vă referiți? Am închiriat o mașină; trei ore am făcut pe drum.

– V-ați instalat deja la un hotel, nu-i așa?

– Nu. Bagajul îl am în mașină. O să mă duc pe urmă.

Oare cum era cu putință să nu aibă nici cea mai mică cută?

– Mergem împreună la vilă? Discutăm pe drum, ca să câștigăm timp.

– Cum vreți, domnule comisar.

Se urcară în mașina închiriată a doctorului.

– A omorât-o vreunul dintre amanții ei?

Nu era unul dintre cei ce spun lucrurile pe ocolite Emanuele Licalzi al nostru – își spuse Montalbano.

– Nu suntem încă în măsură să ne pronunțăm. Ceea ce e cert însă e că a avut raporturi sexuale repetate.

Pe fața doctorului niciun mușchi nu se clinti: continua să conducă cu un aer senin, liniștit, ca și cum moarta n-ar fi fost soția lui.

– Ce vă face să credeți că avea un amant aici?

- Faptul că avea unul și la Bologna.
- Ah.
- Da, mi-a zis și numele, Seravalle mi se pare, un anticar.
- Iată ceva ieșit din comun, aș zice.
- Îmi zicea tot, domnule comisar. Mi se confesa deseori.
- Iar dumneavoastră, la rându-vă, îi spuneți totul soției?
- Desigur.
- O căsnicie exemplară, comentă comisarul, ironic.

Uneori, Montalbano se simțea definitiv depășit de vremuri, de noile uzanțe sociale: era un tradiționalist, iar ideea de cuplu emancipat semnifica un soț și o soție care-și pun reciproc coarne, având pe deasupra și tupeul să-și povestească unul celuilalt cum își petreceau timpul în așternuturi cu alții.

- Exemplară nu, îl corectă, imperturbabil, doctorul Licalzi, ci de conveniență.
- De conveniență pentru Michela? Sau pentru dumneavoastră?
- Pentru amândoi.
- Ați putea să-mi explicați mai pe îndelete?
- Desigur.

Și se încadră pe prima stradă la dreapta.

– Încotro mergeți? făcu Montalbano. Pe aici nu se poate ajunge pe contrada Tre Fontane.

– Îmi cer scuze, zise doctorul, începând o complicată manevră de întoarcere. N-am mai fost prin părțile astea de doi ani și jumătate, de când m-am căsătorit. De construcția vilei s-a ocupat Michela, eu doar am văzut câteva fotografii cu casa. Apropo de fotografii, să știți că am în valiză câteva poze de-ale Michelei, mă gândeam că v-ar putea fi de folos.

– Vreți să vă spun una bună? S-ar putea ca femeia asasinată nici să nu fie soția dumneavoastră.

– Vă țineți de glume?

– Nu. Însă nimeni nu a identificat-o în mod oficial și niciunul dintre cei ce au văzut-o pe femeia moartă n-o cunoscuseră înainte, când era în viață. După ce terminăm aici, o să vorbesc cu medicul legist pentru identificare. Până când credeți că puteți rămâne aici, în Vigàta?

– Două, maximum trei zile, nu mai mult. Pe Michela o duc la Bologna.

– Domnule doctor, vă pun o întrebare și pe urmă vă promit că nu mai revin asupra subiectului. Miercuri seară unde erați și ce făceați?

– Miercuri? Am operat până noaptea târziu în blocul operator.

– Îmi spuneți ceva despre nunta dumneavoastră.

– A, da. Am cunoscut-o pe Michela în urmă cu trei ani. Îl adusesese la spital pe fratele ei – care acum trăiește la New York – pentru o

fractură destul de complicată la piciorul drept. Am plăcut-o imediat: era foarte frumoasă, dar am rămas pur și simplu fermecat de caracterul ei. Întotdeauna vedea latura pozitivă a lucrurilor. Își pierduse părinții pe vremea când nu împlinise încă cincisprezece ani și fusese crescută de un unchi care, pentru ca tacâmul să fie complet, a violat-o. Ca să fiu scurt, căuta cu disperare un loc în care să se aciueze. Timp de câțiva ani fusese amanta unui industriaș, pe urmă însă omul scăpase de ea oferindu-i o anumită sumă de bani, utilă până la urmă ca să-și ducă zilele într-un fel sau altul. Michela ar fi putut avea orice bărbat și-ar fi dorit, dar ideea de a fi întreținută i se părea umilitoare.

– I-ați cerut să vă devină amantă, iar ea v-a refuzat?

Pentru prima dată, pe chipul impasibil al lui Emanuele Licalzi apărură schița unui soi de surâs.

– Sunteți pe o pistă complet greșită, domnule comisar. A, ce voiam să vă întreb: Michela mi-a spus că a cumpărat un Twingo *vert-bouteille* pentru drumurile pe care le avea de făcut pe aici. Ce s-a ales de mașină?

– A avut un accident.

– Într-adevăr, Michela nu prea știa să conducă.

– Doamna n-a avut nicio vină în cazul de față. Mașina a fost lovită pe când se afla parcată regulamentar în fața aleii de acces spre vilă.

– Și dumneavoastră cum se face că știți?

– Am lovit-o noi, poliția. Dar nu aflaserăm încă despre...

- Ce întâmplare curioasă!
- O să vă povestesc altădată. Însă tocmai acest accident ne-a permis apoi să descoperim cadavrul.
- Credeți că aş putea cere să-mi fie înapoiată?
- Nu cred să existe vreo opreliște.
- Aş putea-o vinde cuiva din Vigàta care comercializează mașini uzate, nu sunteți de aceeași părere cu mine?

Montalbano nu-i răspunse, nu-l interesa nici cât negru sub unghie de soarta mașinii *vert-bouteille*.

- Aceea e vilișoara, cea din stânga, nu-i așa? Îmi pare c-o recunosc după fotografii.
- Aia-i.

Doctorul Licalzi făcu o manevră elegantă, se opri în fața intrării pe alee, coborî și se puse pe admirat construcția cu o curiozitate detașată, de turist de tranzit.

- Drăguță... Ce am venit să facem aici?
- Nu știu nici eu, făcu Montalbano brusc indispus.

Doctorul Licalzi dovedise că avea puterea să-l scoată din țâțâni. Hotărî să-i plaseze o lovitură grea sub centură.

- Știți ce voiam să vă spun? Unii cred că soția dumneavoastră a fost violată și ucisă de Maurizio Di Blasi, fiul vărului dumneavoastră, inginerul Di Blasi.

– Zău? Eu nu-l cunosc: când am fost aici, acum doi ani și jumătate, era la Palermo, la studii. Am auzit că-i încet rău la minte, bietul de el.

Și uite-așa, Montalbano fu servit.

– Intrăm?

– Așteptați o clipă, n-aș vrea să uit pe urmă.

Deschise portbagajul mașinii, căută ceva în valiza foarte elegantă pe care o ținea acolo și scoase o pungă mare.

– Fotografiile Michelei.

Montalbano le puse în buzunar. În același timp, doctorul scoase din sacoșă o legătură de chei.

– Sunt de la vilă? îl iscodi Montalbano.

– Da. Știam unde le ținea Michela acasă, la Bologna. Sunt cheile de rezervă.

Acu-l iau în șuturi – își spuse comisarul.

– N-ați apucat să-mi spuneți de ce căsnicia aceasta vă convenea atât de mult și dumneavoastră, și doamnei.

– Păi, Michelei îi convenea pentru că era căsătorită cu un bărbat bogat, fie el și cu treizeci de ani mai bătrân decât ea, iar mie îmi convenea pentru că reduceam astfel la tăcere vocile defăimătoare care mi-ar fi putut dăuna foarte tare într-un moment în care mă pregăteam pentru un salt serios în cariera mea. Începuse să se spună că devenisem homosexual, pentru că nu mai fusesem văzut de ani buni în compania vreunei femei.

– Și era adevărat? Nu vă mai duceați la femei?

– Să mă duc să fac ce, domnule comisar? Eu de la cincizeci de ani am rămas impotent. Ireversibil.

8

– Drăguț, făcu doctorul Licalzi după ce aruncă o privire de jur împrejurul salonului.

Oare altceva nu mai știa să spună?

– Aici e bucătăria, spuse comisarul, apoi adăugă: Locuibilă.

Brusc, se înfurie pe el însuși. De ce lăsase să-i scape acel „locuibilă”? Ce sens avea? Se simțea intrat în pielea unui agent imobiliar care îi prezenta o casă unui eventual client.

– Dincolo e baia. Duceți-vă s-o vedeți, dacă aveți chef, spuse pe un ton lipsit de politețe.

Doctorul nu băgă de seamă – sau se prefăcu a nu băga în seamă – intonația, deschise ușa băii, vârî doar un pic capul înăuntru și o închise la loc.

– Drăguț.

Montalbano simți cum mâinile începuseră să-i tremure. Văzu limpede titlurile de-o șchioapă din ziare: COMISAR DE POLIȚIE ÎȘI PIERDE INSTANTANEU MINȚILE ȘI ÎL AGRESEAZĂ PE SOȚUL VICTIMEI.

– La etaj sunt o cameră de oaspeți, o baie mare și un dormitor.
Duceți-vă și aruncați o privire.

Doctorul se supuse; Montalbano rămase în salon, își aprinse o țigară și scoase din buzunar punga cu fotografiile Michelei. O splendoare. Fața – pe care el o văzuse doar când era schimonosită de durere și groază – avea o expresie surâzătoare, deschisă.

Termină țigara și-și dădu seama că doctorul nu coborâse încă.

– Domnule Licalzi?

Niciun răspuns. Urcă repede la etaj. Doctorul stătea în picioare într-un colț al dormitorului, cu fața îngropată în palme și umerii scuturându-i-se din cauza hohotelor de plâns.

Comisarul rămase înmărmurit: la orice s-ar fi așteptat, dar nu la o asemenea reacție. Se apropie de el, îi puse o mână pe umăr.

– Curaj, fiți tare.

Doctorul își feri umărul, cu un gest aproape infantil, continuând să plângă cu fața în palme.

– Sărmana Michela! Sărmana Michela!

Nu juca teatru: lacrimile, vocea îndurerată erau reale.

Montalbano îl prinse cu fermitate de braț.

– Să mergem jos.

Doctorul se lăsă condus, pași după comisar fără să privească spre pat, spre lenjeria sfâșiată și pătată de sânge. Era medic și probabil că

înțelesese ce o încercase pe Michela în ultimele ei clipe de viață. Dar dacă Licalzi era medic, Montalbano era zbir și, văzându-l pe celălalt în lacrimi, înțelese îndată că omul nu mai rezistase să afișeze masca de indiferență pe care și-o crease; falsa armură a detașării pe care o îmbrăca în mod obișnuit – probabil pentru a compensa necazul cu impotența precoce – căzuse, făcându-se fărâme.

– Să mă iertați, făcu Licalzi lăsându-se să cadă într-un fotoliu. Nu mi-am închipuit... E îngrozitor să mori în felul acela. Asasinul a ținut-o cu fața presată contra saltelei, nu-i așa?

– Da.

– Eu țineam mult la Michela, foarte mult. Vreți să vă mărturisesc ceva? Devenise ca o fiică pentru mine.

Ochii i se umplură din nou de lacrimi, care i se prelingeau acum pe obraji: și le șterse neîndemânatic cu o batistă.

– De ce a ținut cu tot dinadinsul să-și construiască o vilă aici?

– Pentru ea, Sicilia a fost dintotdeauna, chiar fără s-o cunoască, un mit. Când a vizitat-o prima dată a rămas pur și simplu fermecată. Cred că voia să-și creeze propriul ei cuib, propriul refugiu. Vedeți vitrina de colo? Înăuntru sunt lucrurile ei cele mai dragi, fleacuri la prima vedere, dar pe care a ținut să le aducă aici de la Bologna. Asta spune totul despre intențiile ei, nu credeți?

– Vreți să controlați dacă lipsește ceva?

Doctorul se ridică, apropiindu-se de vitrină.

– Pot s-o deschid?

– Desigur.

Doctorul se uită lung, întinse o mână, apucă tocul vechi de vioară, îl deschise, îi arată comisarului instrumentul dinăuntru, îl închise, îl puse la loc și închise și vitrina.

– La o primă vedere îmi pare că nu lipsește nimic.

– Doamna obișnuia să cânte la vioară?

– Nu. Nici la vioară, nici la vreun alt instrument. Era moștenire de la bunicul ei dinspre mamă din Cremona, care a fost lutier. Acum însă, domnule comisar, dacă credeți de cuviință, povestiți-mi tot.

Montalbano îi povesti tot, începând cu accidentul de joi dimineață până la spusele doctorului Pasquano.

La sfârșit, Emanuele Licalzi rămase o vreme în tăcere, apoi rosti două cuvinte, doar două:

– *Fingerprinting* genetic.

– Nu vorbesc engleza.

– Mă scuzați. Mă gândeam la dispariția hainelor și a pantofilor.

– Poate o modalitate de ștergere a urmelor.

– Se poate. Dar e la fel de posibil și ca asasinul să fi fost obligat să le facă să dispară.

– Pentru că le pătase? îl iscodi Montalbano, amintindu-și de teza doamnei Clementina.

– Medicul legist a spus că n-a găsit nicio urmă de lichid seminal, nu-i așa?

– Ba da.

– Acest lucru vine în sprijinul ipotezei mele: asasinul nu a vrut să lase nici cea mai mică urmă de eventual eșantion biologic, prin intermediul căruia să poată fi făcut mai târziu un așa-numit *fingerprinting* genetic, cum ar fi examenul ADN. Ampretele digitale se pot șterge, dar nu poți face același lucru cu sperma, cu firele de păr sau cu pielea. Asasinul și-a luat un surplus de măsuri de precauție.

– Mda, făcu Montalbano.

– Vă cer scuze, dar dacă nu mai aveți și altceva să-mi spuneți, eu aș vrea să plec din locul ăsta. Simt că mă doboară oboseala.

Doctorul încuie ușa de la intrare, iar Montalbano puse sigiliile la loc. Făcură cale-ntoarsă spre Vigàta.

– Aveți cumva un telefon mobil?

Doctorul i-l dădu. Comisarul îl sună pe Pasquano, stabilind ca identificarea cadavrului să se facă a doua zi, la zece.

– Veniți și dumneavoastră?

– Așa ar trebui, dar nu pot, trebuie să plec din localitate. Vă trimit însă un om de-al meu, o să vă însoțească el.

Când se iviră primele case ale satului, îi ceru să-l lase să coboare: simțea nevoia să facă câțiva pași

pe jos.

– A, dom'le, venirăți, dom'le! Domnu' Lapte cu un „es” în fund a tilifonat de trei ori, tot mai pichirisit, cu respect vă zic. Zice că tre' să-l sunați subit pirsonalmente-n persoană numaidecât.

– Alo, domnul Lattes? Montalbano sunt.

– Doamne-ajută! Veniți imediat aici, la Montelusa, domnul chestor vrea să vă vorbească.

Închise. Trebuia să fi fost o treabă serioasă de tot, pentru că în *lattes* nu mai era nici urmă de *mieles*.

Tocmai rotea cheia în contact când văzu sosind mașina de serviciu, cu Galluzzo la volan.

– Ai noutăți despre domnul Augello?

– Da, au sunat de la spital că se pregăteau să-l externeze. M-am dus, l-am luat și l-am condus acasă.

La dracu' cu chestorul și cu urgențele lui! Trecu mai întâi pe la Mimì pe acasă.

– Cum îți merge, vajnic apărător al capitalismului ce ești?

– Am o durere de zici că-mi explodează țeasta.

– Lasă, așa te-nveți minte.

Mimì Augello stătea într-un fotoliu, palid, cu capul bandajat.

- Odată încasai de la unu' o rangă-n devlă de-or trebuită doctorii să-mi bage șapte copci. Da' tot n-arătam așa rău ca tine.
- Apăi, se vede treaba că ranga-n devlă ți-ai încasat-o pentru o cauză dreaptă. Așa că te-ai simțit și bătut bine, da' și răsplătit pe măsură.
- Mimì, când îți pui în cap, tare ticălos mai știi să fii.
- Și tu la fel, Salvo. Ascultă, voiam să-ți telefonez diseară ca să-ți spun că n-o să fiu în stare să conduc mâine.
- Lasă, mergem la sora ta în altă zi.
- Nu, Salvo, tu du-te. A insistat mult să te vadă.
- Bine, da' măcar știi de ce?
- N-am nici cea mai vagă idee.
- Ascultă, facem așa: eu mă duc, tu însă mâine dimineață la nouă și jumătate te prezinți la Montelusa, la hotel Jolly. Îl ridici de acolo pe doctorul Licalzi, care a sosit azi, și îl însoțești la morgă. De acord?
- Ce mai faceți? Ce mai faceți dumneavoastră, *carissimo*? Vă văd un piculeț abătut. Haide, curaj! *Sursum corda*! Așa ne îmbărbătam unii pe alții pe vremea Acțiunii Catolice.

Periculoasa miere din vocea domnului Lattes dădea pe-afară, motiv pentru care Montalbano începu să fie îngrijorat.

- Îl anunț de îndată pe domnul chestor.

Se făcu nevăzut, dar reapăru în câteva secunde.

– Domnul chestor e ocupat momentan. Haideți cu mine, vă conduc în salonaș. Serviți o cafea, o băutură răcoritoare?

– Nu, mulțumesc.

Domnul Lattes se făcu din nou nevăzut, după ce de data aceasta îl cadorisi cu un amplu zâmbet părintesc. Prin urmare, Montalbano avu certitudinea că fusese condamnat de chestor la o moarte lentă și dureroasă. Garota, eventual.

Pe măsuța din mijlocul salonașului anost se aflau un săptămânal – *Famiglia cristiana* – și un cotidian – *L'Osservatore Romano* –, semn evident al descinderii în prefectură a onorabilului domn Lattes. Luă revista și începu să citească un articol de Tamaro.

– Dom' comisar! Dom' comisar!

Cineva îl scutura zdravăn de umăr. Deschise ochii, în fața lui stătea un agent.

– Domnu' chestor vă așteaptă!

Iisuse! Adormise buștean. Se uită la ceas: se făcuse ora opt; javra de chestor îl lăsase să facă anticameră două ore.

– Bună seara, domnule chestor.

Nobilul Luca Bonetti-Alderighi nu-i răspunse, nu spuse nici câr, nici mâr, continuând să se zgâiască în ecranul computerului. Comisarul contemplă claiia de păr tulburătoare a superiorului său, foarte deasă și cu un ciuf mare în frunte, ondulat ca al unor mocofani de la țară parveniți la oraș. Semăna ca două picături de apă cu freza

psihiatrului aceluia criminal, sărit de pe fix, care provocase cu câțiva ani în urmă masacrele îngrozitoare din Bosnia.

– Cum naiba-l chema?

Își dădu seama prea târziu că, buimac încă de somn cum era, gândise cu voce tare.

– Cum îl chema pe cine? îl iscodi chestorul, ridicându-și în sfârșit ochii din monitor și privindu-l.

– Lăsați, nu mă băgați în seamă, spuse Montalbano.

Chestorul continuă să-l fixeze cu o privire plină de dispreț și compătimire totodată: evident, descoperise la comisar simptomele fără echivoc ale demenței senile.

– Vă voi vorbi cu sinceritate extremă, domnule Montalbano. Nu am nicio stimă pentru dumneavoastră.

– Nici eu pentru dumneavoastră, ripostă sec comisarul, fără jumătăți de măsură.

– Bine. În felul acesta am clarificat raportul dintre noi. V-am chemat să vă anunț că v-am exonerat în cazul anchetei privind asasinarea doamnei Licalzi. I-am încredințat-o domnului Panzacchi, șeful de la Brigada Mobilă, căruia, de altfel, i se cuvenea de drept cazul.

Ernesto Panzacchi era o slugă credincioasă de-a lui Bonetti-Alderighi, pe care acesta îl cărase după el la Montelusa.

– Îmi permiteți să vă întreb de ce, chiar dacă, între noi fie vorba, mi se cam rupe?

– Ați dat dovadă de o nesăbuiță crasă, care a periclitat activitatea domnului Arquà.

– A scris el în raport așa ceva?

– Nu, în raport n-a scris, pentru că din generozitate n-a vrut să vă facă probleme. Apoi însă s-a căit și mi-a mărturisit totul.

– Ah, penitenții ăștia! făcu comisarul.

– Aveți ceva împotriva penitenților?

– Lăsați-o așa cum e!

Ieși fără să salute.

– Voi lua măsuri drastice! strigă în urma lui

Bonetti-Alderighi.

Departamentul Criminalistică era amplasat la demisolul clădirii.

– Domnul Arquà e aici?

– Vedeți la el în birou.

Intră fără să bată la ușă.

– Salutare, Arquà. Uite, acu' mă duc la chestor, pen' c-a trimis vorbă că vrea să mă vadă. Am zis că să trec pe la dumneata să aflu dacă mai ai ceva noutăți.

Vanni Arquà se arată evident stânjenit. Cum însă comisarul îi spusese că abia atunci se ducea la chestor, se hotărî s-o facă pe

niznaiul și să-i răspundă ca și cum n-ar fi fost la curent cu faptul că lui Montalbano îi fusese luat dosarul.

– Asasinul și-a șters urmele cu acuratețe. Este adevărat că am găsit mai multe amprente, însă în mod evident n-au nimic de-a face cu omuciderea.

– Și de ce, mă rog frumos?

– Pentru că sunt ale dumitale, domnule comisar. Atâta neglijență la locul delictului n-am mai pomenit!

– A, Arquà, știi ce voiam să-ți zic? Știi că delațiunea e un păcat? Să iei legătura cu domnul Lattes. Va trebui să te mai căiești o dată.

– A, dom'le, venirăți, dom'le! Apăi a tilifonat iarăși din nou domnu' Cacono! Zice așa, cum că și-a adus 'mnealui aminte de o trebușoară care s-ar putea să fie probabil că-i importantă. Vă semnai numărul' ici, deasupra peste foaia asta.

Montalbano privi preț de o clipă peticul de hârtie cu pătrățele și simți că-l cuprinde o mâncărime pe tot corpul. Catarella scrisese numerele în așa fel încât trei putea foarte bine să fie un cinci sau un nouă, doi semăna mai degrabă a patru, cinci părea șase și așa mai departe.

– Catarè, da' ce număr îi ăsta?

– Ăla de vă spusei. Numărul' lu' Cacono. Dacă-l semnai acolo, apăi ăla-i.

Înainte de a da de Gillo Jàcono, vorbi cu un bar, cu familia Jacopetti și cu un doctor Balzani.

Cea de-a patra încercare o făcu fără nicio tragere de inimă.

– Alo? Cu cine vorbesc? Comisarul Montalbano sunt.

– A, domnule comisar, bine că m-ați sunat! Tocmai mă pregăteam să ies.

– M-ați căutat?

– Mi-am adus aminte un amănunt, nu știu dacă vă e de folos sau nu. Bărbatul pe care l-am văzut coborând din Twingo și îndreptându-se spre vilă cu femeia ducea în mână o valiză.

– Sunteți sigur?

– Foarte sigur.

– Un diplomat?

– Nu, domnule comisar, era o valiză mai degrabă mare. Totuși...

– Da?

– Totuși am avut impresia că o ducea cu ușurință, ca și cum n-ar fi fost plină.

– Mulțumesc, domnule Jàcono. Să-mi dați un semn de viață când vă întoarceți.

Căută în cartea de telefon numărul familiei Vassallo și îl formă.

– Domnule comisar! Am trecut după-amiază pe la secție, așa cum rămăseserăm de acord, dar nu erați acolo. Am așteptat o vreme, pe urmă a trebuit să plec.

– Vă rog să mă scuzați. Spuneți-mi o treabă, domnule Vassallo: miercuri seară, când o așteptați pe doamna Licalzi să vină la cină, cine v-a telefonat?

– Păi, un prieten de-al meu de la Venetia și fiica noastră, care acum locuiește la Catania. Dar asta nu vă interesează pe dumneavoastră. În schimb – și asta voiam să vă relatez astăzi după-amiază – a sunat de două ori Maurizio Di Blasi. Puțin înainte de nouă seara și încă o dată în jur de zece. O căuta pe Michela.

Gustul neplăcut al întâlnirii cu chestorul se cerea anihilat cu un ospăț solemn. *Trattoria* San Calogero era închisă, însă își aminti de un prieten care-i spusese că drept la intrarea în Joppolo Giancaxio, un sătuc aflat la vreo douăzeci de kilometri de Vigàta, spre interiorul insulei, exista un birt care merita să fie călcat. Urcă în mașină: îl descoperi din prima încercare, se numea *La vânătoareasă*. Cum era de așteptat, nici urmă de vânat în meniu. Proprietarul-casier-ospătar, cu mustăți à la kaiser și aducând vag cu Regele galanton ⁵, îi puse întâi și-ntâi în față o porție mare de *caponatina* ⁶, cu gust ales. „Ceea ce bine începe la desfătare te poartă”, scrisese odată Boiardo, iar Montalbano se hotărî să se lase purtat.

– Ce comandați?

– Aduceți-mi ce vreți.

Regele galanton zâmbi, recunoscător pentru încrederea ce-i fusese acordată.

La felul întâi îi aduse o porție de maccheroni cu un sos căruia-i spunea „foc viu” (sare, ulei de măsline, usturoi, ardei iute roșu uscat din abundență), la care comisarul se văzu nevoit să dea pe gât o

jumătate de litru de vin. La felul doi, o porție generoasă de miel *alla cacciatora*, cu mireasmă plăcută de ceapă și oregano. Încheie cu o prăjitură cu *ricotta* și un pahar de lichior de anason, ca alinare pentru stomac și încurajarea digestiei. Plăti nota – o nimica toată – și-i scutură mâna Regelui galanton, adresându-i un zâmbet de recunoștință.

– Scuzați întrebarea, dar cine-i bucătarul?

– Doamna mea.

– Transmiteți-i complimentele mele.

– I le voi prezenta.

La întoarcere, în loc să se încadreze pe șoseaua spre Montelusa, preferă să facă drumul prin Fiacca, în așa fel încât ajunse la Marinella prin partea opusă celei pe care o parcurgea în mod obișnuit când se ducea acasă. Drumul se dovedii cu o jumătate de oră mai lung, dar în compensație evită să treacă prin fața casei în care locuia Anna Tropeano. Avea certitudinea că s-ar fi oprit – era peste puterile lui și pace! – și fără doar și poate că s-ar fi făcut de râs în fața femeii. Îl sună pe Mimì Augello.

– Cum te simți?

– Ca un câine bătut.

– Ascultă, referitor la ce ți-am spus mai devreme, să știi că m-am răzgândit. Stai acasă mâine. Întrucât cazul nu mai e de competența noastră, o să-l trimit pe Fazio să-l însoțească pe doctorul Licalzi.

– Ce înseamnă că nu mai e de competența noastră?

- Chestorul mi-a luat dosarul și l-a dat șefului de la Brigada Mobilă.
 - Și de ce, mă rog frumos?
 - Uite de-aia. Ia spune, trebuie să-i transmit ceva surorii tale?
 - Să nu cumva, Doamne, ferește, să-i spui că mi-am spart țeasta. Aia e-n stare să creadă c-am ajuns pe patu' de moarte.
 - Fă-te bine, Mimì.
 - Alo, Fazio? Montalbano sunt.
 - Ce s-a-ntâmplat, dom'le?
- Îi ordonă să redirectioneze toate apelurile referitoare la caz către Brigada Mobilă de la Montelusa și îi explică ce avea de făcut a doua zi cu doctorul Licalzi.
- Alo, Livia? Salvo sunt. Ce faci?
 - Binișor.
 - Ascultă, pot ști și eu de ce îmi vorbești pe tonul ăsta? Noaptea trecută mi-ai închis telefonul în nas, nici nu m-ai lăsat să-ți spun ce aveam de spus.
 - Păi, aia era oră de sunat?
 - Ce să fac? Atunci am avut și eu câteva clipe de liniște!
 - Bietul de tine! Îți aduc aminte că tu, invocând ruperi de nori, împușcături, ambuscade și tot restul, ai reușit cu abilitate să eviți

răspunsul la întrebarea precisă pe care ți-am adresat-o miercuri seară.

– Te-am sunat să-ți spun că mâine mă duc să-l vizitez pe François.

– Cu Mimì?

– Nu, Mimì nu poate, a fost lovit...

– Oh, Doamne! E grav?

Ea și Mimì se înțelegeau foarte bine.

– Lasă-mă să spun până la capăt ce am de spus, nu? A fost lovit de o piatră în cap. O nimica toată, trei copci. Prin urmare, mă duc singur. Sora lui Mimì vrea neapărat să-mi vorbească.

– De François?

– Da' de cine altcineva?

– Oh, Doamne! Să știi că-i bolnav! Îi telefonez imediat!

– Ei, hai, Livia, acolo lumea se culcă odată cu găinile! Mâine seară, imediat ce mă întorc acasă, te sun eu și-ți spun ce și cum.

– Să mă suni neapărat. În noaptea asta n-o să pot închide ochii de grijă.

9

Ca să ajungă de la Vigàta la Calapiano, orice persoană de bun-simț, care are cunoștințe – chiar și superficiale – despre drumurile din Sicilia, s-ar fi încadrat pe drumul național spre Catania, apoi ar fi apucat pe șoseaua spre interiorul insulei care duce spre cei o mie o sută douăzeci de metri altitudine ai satului Troina, pentru a coborî apoi spre cei șase sute cincizeci și unu de metri ai localității Gargano pe un soi de drumeag care făcuse cunoștință cu primul și ultimul strat de asfalt cu mai bine de jumătate de veac în urmă, pe timpul primilor ani de autonomie regională; în sfârșit, de acolo se ajungea la Calapiano parcurgând o șosea provincială care în mod clar refuza să fie considerată ca atare, aspirația ei primordială fiind aceea de a reveni la starea inițială de povârniș denivelat, lovit parcă de cutremur, care fusese odată. Nu fusese niciodată terminată. Ferma agricolă a surorii lui Mimì Augello și a bărbatului ei se afla la patru kilometri depărtare de sat: ajungeai acolo doar dacă te aventurai pe o fâșie de pietriș cu serpentine într-atât de prăpăstioase, încât chiar și caprele chibzuiau de zece ori înainte să pășească pe drum cu una din cele patru copite de care dispuneau. Acesta era, să-i zicem așa, traseul optim, cel pe care Mimì Augello îl parcurgea de fiecare dată când venea în vizită, traseul a cărui dificultate se concentra abia pe ultimul său tronson.

Bineînțeles că nu fu și cel ales de Montalbano, care hotărî să taie pieziș insula, găsindu-se încă de la primii kilometri în situația de a parcurge poteci înguste și uitate de Dumnezeu, de-a lungul cărora țăranii își întrerupeau lucrul pentru a căta lung, cu mirare, în urma mașinii care se hazardase să treacă pe acolo. Seara, la masă, aveau să le povestească și copiilor:

– *U sapiti stamatina? Un' automobili passò!* [Z](#)

Însă aceea era Sicilia pe care-o iubea comisarul, aspră, cu verdele aproape lipsă, cu locuri în care părea (și chiar era) imposibil să te aciuezi și să-ți faci un rost, dar unde încă se mai vedea – din ce în ce mai rar – trăind câte unul, cu *gambali*, *coppola* [8](#) și pușcă-n spinare, încălecat pe un măgar și dându-i binețe cu două degete duse la cozoroc.

Cerul era senin și limpede, bătându-i parcă apropoul să rămână și peste noapte la fermă: se făcuse cald de-a binelea. Ferestrele deschise nu puteau risipi parfumul delicios emanat de pachetele și pachetelele pe care Montalbano le stivuisese literalmente pe bancheta din spate. Înainte de plecare, trecuse pe la cafeneaua Albanese, unde făceau cele mai bune dulciuri din toată Vigàta și cumpărase douăzeci de *cannoli* abia scoase din cuptor, câteva kilograme bune de *tetù*, *taralli*, biscuiți *regina*, *mostazzoli* de Palermo, prăjituri fondante, fructe glazurate și, drept încununare, o multicoloră *cassata* de cinci kile.

Când ajunse, era trecut de prânz: calculă că făcuse mai bine de patru ore pe drum. Clădirea mare, colonială, părea să fie pustie, doar fumul care ieșea pe coș lăsa să se înțeleagă că totuși era cineva acasă. Claxonă și în ușă se iți de îndată Franca, sora lui Mimì. Era o siciliancă blondă, trecută de patruzeci de ani, zdravănă, înaltă: căta

lung la mașina pe care n-o mai văzuse până acum ștergându-și mâinile de șorț.

– Montalbano sunt, strigă comisarul deschizând portiera și coborând din mașină.

Franca îi alergă în întâmpinare cu un zâmbet larg și-l îmbrățișă.

– Păi, Mimi?

– În ultima clipă s-a ivit o urgență și n-a putut veni. Îi părea tare rău.

Franca îl fixă drept în ochi. Montalbano nu știa să toarne minciuni gogonate persoanelor la care ținea: se fâstâcea, roșea, își întorcea privirea în altă parte.

– Mă duc să-i dau telefon, zise Franca pe un ton hotărât și se rezezi în casă.

Montalbano izbuti cu greu să ia în brațe pachetele și pachetelele de pe bancheta din spate și o urmă.

Când intră, Franca tocmai pune receptorul în furcă.

– Încă-l mai doare capul.

– Acu' te-ai liniștit? Crede-mă pe cuvânt, a fost o nimica toată, îi zise comisarul, punând pachetele și pachetelele pe masă.

– Astea ce-s? îl iscodi Franca. Ce-i aici, cofetărie?

Puse dulciurile în frigider.

– Ce mai faci tu, Salvo?

– Bine. Voi?

– Bine și noi, mulțumim *u Signuri*. De François ce să mai vorbim? S-a înălțat, s-a făcut mare.

– Unde sunt toți?

– La câmp. Da' când sun din clopot, se năpustesc toți la mâncare. Rămâi la noi peste noapte? Ți-am pregătit o odaie.

– Franca, îți mulțumesc, dar știi bine că nu pot. O să plec pe la cinci, cel târziu. Eu nu-s ca frate-tu, care conduce ca un descreierat pe potecile astea.

– Du-te și dă cu apă pe tine, hai.

Se întoarce peste un sfert de oră, răcorit. Franca pregătea masă mare, pentru vreo zece persoane. Comisarul își spuse că era momentul cel mai potrivit.

– Mimì mi-a zis că vrei să stăm de vorbă.

– După, după, spuse pe un ton grăbit Franca. *Hai pittito?* ⁹

– Păi, cam da.

– Vrei să mănânci o țără de pâine de grâu proaspăt? Nu-i nicio oră de când am scos-o din cuptor. Ți-o dreg cu ceva?

Fără să aștepte răspuns, tăie două felii groase dintr-o pâine uriașă, le condimentă cu ulei de măsline, sare, piper negru și brânză de oaie, le pune una peste alta și i le întinse.

Montalbano ieși în fața casei, se așeză pe banca de lângă intrare și la primul duminic se simți întinerit cu patruzeci de ani: se întoarse în timp pe vremea când era *picciliddro*, pâinea era exact așa cum i-o condimenta pe vremuri bunică-sa.

Mergea mâncată exact așa, în bătaia razelor de soare, fără să se gândească la nimeni și la nimic, simțind-o în armonie cu propriul corp, cu pământul, cu mireasma ierbii. Câteva minute mai târziu auzi larmă de glasuri de copii și zări sosind trei *picciliddri* care se alergau împingându-se și punându-și piedică unul altuia. Erau Giuseppe, de nouă ani, fratele lui, Domenico – botezat cu numele unchiului Mimì –, de aceeași vârstă cu François, și François însuși.

Comisarul îl privi înmărmurit: devenise cel mai înalt dintre toți, era cel mai vivace și vârtos dintre ei. Oare cum naiba făcuse de se transformase în așa hal în cele două luni de când nu-l mai văzuse?

Îi alergă în întâmpinare, cu brațele larg deschise. François îl recunoscă și se opri ca fulgerat în loc, în vreme ce tovarășii săi se strecurară în casă. Montalbano se lăsă pe vine, cu brațele în continuare desfăcute.

– *Ciao*, François.

Copilul zvâcni, evitându-l cu un ocol larg.

– *Ciao*, zise.

Comisarului nu-i rămase altceva de făcut decât să-l urmărească dispărând în casă. Totuși, ce se-ntâmpla? Oare de ce nu întrezărise nicio urmă de bucurie în ochii țâncului? Încercă să nu dea atenție întâmplării, convingându-se pe sine însuși că era vorba de

resentimente copilărești: probabil că François se simțise neglijat de el în ultimul timp.

Cele două capete ale mesei fură atribuite comisarului și lui Aldo Gagliardo, soțul Francăi, un bărbat scump la vorbă, *gagliardo* ¹⁰ și la nume, și la stat. Pe latura din dreapta a mesei stăteau Franca și cei trei *picciliiddri*: François se așezase cel mai departe de el, drept lângă Aldo. În stânga se așezaseră trei flăcăi la vreo douăzeci de ani: Mario, Giacomo și Ernst. Primii doi erau studenți care-și câștigau pâinea muncind vara la câmp, în vreme ce al treilea era un neamț pripășit o vreme pe acolo, care-i mărturisi lui Montalbano că spera să mai găsească găzduire pentru încă trei luni. Prânzul – paste cu cârnați în sos și cârnați frițiți în jar – se dovedi destul de rapid: Aldo și ajutoarele sale se grăbeau să se întoarcă la lucru pe câmp. Cu toții se înfruptară cu nesaț din dulciurile aduse de comisar. Apoi, la un semn din cap al lui Aldo, se ridicară și ieșiră.

– Îți mai fac o cafea, îi zise Franca.

Montalbano deveni neliniștit: îl văzuse pe Aldo care, înainte de a ieși pe ușă, schimbase cu muierea o privire scurtă, cu subînțeles. Franca îi aduse cafeaua și se așeză pe scaunul de lângă el.

– E o discuție serioasă, îl preveni.

În clipa aceea intră François, cu un aer hotărât, cu mâinile rigide pe lângă corp și pumnii strânși. Se opri în fața lui Montalbano, îl fixă drept în ochi și spuse cu vocea tremurându-i:

– Tu n-o să mă iei de lângă frații mei.

Îi întoarse spatele și ieși în fugă. O lovitură în moalele capului: comisarul își simți brusc gura uscată. Rosti cu voce tare primul lucru care-i trecu prin minte, și care, din păcate, era o tâmpenie:

– Etete, da' ce bine a-nvățat să vorbească!

– Ceea ce voiam să-ți spun ți-a zis-o deja *picciliddro*, ăla micu', începu Franca. Află însă că de când e la noi, Aldo și cu mine i-am vorbit mereu doar despre tine și despre Livia: cât de bine o să se-nțeleagă cu voi doi, cât de mult țineți și veți ține la el și pe mai departe. N-ai ce-i face și bună pace! I-a intrat asta în cap brusc, într-o noapte, cam cu o lună în urmă. Dormeam, când am simțit că mă trăgea cineva de mână. El era. „Ți-e rău?” „Nu.” „Atunci, ce ai?” „Mi-e frică.” „Frică de ce?” „C-o să vină Salvo să mă ia de aici.” Când și când, în toiul jocului sau la masă, gându' ăsta i se-ntoarnă-n minte și se-ntristează brusc, ba chiar devine răutăcios cu toată lumea.

Franca vorbi mai departe, însă Montalbano n-o mai auzea. Se lăsase purtat de un gând înapoi, cu mulți ani în urmă, pe vremea când avea aceeași vârstă cu François, ba chiar cu un an mai puțin. Bunica trăgea să moară, maică-sa era și ea grav bolnavă (dar treburile astea le înțelese mult mai târziu), iar taică-su, ca să se-ngrijească mai bine de ele, îl trimisese să locuiască în casa surorii sale Carmela. Carmela era măritată cu proprietarul unui bazar în care se vindeau tot felul de nimicuri – un om blând și grijuliu, pe nume Pippo Sciortino. Nu aveau copii. După o vreme, taică-su venise să-l ia înapoi acasă: purta cravată neagră și o banderolă mare, tot neagră, pe brațul stâng – își amintea de parc-ar fi fost ieri. Însă el refuzase să meargă cu el. „Eu cu tine nu vin nicăieri. Rămân aici, cu Carmela și Pippo. Sciortino mă cheamă pe mine, așa să știi.” Parcă vedea și acum fața îndurerată a tatălui și expresiile stânjenite de pe chipul celor doi soți.

– ...pentru că *picciliddri* nu-s un fel de pachete, pe care azi să le depozitezi într-un loc, iar mâne-ntr-altu', concluzionă Franca.

La întoarcere, făcu traseul mai ușor, iar la nouă seara ajunsese deja la Vigàta. Ținu să treacă pe la Mimì Augello pe-acasă.

– Arăți mai bine.

– Azi după-amiază reușii în sfârșit să dorm. Nu ți-a mers cu Franca, așa-i? Mi-a dat telefon, îngrijorată.

– Îi muiere inteligentă, tare inteligentă.

– Despre ce voia să discutați?

– Despre François. A apărut o problemă.

– *Picciliddro* s-a atașat de ei, nu-i așa?

– De unde știi? Ai vorbit cu soră-ta?

– Nu, n-am vorbit nimic cu ea. Da' ce-i așa de greu de priceput? Mi-am imaginat de la bun început că lucrurile aveau să se sfârșească așa.

Montalbano se întunecă la față.

– Înțeleg că treaba asta nu-ți pică bine și te-ntristează, spuse Mimì, da' de unde știi că pân' la urmă nu-i un noroc că s-a-ntâmplat așa?

– Pentru François?

– Și pentru el. Dar mai ales pentru tine, Salvo. Tu nu ești făcut să fii tată, nici pentru propriul tău copil, nici pentru unul înfiat.

Trecând podul, văzu că acasă la Anna luminile erau încă aprinse.
Trase pe dreapta, coborî din mașină.

– Cine e?

– Salvo sunt.

Anna îi deschise și îl conduse în sufragerie. Se uita la un film, dar închise grabnic televizorul.

– Vrei un pic de whisky?

– Da. Sec.

– Ești abătut?

– Un piculeț.

– Păi da, nimănui nu i-ar pica ușor una ca asta.

– Eh, așa e.

Reflectă o secundă asupra spuselor Annei: nimănui nu i-ar pica bine asta. Totuși, de unde să fi știut ea de François?

– Bine, Anna, dar tu cum ai aflat, scuză-mă că te-ntreb?

– Au spus-o la televiziune, la știrile de la ora opt.

Doamne Dumnezeule, despre ce vorbea femeia asta?

– Ce televiziune?

– *Televigăta*. Au spus că ancheta în cazul Licalzi a fost încredințată de chestor șefului de la Brigada Mobilă.

Montalbano pufni în râs.

– Cui îi pasă de asta? Eu mă refeream la altceva.

– Atunci, spune-mi ce anume te face să fii așa abătut.

– Altădată, nu te supăra.

– Te-ai văzut cu soțul Michelei?

– Da, ieri după-amiază.

– Ți-a vorbit despre căsătoria lor aranjată?

– Știi?

– Da, mi-a spus ea. Michela era foarte atașată de el, să știi. Iar în condițiile date, a avea un amant nu însemna neapărat adulter. Doctorul era la curent cu situația.

Dintr-o altă cameră se auzi telefonul sunând. Anna se duse să răspundă, iar la întoarcere părea foarte agitată.

– M-a sunat o prietenă. Se pare că în urmă cu jumătate de oră, șeful Brigăzii Mobile s-a dus acasă la inginerul Di Blasi și l-a luat cu el la chestura din Montelusa. Ce, Doamne, iartă-mă, vor de la el?

– Simplu, să afle unde ar fi putut dispărea Maurizio.

– Înseamnă că l-au declarat suspect!

– Era lucrul cel mai previzibil, Anna. Iar domnul Ernesto Panzacchi, șeful Brigăzii Mobile, este omul cel mai previzibil din lume. Acum însă, îți mulțumesc pentru tratație și îți urez noapte bună.

– Păi, ce faci, ai și plecat?

– Iartă-mă, sunt frânt de oboseală. Ne vedem mâine.

Îl lovise dintr-odată un val de posomorală apăsătoare, densă.

Deschise ușa de la intrare cu o lovitură de picior și alergă să răspundă la telefon.

– Salvo, ce mama dracu'! Halal prieten, n-am ce zice!

Recunosc vocea lui Nicolò Zito, jurnalistul de la *Retelibera*, de care îl lega o amiciție sinceră.

– E adevărată povestea asta cum că ți-ar fi fost luată ancheta? Eu n-am dat știrea, voiam mai întâi confirmarea ta. Și dacă-i adevărată, de ce nu mi-ai spus?

– Iartă-mă, Nicolò, s-a întâmplat aseară, târziu. Iar azi-dimineață am plecat devreme, m-am dus să-i fac o vizită lui François.

– Te putem ajuta cumva cu televiziunea noastră?

– Nu, fii pe pace, mulțumesc. A, voiam totuși să-ți suflu o chestie pe care încă n-o știi; în felul ăsta îmi iau revanșa. Domnul Panzacchi l-a ridicat de acasă pe Aurelio Di Blasi, inginer constructor din Vigàta, și l-a dus la chestură pentru interogatoriu.

– El a omorât-o?

– Nu, însă îl suspectează pe fiul lui, Maurizio, care a dispărut în aceeași noapte în care a fost ucisă doamna Licalzi. Flăcăul era îndrăgostit până peste urechi de ea. A, și încă ceva. Soțul victimei e la Montelusa, s-a cazat la hotelul Jolly.

– Salvo, dacă vreodată te zboară ăștia din poliție, te angajez la mine. Să caști ochii la jurnalul de la miezul nopții. Și mulțumesc. Zău așa, mii de mulțumiri.

În clipa în care puse receptorul în furcă constată că umoarea apăsătoare și densă i se risipise ca prin minune.

Domnul Ernesto Panzacchi era servit cum nu se putea mai bine: la miezul nopții, toate mișcările sale aveau să devină de domeniu public.

Nu-l trăgea deloc așa să-și facă ceva de-ale gurii. Se dezbracă, intră în baie și rămase vreme îndelungată sub duș. Apoi își trase pe el o pereche de chiloți noi și un maiou curat. Acum venea ce era mai greu.

– Livia.

– Ah, Salvo, dac-ai ști de când aștept să suni! Ce face François?

– Face foarte bine, s-a făcut mare, înalt.

– Ai văzut ce progrese a făcut? Vorbește italiana pe zi ce trece mai bine, realizez asta de fiecare dată când îi dau, săptămânal, telefon. Ai văzut ce bine a-nvățat să se facă-nțeleș?

– Chiar prea bine, aș zice.

Livia nu luă în seamă răspunsul lui, ardea de nerăbdare să afle ce-avea de zis la altă întrebare.

– Ce voia Franca?

– Să stăm de vorbă despre François.

- E prea zvăpăiat? N-o ascultă?
- Livia, alta-i problema. Mă gândesc că poate am greșit lăsându-l atât de mult timp să stea cu Franca și soțul ei. Copilul s-a atașat mult de ei, mi-a spus că nu vrea în ruptul capului să plece de acolo.
- Ți-a spus el asta?
- Da, a avut o ieșire spontană.
- O ieșire spontană! Cât poți fi de ticălos, Salvo!
- Eu? De ce?
- Pentru că l-au învățat ei să-ți vorbească așa! Vor să ni-l ia, ascultă-mă pe mine! Nemernicii ăia doi au nevoie de mână de lucru gratis pentru ferma lor de rahat, știu eu!
- Livia, vorbești în dodii!
- Ba nu, așa-i cum îți zic eu! Iar tu... Tu ești cât se poate de fericit să li-l lași lor!
- Livia, caută să raționezi, te rog.
- Raționez, dragule, raționez și încă cum! Și o să vă fac eu să plătiți, și pe tine, și pe ăia doi hoți de copii!

Închise. Așa cum era, în chiloți și maiou, ieși pe verandă, se așeză pe bancă, își aprinse o țigară și în sfârșit, după câteva ore în care o ținuse zăvorâtă în el, dădu frâu liber melancoliei. De acum, François era pierdut, chiar dacă Franca îi spusese că hotărârea îi privea pe el și pe Livia. Oricum, adevărul gol-golui, așa crud cum era, îl rostise sora lui Mimì: copiii nu sunt pachete pe care azi le depozitezi într-un loc,

măine într-altul. Nu se poate să nu ții cont de sentimentele lor. Avocatul Rapisarda, pe care îl angajase să se ocupe de procesul de adopție, îi spusese că avea să mai dureze cel puțin șase luni. Tot timpul din lume pentru ca François să prindă rădăcini adânci în casa Gagliardo. Livia o luase razna dacă-și închipuia că Franca îl învățase pe François ce să-i spună. El, Montalbano, văzuse bine privirea copilului atunci când el îi ieșise în întâmpinare, să-l îmbrățișeze. Imaginea ochișorilor acelora îi rămăsese bine întipărită în minte: în ei se citeau frica și o ură tipic infantilă. Pe de altă parte, înțelegea sentimentele țăncului: își pierduse mama și se temea că-și va pierde și noua familie. La urma urmelor, el și cu Livia petrecuseră foarte puțin timp cu micuțul, astfel încât figurile lor fuseseră rapid uitate. Montalbano simțea că în ruptul capului n-ar fi fost vreodată în stare să-i provoace o altă traumă lui François. Nu avea acest drept. Nici el, nici Livia. *Picciliddro* era pierdut pentru totdeauna. Cât despre el, ar fi consimțit ca băiatul să rămână cu Franca și Aldo, care erau fericiți să-l adopte. Se lăsă răcoare, așa că se ridică și intră în casă.

– Dom’le, dormeați? Fazio sunt. Voiam să vă informez că azi după-amiază ne-am întrunită cu toții în ședință. Am făcut o scrisoare de protest către chestor. Am semnată toți, cu domnu’ Augello în frunte. Acu’ v-o citesc: „Noi, subsemnații, membri ai comisariatului din Vigàta, condamnăm...”

– Așteaptă, ați expediat-o?

– Da, dom’le.

– O mână de nemernici, asta sunteți! Puteați măcar să mă înștiințați înainte s-o trimiteți, nu?

– Păi, de ce? Înainte, după, ce importanță avea?

– Are, pen' că dacă-mi ziceați înainte, vă convingeam să nu faceți o idioțenie ca asta!

Întrerupse brusc convorbirea, înfuriat la culme.

Îi luă mult timp până să adoarmă. Dormea cam de o oră când se trezi brusc, aprinse lumina și se ridică în capul oaselor. Fusesse ca o fulgerare, un gând care-l făcuse să deschidă ochii. Cât stătuse la vilă cu doctorul Licalzi, remarcase ceva – un cuvânt, un sunet – ceva, cum să spună, disonant. Ce să fi fost, oare? Îi veni să se ia la palme: „Ce te mai fute grija? Doar ancheta nu-ți mai aparține, nu?”

Stinse lumina și se culcă la loc.

„Ca și François, de altfel”, adăugă, cu amărăciune.

10

A doua zi dimineață, la comisariat, organigrama era aproape completă: Augello, Fazio, Germanà, Gallo, Galluzzo, Giallombardo, Tortorella și Grasso. Lipsea doar Catarella, absent motivat întrucât era la Montelusa, la prima lecție a cursului de informatică. Toți cu fețe lungi, de înmormântare, îl evitau pe Montalbano de parc-ar fi fost contagios: se fereau să-l privească în ochi. Se simțeau de două ori ofențați: o dată de chestor, care îi luase șefului lor ancheta numai și numai ca să-i facă în ciudă, și a doua oară de șeful lor însuși, care reacționase urât la inițiativa lor de a trimite chestorului o scrisoare de protest. Nu numai că nu li se mulțumise – la o adică, asta ar fi putut fi de înțeles –, dar fuseseră catalogați drept nemernici, așa cum le dezvăluise Fazio.

Prezenți toți în păr, dar cu toții plictisiți de moarte întrucât, cu excepția cazului Licalzi, de două luni nu le mai picase ceva substanțial. De exemplu, familiile Cuffaro și Sinagra, clanurile rivale care-și disputau teritoriul și care obișnuiau să le furnizeze cu regularitate câte un mort pe lună (o dată unu' de-ai lu' Cuffaro, data următoare unu' de-ai lu' Sinagra), păreau de câțva timp să-și fi pierdut entuziasmul. Și asta de când Giosuè Cuffaro, odată arestat, se căise fulgerător pentru delictele comise, denunțându-l pe Peppuccio Sinagra, care, odată arestat, se căise fulgerător pentru

delictele comise, trăgându-l după el la mititica și pe Antonio Smecca, văr al lui de-alde Cuffaro, care, odată arestat, se căise fulgerător pentru delictele comise, băgându-l în belele pe Cicco Lo Càrmine, care, odată arestat...

Singurele tunuri de care se auzise la Vigàta datau de mai bine de o lună, de la sărbătoarea de San Geraldino, când fusese organizat un foc de artificii.

„Toate numerele unu sunt la închisoare!” proclamase triumfal chestorul Bonetti-Alderighi în timpul unei conferințe de presă intens mediatizate.

„În vreme ce ai de cinci stele sunt toți bine-mersi”, îl completase în gând comisarul.

În dimineața aceea, Grasso, care îi ținea locul lui Catarella, rezolva cuvinte încrucișate, Gallo și Galluzzo se sfidau unul pe altul la un joc de cărți, Giallombardo și Tortorella făceau o partidă de dame, iar ceilalți citeau sau contemplau pereții. În sfârșit, era o activitate însuflețită.

Pe masa din biroul său, Montalbano găsi un munte de hârtii de semnat și practici ce trebuiau soluționate. Să fi fost oare o răzbunare fină din partea oamenilor săi?

Bomba explodează pe neașteptate la ora unu, pe când comisarul, cu mâna aproape anchilozată, încerca să se hotărască unde să se ducă la masă.

– Domnule, e o doamnă, Anna Tropeano o cheamă, care întreabă de dumneavoastră. Îmi păru cam agitată, îl înștiință Grasso, centralistul

de serviciu în dimineața aceea.

– Salvo! Doamne Dumnezeule! În titlurile de deschidere ale jurnalului au zis că Maurizio a fost omorât!

În comisariat nu era niciun televizor: Montalbano țășni ca din pușcă, alergând în barul Italia, aflat alături.

Fazio îl interceptă:

– Dom'le, ce s-a-ntâmplat?

– L-au omorât pe Maurizio Di Blasi.

Gelsomino, proprietarul barului, și cei doi clienți prezenți la acea oră se uitau cu gura căscată la ecran, unde un jurnalist de la *Televigàta* vorbea despre cele întâmplate.

„...iar în urma acestui îndelungat interogatoriu nocturn al inginerului Aurelio Di Blasi, șeful Brigăzii Mobile din Montelusa, domnul Ernesto Panzacchi, a emis ipoteza că fiul acestuia, Maurizio, asupra căruia planau grave suspiciuni legate de asasinarea Michelei Licalzi, ar fi putut să se ascundă într-o casă veche, de țară, situată pe un teren din zona Raffadali, proprietate a familiei Di Blasi. Însă inginerul susținea sus și tare că fiul său nu se refugiase acolo, întrucât el însuși îl căutase acolo cu o zi în urmă. Azi-dimineață, în jurul orei zece, domnul Panzacchi, însoțit de șase agenți, s-a deplasat la casa din Raffadali, unde s-a efectuat o percheziție atentă a clădirii, destul de ample, de altfel. La un moment dat, unul dintre agenți a observat un bărbat care alerga, îndreptându-se spre un deal arid situat în zona din spatele casei percheziționate. Plecând în urmărirea suspectului, domnul Panzacchi și agenții săi au individualizat o

peșteră în care își găsisese refugiul Di Blasi. Dispunându-și oamenii în formație operativă, domnul Panzacchi i-a cerut bărbatului să iasă la lumină, cu mâinile ridicate. Deodată, Di Blasi a ieșit în fugă din peșteră, strigând: «Pedepsiți-mă! Pedepsiți-mă!» și agitând amenințător o armă. Prompt, unul dintre agenți a deschis focul, iar tânărul Maurizio Di Blasi a căzut secerat, lovit mortal de o rafală de gloanțe în piept. Invocația aproape dostoevskiană a tânărului –

«Pedepsiți-mă!» – constituie însă o adevărată mărturisire, o recunoaștere a delictului de care era suspectat. Inginerului Di Blasi i s-a pus în vedere să-și numească un avocat, asupra sa planând suspiciunea de complicitate, întrucât ar fi favorizat fuga fiului său, fugă încheiată, de altfel, atât de tragic.“

În timp ce pe ecran apărea fața de cal a bietului *picciotto*, Montalbano ieși din bar, întorcându-se la comisariat.

– *Povirazzo*, făcu Mimì, înfuriat. Dacă nu ți-ar fi luat cazul chestorul ăsta, acu’ ar fi fost încă în viață.

Montalbano nu-i răspunse, se duse în birou și închise ușa după el. În relatarea jurnalistului era o contradicție, își spuse, o contradicție mare cât casa. Dacă Maurizio Di Blasi voia să fie pedepsit, și dacă-și dorea atât de tare pedeapsa asta, ce rost avea să-i amenințe pe agenți cu arma? Când unu’ e înarmat și-și îndreaptă pistolul spre cei ce vor să-l aresteze, nu cere să fie pedepsit, ci încearcă să se sustragă arestării, să scape.

– Fazio sunt. Pot intra, dom’le?

Cu stupoare, comisarul văzu cum, odată cu Fazio, în birou se strecurară pe rând Augello, Germanà, Gallo, Galluzzo,

Giallombardo, Tortorella și chiar și Grasso, care-și părăsise locul de la centrală.

– Fazio a vorbit cu un amic de-al lui de la Brigada Mobilă din Montelusa, spuse Mimì Augello, făcându-i apoi semn lui Fazio să zică mai departe.

– Știți cu ce armă i-a amenințat *picciotto* pe domnu' Panzacchi și oamenii săi?

– Nu.

– Cu un pantof. Pantoful drept. Înainte să se prăbușească mort, l-a aruncat în direcția lu' domnu' Pazacchi.

– Anna? Montalbano sunt. Am aflat.

– Nu se poate să fi fost el, Salvo! Sunt sigură! Trebuie să fi fost o greșeală. O greșeală tragică. Trebuie să faci ceva!

– Ascultă, nu de asta te-am sunat. Tu o cunoști pe doamna Di Blasi?

– Da. Am stat de vorbă de câteva ori.

– Du-te la ea acasă, imediat. Sunt îngrijorat pentru ea. N-aș vrea s-o lăsăm singură, acum când soțul ei e arestat, iar fiul tocmai i-a fost omorât.

– Chiar în clipa asta plec.

– Dom'le, vreți să vă zică una bună? A sunat din nou amicul ăla al meu de la Brigada Mobilă din Montelusa.

– Și ți-a zis că istoria cu pantoful a fost o trăsnaie de-a lui, că a vrut doar să glumească pe seama ta.

– Exact. Prin urmare, e adevărat ce se zice.

– Ascultă, eu acu' mă duc acasă. Și cred că rămân acolo după-amiază. Dacă aveți nevoie de mine, mă sunați la Marinella.

– Dom'le, tre' să faceți ceva!

– Ia nu mă mai frecați toți la icre cu treaba asta!

Trecând podul, acceleră: nu avea niciun chef s-o audă din nou pe Anna îndemnându-l să intervină, să facă ceva. Cu ce drept, la urma urmei? Iată-l, doamnelor și domnilor, pe cavalerul dreptății, cavalerul fără pată și fără frică! Iată-i, doamnelor și domnilor, pe Robin Hood, Zorro și justițiarul de la miezul nopții, tustrei întrupați într-o singură persoană: Salvo Montalbano!

Foamea de mai devreme îi trecuse: își puse pe o farfurioară câteva măsline, verzi și negre laolaltă, își tăie o felie de pâine și, în timp ce ciugulea fără poftă, formă numărul lui Zito.

– Nicolò? Montalbano sunt. Știi cumva dacă domnul chestor a convocat o conferință de presă?

– Da, e anunțată pentru ora cinci, azi după-amiază.

– Te duci și tu?

– Bineînțeles.

– Trebuie să-mi faci o favoare. Întreabă-l pe Panzacchi cu ce fel de armă l-a amenințat Maurizio Di Blasi. Și după ce-ți spune, iscodește-l

dacă poate să ți-o arate.

– De ce? Ce-i în spatele poveștii ăsteia?

– O să-ți spun la momentul potrivit.

– Salvo, pot să-ți spun ceva? Noi, aici, suntem cu toții convinși că, dacă ancheta ar fi rămas la tine, Maurizio Di Blasi ar fi fost acum în viață.

Nu era de ajuns Mimì, acu' i se năzărise și lui Nicolò să-l bată la cap cu treaba asta?

– Du-te și te cacă, deșteptule!

– Mulțumesc, chiar aș avea nevoie, de ieri am o dificultate în acest sens! Fii atent, că transmitem conferința de presă în direct.

Ieși pe verandă, cu cartea lui Denevi în mână. Însă mintea nu-i stătea la citit. Un gând îi sfredelea parcă tărtăcuța, același care îl trezise brusc cu o noapte în urmă: oare ce văzuse sau i se păruse ciudat, anormal, cât timp stătuse la vilă cu doctorul Licalzi?

Conferința de presă începu la cinci bătute pe muchie: Bonetti-Alderighi avea mania punctualității („este un dar hărăzit regilor“, repeta el de fiecare dată când se ivea ocazia: fără îndoială că bruma de origine nobiliară i se urcase la cap, se și vedea cu o coroană în vârful glăvățanii).

Trei persoane se așezară îndărătul unei măsuțe acoperite cu o pânză verde: chestorul la mijloc, în dreapta lui Panzacchi, iar în stânga domnul Lattes. În spatele lor, în poziție de drepți, cei șase agenți care participaseră la acțiune. În vreme ce fețele agenților aveau expresii

serioase, de o încordare sobră, cele ale șefilor exprimau o mulțumire moderată; moderată întrucât mortul reușise să scape de brațul lung al legii.

Chestorul luă cel dintâi cuvântul, limitându-se să-i aducă un elogiu lui Ernesto Panzacchi („un bărbat destinat unui viitor strălucit”), în timp ce lui însuși își rezervă doar un merit simbolic, acela de a fi luat hotărârea să încredințeze cazul șefului Brigăzii Mobile, care „știuse să-l rezolve în douăzeci și patru de ore, pe când alții, care se încăpățânează să folosească metode învechite, l-ar fi lungit cine știe până când...”

Din fața televizorului, Montalbano încasă lovitura fără să reacționeze în niciun fel: nici măcar mental.

Apoi, chestorul îi dădu cuvântul lui Ernesto Panzacchi, care repetă întocmai cele spuse de reporterul de la *Televigàta*. Nu lungi deloc vorba, pierzându-se eventual în amănunte inutile: părea nerăbdător să plece cât mai repede de acolo.

– Are cineva întrebări de pus? întrebă domnul Lattes.

Ridică unu’ degetul.

– Sunteți sigur că tânărul a strigat: „Pedepsiți-mă!”?

– Foarte sigur. De două ori. Am auzit cu toții.

Și se întoarse spre cei șase agenți, care dădură din cap în sus și-n jos, în semn de unanim consens: păreau marionete trase de niște fire.

– Și pe ce ton încă! consideră Panzacchi necesar să-și întărească spusele. Deznădăjduit!

- Ce acuzații îi vor fi aduse tatălui? întrebă un al doilea ziarist.
- Favorizarea infractorului, răspunse chestorul.
- Și poate nu numai atât, adăugă Panzacchi cu un aer misterios.
- Complicitate la crimă? se hazardă un al treilea.
- N-am spus asta, replică sec Panzacchi.

În sfârșit, Nicolò Zito făcu semn că voia și el să vorbească.

- Cu ce armă v-a amenințat Maurizio Di Blasi?

Desigur, ziariștii care nu erau la curent cu desfășurarea evenimentelor nu observară nimic, însă

comisarul îi văzu limpede pe cei șase agenți încordându-se brusc, în timp ce jumătatea de zâmbet de pe fața șefului Brigăzii Mobile dispăru ca prin farmec. Doar chestorul și șeful său de cabinet nu avură reacții aparte.

- O grenadă de mână, răspunse Panzacchi.
- Și cine să i-o fi dat, mă rog frumos?
- Vedeți dumneavoastră, e vorba despre o relicvă din cel de-al Doilea Război Mondial, dar funcțională încă. Ne-am făcut oarecum o idee de unde ar fi putut face rost de ea, însă trebuie să mai facem unele cercetări în acest sens.
- Ne-o puteți arăta?
- O deține Departamentul de Criminalistică.

Și cu aceasta, conferința de presă luă sfârșit.

La șase și jumătate o apelă pe Livia. Telefonul sună îndelung, în gol. Îl cuprinse îngrijorarea. Oare să se fi simțit rău? Îi telefonă Giovannei, prietena și totodată colega de serviciu a Liviei, al cărei număr i-l lăsase pentru orice eventualitate. Giovanna îi mărturisi că da, Livia venise la serviciu ca în fiecare zi, însă remarcase că era foarte palidă și nervoasă. Apoi o anunțase că avea să scoată telefonul din priză, pentru că nu voia să fie deranjată.

– Cum merge relația voastră? îl iscodi Giovanna.

– Nu foarte bine, aş zice, îi răspunse Montalbano, cu diplomatie.

Indiferent ce-ar fi făcut – fie că citea sau că fuma o țigară cu privirea pierdută în largul mării –, întrebarea îi revenea în minte brusc, negreșit, insistent: ce anume din cele văzute sau auzite la vilă nu cadra cu restul tabloului?

– Alo, Salvo? Sunt Anna. Acum am plecat de la doamna Di Blasi. Ai făcut bine că mi-ai zis să trec pe la ea: rudele și prietenii n-au dat niciun semn de viață; înțelegi și tu, s-au gândit că-i mai bine pentru renumele lor să stea cât mai departe de o familie în care tatăl e arestat, iar fiul a fost declarat criminal. Nemernicii.

– Cum se simte doamna?

– Cum vrei să se simtă? A avut o cădere nervoasă, a trebuit să chem medicul. Acum se simte mai bine, dar asta și pentru că avocatul soțului dumneai i-a telefonat, zicându-i că inginerul va fi eliberat din arest în cursul după-amiezii.

– Au renunțat să-i mai pună în spate acuzația de complicitate?

– Asta nu știu să-ți spun. Pare că de acuzat o să fie totuși acuzat, dar va fi judecat în libertate. Treci pe la mine?

– Nu știu, o să văd.

– Salvo, trebuie să te miști repede, să faci ceva. Maurizio era nevinovat, sunt sigură de asta. L-au omorât degeaba, Salvo.

– Anna, ție ți-au intrat niște idei greșite-n cap!

– Alo, dom'le? 'Mneavoastră pirsonalmente-n persoană sunteți? Catarella-s. Acușica o tilifonat soțu' lu' victima; zicea așa, că să-l chemați 'mneavoastră pirsonalmente la Ciolli în seara asta spre seară, cam pe la vreo zece, așa.

– Mulțumesc, Catarè. Ia spune cum a fost prima zi de curs?

– Bine, dom'le, tare bine. Tot ce-or zisără înțelesei eu. Instructoriu' s-o dat la mine să-mi spună că mă felicitează. Zicea așa, că pirsoane ca mine rar se mai găsesc în ziua de azi.

Ideea genială îi veni cu puțin înainte de opt seara; îi dădu curs fără să mai stea pe gânduri niciun minut. Se sui la volan și intră pe șoseaua înspre Montelusa.

– Nicolò e în direct, îl anunță o secretară, dar trebuie să termine dintr-o clipă într-alta.

Peste nici cinci minute se ivi și Zito, răsuflând greu.

– Te-am servit întocmai cum ai vrut tu. Ai văzut conferința de presă?

– Da, Nicolò, și-mi pare că am lovit ținta drept în mijloc.

– Ai putea totuși să mă lămurești și pe mine de ce grenada aceea e atât de importantă?

– Adicăte! Tu tratezi o grenadă cu așa mare ușurință?

– Hai, las-o baltă! Zi-mi despre ce-i vorba cu grenada.

– Nu pot încă. Sau mai bine zis, ai să-nțelegi curând și singur, numai că atât îți zic: e afacerea ta, nu știi nimic de la mine.

– Continuă, zi-mi ce trebuie să fac sau să zic la telejurnal. Pentru asta ai venit aici, nu-i așa? Ți-am mai zis doar că de la o vreme ai devenit regizorul meu ocult!

– Dacă faci ce te rog, îți dau un cadou.

Scoase din buzunarul hainei una dintre fotografiile Michelei primite de la doctorul Licalzi și i-o întinse.

– Ești singurul jurnalist care știe cum arăta doamna când era în viață. Nici cei de la chestură nu au o poză cu ea: actele de identitate, carnetul de conducere, pașaportul – dacă avea –, în sfârșit, toate documentele ei erau în poșeta pe care asasinul a luat-o cu el. Poți să le-o arăți și telespectatorilor tăi, dacă vrei.

Gura lui Nicolò se schimonosi.

– Asta-nseamnă că favoarea pe care vrei să mi-o ceri e una mare. În regulă, hai, dă-i drumul!

Montalbano se ridică cu calm, se duse spre ușă, o închise cu cheia și se întoarse la loc.

– Nu, făcu Nicolò.

– Ce nu?

– Răspunsul meu e „nu” la orice ai de gând să-mi ceri. Dacă ai încuiat ușa, eu nu mă amestec în treaba asta, oricare ar fi ea.

– Dacă-mi dai o mână de ajutor, pe urmă eu îți pun la dispoziție toate elementele necesare ca să declanșezi un scandal la nivel național.

Zito nu-i răspunse: era limpede că șovăia, neștiind pe ce cale s-o apuce. Vorba aia: leu-leu, da’ pe leul mort până și șoarecii se cațără!

– Ce tre’ să fac? îl iscodi el în cele din urmă, cu un firicel de voce.

– Tre’ s-apari și să zici că te-au sunat doi martori.

– Martorii ăștia există?

– Unu’ da, ăl’lalt nu.

– Spune-mi doar ce-a zis ăl de există.

– Numai amândoi, dacă vrei. Zi-i: totul sau nimic.

– Bine, da’ tu-ți dai seama că dacă se află că am inventat martori într-un asemenea caz, pot fi exclus din jurnalism?

– Bineînțeles. În caz că se-ntâmplă așa ceva, te autorizez să declari că eu am fost cel care te-a convins să faci asta. Poate că în felul ăsta îmi dau și mie cu șutu-n cur și mă trimit acasă, după care ne luăm de mânuță și mergem să cultivăm fasole.

– Uite cum facem. Întâi și-ntâi îmi spui despre ăl fals. Dacă e ceva plauzibil, pe urmă stăm de vorbă și despre ăl real.

– De acord. Lucrurile au stat așa: azi după-amiază, după conferința de presă, te-a sunat unu' care se afla la vânătoare în apropierea locului unde a fost împușcat Maurizio Di Blasi. Și omu' ți-a zis că lucrurile n-au stat deloc așa cum le-a povestit Panzacchi. Apoi a închis, fără să-ți fi lăsat nume, prenume sau adresă. Era vizibil speriat. Tu nu faci decât să pomenesti în treacăt de episodul ăsta, afirmând cu distincție că nu vrei să-i acorzi o importanță prea mare întrucât e vorba de un telefon anonim, iar deontologia ta profesională nu-ți permite să încurajezi insinuările anonime.

– Până una-alta însă, porumbelul mi-a scăpat, nu-i așa?

– Scuză-mă că-ți zic, Nicolò, dar nu asta-i oare tactica voastră obișnuită? Să aruncați cu piatra, dar să ascundeți mâna care a ținut-o?

– Apropo de asta, o să-ți zic pe urmă o chestie. Hai, zi-mi acum despre martorul real.

– Îl cheamă Gillo Jàcono, da' tu o să-i dai numa' inițialele: G.J. și-atât. Miercuri, imediat după miezul nopții, acest domn a văzut Renaultul Twingo trăgând în fața vilei din contrada Tre Fontane, din mașină coborând Michela împreună cu un bărbat necunoscut, care s-au îndreptat liniștiți spre casa victimei. Bărbatul ducea o valiză. Atenție, o valiză, nu un diplomat. Acum, întrebarea care se pune e următoarea: de ce să se fi dus Maurizio Di Blasi s-o violeze pe doamna Licalzi cărând după el o valiză? Oare ducea cu el lenjerie de schimb, pentru eventualitatea că avea să murdărească patul? Și încă una: oare cei de la Brigada Mobilă au dat pe undeva de urma acestei valize? La vilă – asta-i sigur – nu era.

– Ai terminat?

– Da, asta-i tot.

Nicolò îl cerceta cu răceală: era limpede că nu-i picase deloc bine reproșul lui Montalbano asupra practicilor jurnaliștilor.

– Apropo de deontologia mea profesională. Azi după-amiază, după conferința de presă, m-a sunat unu' care era la vânătoare prin împrejurimi și mi-a zis că lucrurile n-au stat întocmai cum au fost relatate pe post. Însă cum n-a vrut să-mi spună numele, n-am vrut să dau informația la știri.

– Îți bați joc de mine, nu-i așa?

– Uite, acum sun la secretariat și le cer să-ți pună înregistrarea convorbirii telefonice, spuse jurnalistul, ridicându-se de pe scaun.

– Scuză-mă, Nicolò. Lasă, nu-i nevoie.

11

Se suci pe-o parte și pe cealaltă toată noaptea, dar nu izbuti s-adoarmă. Îi apărea mereu în fața ochilor imaginea lui Maurizio lovit de rafala de mitralieră, dar reușind totuși să arunce cu pantoful în direcția persecutorilor săi: un gest în același timp comic și deznădăjduit al unui biet *picciotto* hăituit ca un animal. „Pedepsiți-mă”, strigase, și toți se repeziseră să interpreteze acea invocație în modul cel mai evident și lipsit de implicații cu putință: pedepsiți-mă pentru că am violat și ucis, pedepsiți-mă pentru că am păcătuit. Dar dacă, în clipa aceea, voia să însemne cu totul altceva? Oare ce-i trecuse prin cap? Pedepsiți-mă pentru că sunt diferit de voi, pedepsiți-mă pentru că am iubit prea mult, pedepsiți-mă pentru că m-am născut?... În sfârșit, se putea continua așa la infinit și în clipa aceea comisarul hotărî să se oprească: atât pentru că nu-i plăcea să alunece pe panta filozofiei – fie ea de duzină sau cu iz de literatură –, cât și fiindcă înțelesese că singurul mod prin care putea exorciza acea imagine obsedantă și strigătul disperat al băiatului nu erau întrebările de ordin general, ci confruntarea dură cu faptele. Pentru asta însă, nu exista decât o singură cale. Abia atunci reuși să închidă ochii și să doarmă două ore în sfânta pace.

– Toți la mine, îi zise lui Mimì Augello de cum intră în comisariat.

Cinci minute mai târziu se aflau cu toții în birou, în fața lui.

– Stați care pe unde puteți, le zise Montalbano. Ce am să vă zic nu e un discurs oficial, ci o treabă, cum să-i spun, ca-ntr-o prietenie.

Mimì și alți doi sau trei se așezară pe scaune, ceilalți rămaseră în picioare, în poziție de drepti. Grasso, înlocuitorul lui Catarella, se rezemă de tocul ușii, cu o ureche ciulită la centrala telefonică.

– Ieri, când am aflat cu toții că De Blasi a fost împușcat, domnul Augello mi-a spus un lucru care m-a rănit. Mi-a zis cam așa: dacă țineai tu ancheta, acum tânărul acela ar fi fost în viață. I-aș fi putut răspunde că ancheta îmi fusese luată de către chestor și că, prin urmare, eu nu aveam nicio responsabilitate. În mod formal, acesta e, de altfel, adevărul. Însă domnul Augello avea dreptate. Când chestorul m-a chemat la el, interzicându-mi să mă mai ocup de cazul Licalzi, eu am cedat propriului orgoliu. Nu am protestat, nu m-am revoltat, i-am dat de-nțelese că n-avea decât să ia dosarul și să și-l vâre adânc în cur. În felul acesta însă, m-am jucat cu viața unui om. Pentru că un lucru e sigur: niciunul dintre voi n-ar fi tras într-un biet băiețandru bătut de soartă și cu mințile rătăcite.

Nu-l auziseră niciodată vorbind așa: îl fixau cu priviri nătângi, neîndrăznind nici măcar să respire.

– Azi-noapte am stat și m-am gândit bine, și la urmă am luat o hotărâre. Îmi iau ancheta înapoi.

Oare care fusese ăl de dăduse tonul aplauzelor? Pe fază, Montalbano reuși să-și transforme emoția în ironie.

– V-am zis deja că sunteți niște nemernici, nu mă faceți să repet. Dosarul – continuă comisarul – a fost închis. Prin urmare, dacă sunteți de acord să vă alăturați mie, va trebui să acționăm pe

mutește, navigând pe sub apă, numai cu periscopul afară. De avertizat sunt obligat să vă avertizez: dacă se află ceva la chestură, la Montelusa, s-ar putea să avem necazuri mari. Cu toții.

– Domnul comisar Montalbano? Sunt Emanuele Licalzi.

Montalbano își aminti abia atunci că, de cu seară, Catarella îl anunțase că fusese căutat de soțul victimei. Uitase cu totul de el.

– Vă rog să mă scuzați, dar aseară am avut foarte mult de...

– *Per carità*, fiți pe pace. Și oricum, de aseară lucrurile s-au schimbat.

– În ce sens?

– În sensul că ieri după-amiază am primit asigurări că miercuri dimineață o puteam lua pe biata Michela ca s-o duc s-o înmormântează la Bologna. Astăzi însă, am fost sunat dis-de-dimineață de la chestură și anunțat că au nevoie de o amânare. De înmormântat o mai pot înmormânta abia vineri, așa că am hotărât să mă întorc la Bologna până joi seară.

– Domnule doctor, probabil că ați aflat că ancheta...

– Da, desigur, dar nu pentru anchetă v-am sunat. Vă amintiți că la un moment dat am adus vorba despre mașină, despre Twingo? Credeți că aș putea vorbi cu cineva s-o vând?

– Uitați care-i treaba, domnule doctor. Facem așa: mașina o trimit eu într-un service de încredere, pentru că, la urma urmelor, noi am lovit-o și tot noi trebuie să plătim daunele. Și dacă țineți neapărat s-o vindeți, o să-l rog pe proprietarul service-ului să vă găsească un cumpărător.

- Sunteți un om de ispravă, domnule comisar.
 - Lămuriți-mi totuși o chestie: cu vila ce aveți de gând să faceți?
 - O scot și pe aia la vânzare.
 - Nicolò sunt. *Quod erat demonstrandum.*
 - Adicătelea?
 - Adicătelea sunt convocat la judecătorul Tommaseo pentru azi după-amiază, la ora patru.
 - Și ce vrea de la tine, mă rog frumos?
 - Da' știi că ai tupeu, zău așa! Adicătelea mă tragi în hățișuri din care nimeni nu scapă cu viață și acu' ți-ai pierdut brusc imaginația! Află că voi fi acuzat c-am ascuns poliției declarații prețioase ale unor martori. Și dacă mai și află că unul din cei doi martori habar n-am cine e, omu-i în stare să mă arunce în temniță.
 - Ține-mă la curent.
 - Bineînțeles! Ca să știi dacă trebuie sau nu să-mi aduci portocale și țigări o dată pe săptămână, nu-i așa?
 - Ascultă, Galluzzo, trebuie neapărat să mă întâlnesc cu cumnatul tău, jurnalistul de la *Televigàta*.
 - Îl anunț îndată, dom' comisar.
- Dădu să iasă din birou, dar curiozitatea se dovedi mai puternică.
- Totuși, aș putea ști și eu în ce problemă?

– Gallù, nu numai că poți, dar trebuie să știi. Am nevoie de cumnatul tău să colaboreze cu noi în cazul Licalzi. Pentru că nu ne putem mișca la lumina zilei, suntem obligați să ne folosim de ajutorul pe care ni-l pot oferi televiziunile private, făcând în așa fel încât să pară că acestea acționează din proprie inițiativă. Mă explicai?

– La perfecție.

– Crezi că el, cumnatul tău, o să ne ajute?

Pe Galluzzo îl pufni râsul.

– Dom' comisar, ăluia dacă-i cereți 'mneavoastră să zică la televizor că Luna-i făcută din brânză, apăi el așa zice. Știți că moare de invidie?

– Din cauza cui?

– Din cauza lui Nicolò Zito, domnule. Zice așa, că 'mneavoastră pentru Zito aveți slăbiciune.

– Adevărat. Uite, de exemplu, aseară Zito mi-a făcut o favoare și drept mulțumire l-am băgat într-o mare belea.

– Și vreți să faceți la fel și cu al meu cumnat?

– Dacă-l țin boășele.

– Spuneți-mi ce vreți de la el, n-or să fie probleme.

– Atunci, zi-i tu ce are de făcut. Uite, ia asta. E o fotografie a Michelei Licalzi.

– Pfui, băga-mi-aș, că frumoasă mai era!

– La redacție trebuie să existe și o fotografie a lui Maurizio Di Blasi: îmi pare c-am văzut-o când au anunțat c-a murit. La știrile de la unu, și, eventual, și la cele de seară, cumnatul tău trebuie să difuzeze fotografiile una lângă cealaltă, în același cadru. Și mai trebuie să zică așa: cum există un vid de informație de cinci ore, între ora șapte și jumătate a serii de miercuri, când victima s-a despărțit de o prietenă, și momentul de după miezul nopții în care a fost văzută împreună cu un bărbat îndreptându-se spre vila sa din contrada Tre Fontane, cumnatul tău ar vrea să afle dacă există cineva în măsură să ofere informații suplimentare asupra locurilor pe unde a umblat Michela Licalzi în acest interval. Altfel spus, dacă a văzut-o cineva – și unde anume – între aceste ore în compania lui Maurizio. E limpede?

– Ca lumina zilei.

– Iar tu, din clipa asta , înfigi steagu' la *Televigàta* și arzi gazu' pe-acolo.

– Adicătelea cum?

– Adicătelea stai țeapăn în studio, ca și cum ai fi redactor acolo. Și cum se face viu câte unul cu o informație, ceri să ți-l dea ție la telefon, vorbești tu cu el. Pe urmă îmi raportezi ce și cum.

– Salvo? Sunt Nicolò Zito. Mă văd obligat să te deranjez din nou.

– Noutăți? Ia zi, au trimis carabinieri să te salte?

Era limpede, lui Nicolò nu-i ardea de glume.

– Poți veni imediat aici, la redacție?

Montalbano se miră foarte tare să-l găsească în biroul lui Nicolò pe avocatul Orazio Guttadauro, penalist controversat, apărătorul tuturor mafioților din provincie, ba chiar și al multora din afara provinciei.

– Comisarul Montalbano cel frumos! făcu avocatul când dădu cu ochii de el.

De partea lui, Nicolò dădea serioase semne de neliniște. Comisarul îl privi întrebător: de ce-l chemase să discute în prezența lui Guttadauro? Zito îi răspunse cu voce tare.

– Domnul avocat este persoana aceea care a telefonat ieri. Cel cu vânătoarea.

– Ah, lăsa comisarul să-i scape.

Cu Guttadauro, cu cât aveai mai puține de împărțit, cu atât era mai bine: nu era genul de om cu care să mănânci din aceeași strachină.

– Cuvintele pe care stimabilul jurnalist aici de față – începu avocatul pe același ton pe care, probabil, îl folosea în fața instanței – le-a folosit la televizor pentru a caracteriza persoana mea m-au făcut să mă simt un vierme!

– Oh, Doamne, da' ce-am zis? îl iscodi Nicolò, îngrijorat.

– Ați folosit următoarele expresii, și vi le redau cu exactitate: vânător necunoscut și interlocutor anonim.

– Bine, dar ce-i așa jignitor în asta? Există Eroul Necunoscut...

– ...sau Anonimul venețian, completă Montalbano, căruia povestea începea să i se pară amuzantă.

– Cum, cum? continuă avocatul, ca și cum nici nu i-ar fi auzit. Orazio Guttadauro să fie acuzat – fie și indirect – de lașitate? Nu, una ca asta nu pot să accept. Așa că uite-mă ici!

– Bine, dar de ce ați venit la noi? Era de datoria dumneavoastră să vă prezentați la domnul Panzacchi, la chestură, și să-i spuneți...

– Da' ce, ne arde de glume, flăcăi? Panzacchi se afla la nici douăzeci de metri de mine și a relatat lucrurile total diferit de cum le-am văzut eu! Dintre mine și el, cei în drept pe el o să-l creadă! Știți dumneavoastră câți dintre asistații mei, persoane imaculate, curate ca lacrima, s-au găsit în situația de a fi implicați sau chiar acuzați de fapte grave numai pe baza mărturiei mincinoase a vreunui polițist sau carabinier? Sute!

– Spuneți-mi totuși, domnule avocat, prin ce diferă versiunea dumneavoastră asupra faptelor de cea a domnului Panzacchi? Îl iscodi Zito, care nu știuse niciodată să reziste curiozității.

– Printr-un singur amănunt, dar unul semnificativ.

– Care?

– Că Di Blasio, *picciotto*, nu era înarmat.

– Ei, nu! Asta n-o cred. Cu alte cuvinte, susțineți că agenții Brigăzii Mobile l-au împușcat cu sânge rece, doar de dragul plăcerii de a omorî pe cineva?

– Am zis doar că Di Blasi nu era înarmat. Ceilalți însă l-au crezut înarmat, pentru că ținea ceva în mână. A fost un echivoc teribil.

– Ce ținea în mână?

Vocea lui Nicolò Zito devenise stridentă.

– Un pantof, prietene. Unul din pantofii din picioare.

În vreme ce jurnalistul se prăbușea pe scaun, avocatul continuă.

– Am considerat că este de datoria mea să aduc faptul la cunoștința opiniei publice. Cred că este înalta mea îndatorire civică să...

În clipa aceea, Montalbano înțelese ce joc făcea Guttadauro. Crima nu fusese comisă de mafie; prin urmare, dacă depunea mărturie, nu-i făcea probleme niciunui dintre asistații săi; în schimb, căpăta reputația unui membru exemplar al comunității, împrôșcându-i totodată pe polițiști cu noroi.

– Îl văzusem și înainte cu o zi, spuse avocatul.

– Pe cine? îl iscodiră-ntr-un glas Zito și Montalbano, pierduți până atunci în propriile gânduri.

– Pe piciotto, Di Blasi, pe cine altcineva? Știți, locurile acelea sunt foarte bune pentru vânat. L-am văzut de departe, nu port binoclu. Șchiopăta. A intrat în peșteră, apoi a ieșit, s-a așezat la soare și a început să mănânce.

– Un moment, făcu Zito. Vreți cumva să spuneți că tânărul stătea ascuns acolo și nu în casa părinților săi? O avea acolo, la câțiva pași.

– Ce să vă spun mai mult, dragă domnule Zito? Eventual că și atunci, și chiar cu încă o zi mai devreme, am văzut că poarta casei era încuiată cu un lacăt mare cât un geamantan. Sunt sigur că în casa aceea n-a intrat nici măcar o dată: cine știe, poate că nu voia să-și compromită familia.

Montalbano era convins de două lucruri: avocatul era gata să-l contrazică pe șeful Brigăzii Mobile și în privința ascunzătorii tânărului, situație în care incriminarea tatălui, a inginerului Di Blasi, avea să pice, cu consecințe dintre cele mai grave pentru Panzacchi. Pentru cel de-al doilea lucru pe care îl înțelesese, ținu să aibă mai întâi confirmarea interlocutorului.

– Lămuriți-mi o treabă, domnule avocat.

– La ordin, domnule comisar.

– Dumneavoastră vă petreceți tot timpul la vânătoare? Pe la tribunal nu dați niciodată?

Guttadauro îi zâmbi, iar Montalbano îi răspunse la fel. Căzuseră la înțelegere. Foarte probabil, avocatul nu fusese niciodată în viața lui la vânătoare. Cei care văzuseră totul, trimițându-l apoi pe el la înaintare, fuseseră fără doar și poate niște cunoștințe de-ale lui, dintre acelea pe care Guttadauro le numea asistații săi: scopul era acela de a isca un scandal în care să fie implicată chestura din Montelusa. Trebuia să-și joace cartea la mare artă: nu-i plăcea deloc gândul de a-i avea aliați.

– De ce m-ai chemat aici? A insistat domnul avocat? îl iscodi comisarul pe Nicolò.

– Da.

Prin urmare, știau totul. Erau la curent cu faptul că suferise o nedreptate; prin urmare, și-l închipuiau hotărât să se răzbune, credeau că puteau să se folosească de el.

– Domnule avocat, sunt convins că ați aflat faptul că eu nu mai sunt titularul acestui dosar, care, de altfel, cred că a și fost închis.

– Bine, dar...

– Niciun „dar”, domnule avocat. Dacă vreți într-adevăr să vă exercitați îndatorirea civică de care vorbeați mai devreme, duceți-vă la domnul judecător Tommaseo și relatați-i versiunea dumneavoastră asupra faptelor. Bună ziua.

Îi întoarse spatele și ieși. Nicolò veni în fugă după el și-l prinse de braț.

– Știai! Tu știai de povestea asta cu pantoful! De asta mi-ai cerut să-l întreb pe Panzacchi de armă.

– Da, Nicolò, știam. Însă te sfătuiesc să nu te folosești de informația asta pentru buletinul tău de știri: nu există nicio dovadă că lucrurile au stat așa cum spune Guttadauro, deși e foarte probabil ca ele chiar așa să fi stat. Fii cu ochii-n patru.

– Bine, dar tocmai mi-ai confirmat că avocatul spune adevărul!

– Încearcă să pricepi, Nicolò. Fac rămășag că avocatul habar n-are unde se află peștera aceea în care s-a refugiat Maurizio. El nu e decât o marionetă, iar firele le trage mafia însăși. Prietenii lui au aflat ceva și au găsit de cuviință să tragă foloase de pe urma asta. Aruncă

năvodul în mare și fac în așa fel încât să cadă în capcană și Panzacchi, și chestorul, și judecătorul Tommaseo. Un cutremur în toată regula, asta urmăresc. Însă ca să tragă năvodul în barcă, au nevoie de unu' cu boașe, adicătelea de mine, care – după părerea lor – aș fi orbit de dorința de a mă răzbuna. Acu' pricepuși?

– Da. Și cu avocatul cum trebuie să procedez acum?

– Repetă-i ce-am spus eu. N-are decât să se ducă la judecător. Ai să vezi c-o să refuze. În schimb, tot ce a zis Guttadauro în fața noastră ai să repeți tu, cuvânt cu cuvânt, în fața lui Tommaseo. Dacă nu are idei fixe-n cap – și nu are, crede-mă –, o să-nțeleagă că și el e în pericol.

– Bine, dar el nu are nimic de-a face cu moartea lui Di Blasi.

– Nu, dar a semnat acuzațiile împotriva lui taică-su, inginerul. Iar oamenii avocatului sunt gata să depună mărturie că Maurizio nu s-a ascuns în casa familiei Di Blasi din Raffadali. Dacă vrea să-și salveze curu', Tommaseo trebuie să-i dezarmeze pe Guttadauro și pe prietenii lui.

– Păi, cum?

– Treaba lui.

Dacă tot era la Montelusa, se gândi să dea o fugă la chestură, sperând să nu se întâlnească cu Panzacchi. Coborî în fugă scările spre demisol, unde era colocat Departamentul Criminalistică, și dădu buzna în biroul șefului.

– Salutare, Arquà.

– Bună ziua, îi răspunse celălalt, mai rece decât un aisberg. Îți pot fi de folos cu ceva?

– Treceam pe aici, prin părțile astea, și mi-am zis să-mi lămuresc o curiozitate.

– Sunt foarte ocupat.

– N-am nici cea mai mică îndoială, dar nu-ți răpesc decât un minut. Voiam câteva informații despre grenada pe care Di Blasi a încercat s-o arunce în direcția agenților noștri.

Pe chipul lui Arquà nu tresări niciun mușchi.

– Nu sunt abilitat.

Era oare cu putință să aibă atâta stăpânire de sine?

– Ei, hai, colega, fii și dumneata mai înțelegător, ce naiba! Trei date, atât îmi trebuie: culoare, măsură și marcă.

Arquà părea sincer depășit de situație. În ochii săi se putea citi limpede întrebarea dacă nu cumva lui Montalbano îi lipsea o doagă.

– Ce naiba tot spui acolo?

– Te ajut eu. Era neagră? Maro? Paștrei? Pașpa'? Mocassino? Superga? Varese?

– Calmează-te, îl îndemnă Arquà, care prefera parcă să respecte regula care zice că pe nebuni nu-i bine să-i contrazici. Vino cu mine.

Montalbano se execută: intrară într-o încăpere cu o masă mare, albă, în formă de semilună în mijloc, în jurul căreia trei bărbați în cămăși

imaculate își făceau de treabă.

– Caruana, i se adresa Arquà unuia dintre cei trei, arată-i colegului Montalbano grenada.

În vreme ce omul deschidea un fișet metalic, Arquà i se adresa comisarului.

– E demontată, o să vezi, însă când ne-au adus-o era funcțională, periculos de funcțională.

Luă punga de plastic pe care i-o întinse Carua și i-o arătă comisarului.

– O veche OTO, aflată în dotarea armatei noastre în anii patruzeci.

Montalbano nu reușea să articuleze niciun cuvânt, se uita la grenadă cu expresia proprietarului unui vas Ming abia trântit de pământ.

– Ați prelevat amprente digitale? izbuti să îngaiame în cele din urmă.

– Multe din ele erau confuze, însă două amprente ale tânărului Di Blasi se distingeau cu claritate: policele și indexul mâinii drepte.

Arquà lăsa punga pe masă, îi puse comisarului mâna pe umăr și-l împinse ușor afară din încăpere.

– Îmi cer scuze, zise, nu e decât vina mea.

Nu mi-am închipuit că domnul chestor avea să-ți ia ancheta.

Prin urmare, Arquà credea că expresia uluită de pe chipul lui Montalbano se datora unui colaps temporar al facultăților mintale

ale acestuia, atribuindu-l șocului suferit în urma pierderii anchetei. De treabă Arquà, la urma urmelor, își spuse comisarul.

Fără îndoială că șeful de la Criminalistică fusese sincer, aprecie Montalbano în timp ce parcurgea drumul înapoi, spre Vigàta: era imposibil să fie un actor atât de desăvârșit. Totuși, cum e cu putință să arunci o grenadă ținând-o doar cu degetul mare și arătătorul? Când lansezi în felul ăsta o grenadă, cel mai bun lucru care ți se poate întâmpla este să-ți faci boășele varză. Arquà ar fi trebuit să descopere și o bună parte a amprentei palmei drepte. De vreme ce amprenta nu era, nu cumva cei de la Brigada Mobilă făcuseră rost de amprentele lui Maurizio după ce acesta murise, apăsându-i două degete pe grenadă? Nu termină bine de formulat întrebarea: frână brusc și schimbă sensul de mers, întorcându-se la Montelusa.

12

- Ce doriți de la mine? îl luă în primire Pasquano din ușă.
- Trebuie să fac apel la prietenia noastră, începui Montalbano.
- Prietenie? Noi doi suntem prieteni? Ieșim să cinăm împreună în oraș? Ne facem confidențe unul altuia?

Replică tipică doctorului Pasquano: Montalbano nu se simți absolut deloc ofensat de cuvintele celuiilalt. Trebuia doar să găsească formula cea mai potrivită, atâta tot.

- În sfârșit, dacă nu-i prietenie, măcar e respect.
- Asta da, admise Pasquano.

Trecuse hopul. Acum, avea toată pârția liberă.

- Domnule doctor, ce alte investigații mai trebuie să faceți în cazul Michela Licalzi? Au apărut elemente noi?
- Da' de unde atâtea elemente noi? Le-am spus și judecătorului, și chestorului, că din partea mea cadavrul putea fi de mult încredințat soțului.

– A, da? Pentru că, vedeți dumneavoastră, tocmai soțul victimei mi-a spus că a primit telefon de la chestură, comunicându-i-se că înmormântarea poate fi făcută abia vineri dimineață.

– Treaba lor.

– Domnule doctor, îmi cer iertare că profit de răbdarea dumneavoastră. Spuneți-mi totuși, cu cadavrul lui Maurizio Di Blasi e totul în regulă?

– În ce sens?

– Păi, cum a murit?

– Ce întrebare idioată. O rafală de mitralieră, încă două-trei gloanțe și-l frângeau în două; îl făceau bust de pus pe soclu.

– Și piciorul drept?

Doctorul Pasquano își miji ochii, care și așa erau foarte mici.

– Și de ce mă iscodiți taman despre piciorul drept, mă rog frumos?

– Pentru că stângul nu mi se pare așa interesant.

– Mda. Se lovise sau și-l sucise – ceva de genul ăsta –, cert e că nu se mai putea încălța cu pantoful. Însă s-a lovit cu câteva zile înainte de momentul în care a murit. De altfel, și fața îi era tumefiată, poate din cauza unei lovituri.

Montalbano tresări violent.

– A fost bătut?

– Nu știu. Ori a primit o lovitură de băț, ori s-a izbit cu fața de ceva tare. Dar nu agenții sunt vinovați. Contuzia la cap avea și ea o vechime de câteva zile.

– Aceeași cu a contuziei de la picior?

– Cu aproximație, da.

Montalbano se ridică de pe scaun și-i strânse mâna doctorului.

– Vă mulțumesc, nu vă mai rețin. O ultimă întrebare. Ați fost avertizat imediat?

– De ce anume?

– De faptul că l-au împușcat pe Di Blasi.

Doctorul Pasquano își miji atât de tare ochii, încât păru să fi adormit brusc.

– Cum faceți, le visați noaptea treburile astea? Vi le șoptesc păsărelele? Vorbiți cu spiritele? Nu, *picciotto* a fost împușcat la ora șase dimineața, iar mie mi-au zis să mă duc la locul faptei în jur de zece. Au motivat că voiau să termine mai întâi cu percheziția casei.

– O ultimă întrebare.

– Știți ceva? Mă prinde noaptea tot răspunzându-vă la „o ultimă întrebare“.

– După ce v-a fost încredințat cadavrul lui Di Blasi, a venit cineva de la Brigada Mobilă să vă ceară permisiunea să-l examineze singur, fără martori?

Doctorul Pasquano îl privi perplex.

– Nu. De ce ar fi făcut una ca asta?

Se întoarse la televiziune, la *Retelibera*: trebuia să-l pună pe Nicolò Zito la curent cu ultimele noutăți. Era sigur că, între timp, avocatul Guttadauro plecase.

– De ce te-ai întors?

– Îți zic după, Nicolò. Spune-mi, mai bine, cum a rămas cu avocatul.

– Am făcut cum m-ai învățat tu. L-am invitat să se ducă la judecător. Mi-a răspuns că se mai gândește. Pe urmă însă a adăugat ceva care mi s-a părut a fi foarte curios, pentru că n-avea nicio legătură cu nimic din cele discutate. Sau cel puțin așa părea, cine Dumnezeu să-i înțeleagă pe indivizii de teapa lui. „Ferice de dumneata, că trăiești în mijlocul imaginii! În ziua de azi, imaginea e cea care contează, nu cuvântul omului.” Așa mi-a zis. Ce să-nsemne, oare?

– Nu știu. Uite ce voiam să-ți zic, Nicolò: grenada există. O au.

– Oh, Doamne! Atunci, tot ce ne-a spus Guttadauro e fals!

– Nu, e adevărat. Panzacchi e uns cu toate alifiile, și-a acoperit cu multă abilitate urmele. Cei de la Criminalistică examinează grenada pe care le-a dat-o Panzacchi, grenadă pe care se află amprentele lui Di Blasi.

– Măiculiță, Doamne, ce calamandros! Cu alte cuvinte, Panzacchi s-a blindat! Și eu ce-i spun acu' lui Tommaseo?

– Îi spui exact ce am stabilit împreună mai devreme. Atât doar, că nu trebuie să te arăți prea sceptic în privința existenței grenadei.

Pricepuși?

Între Montelusa și Vigàta mai exista și un alt drum, lăturalnic, acum abandonat, dar care comisarului îi plăcea tare mult. Se încadră pe șoseaua veche și, ajuns în dreptul unui podeț peste un torent care de câteva secole nu mai era un torent, ci o învâlmășire de pietre și cioturi, opri mașina, se dădu jos, se îndreptă spre un petic de verde în mijlocul căruia trona un uriaș măslin sarazin – dintre aceia strâmbi și întortocheați, care se târăsc pe pământ ca hidrele înainte de a se înălța brusc, spre cer. Se așeză pe un braț al copacului, își aprinse o țigară și începu să mediteze asupra celor întâmplare în dimineața aceea.

– Mimì, fă-te-ncoa', închide ușa după tine și șezi colea. Trebuie să-mi dai câteva informații.

– La ordin.

– Dacă sechestrez o armă – ce știu eu, un revolver sau o mitralieră –, ce fac cu ea?

– În general, i-o dai ăluia care-i mai aproape de tine și ai scăpat de ea.

– Ne-am sculat puși pe caragațe în dimineața asta, nu-i așa?

– Vrei să știi care-i procedura? Armele sechestrate trebuie imediat depuse la biroul de profil al chesturii din Montelusa, unde sunt înregistrate, apoi încuiate într-un depozit, aflat, în cazul nostru, pe

latura opusă a clădirii față de birourile Departamentului de Criminalistică. Suficient?

– Da. Mimì, eu o să mă hazardez să fac o reconstituire a faptelor. Dacă spun idioțenii, să mă-ntrerupi. Deci, Panzacchi și oamenii lui se apucă să percheziționeze casa părăsită a inginerului Di Blasi. Nu uita faptul că intrarea principală e încuiată cu un lacăt gros.

– De unde știi?

– Mimì, eu zic să nu profiți de permisiunea pe care ți-am dat-o. Un lacăt mare nu e de ici, de colea. Știu și cu asta basta. Ei își spun însă că ar putea fi vorba de o făcătură, adicătelea că inginerul, după ce i-a adus lui fiu-său de-ale gurii, l-a închis înăuntru, făcând apoi în așa fel încât casa să pară nelocuită. Avea să se ducă să-l elibereze mai târziu, după ce ar fi trecut *scarmazzo*, toată hărmălaia asta. Deodată, unul dintre ei îl zărește pe Maurizio, care caută să se ascundă în peștera din apropiere. Oamenii înconjoară ieșirea din grotă, Maurizio iese în cele din urmă la lumină având ceva în mână, unul dintre agenți, mai nervos, crede că-i vorba de o armă, deschide focul și-l omoară. Când descoperă că bietul băiat ținea în mână pantoful drept, pe care nu-l mai putea încălța pentru că avea piciorul rupt...

– De unde știi?

– Mimì, termini cu întrebările sau nu-ți mai spun nicio poveste? Hotărăște-te. Când descoperă că era doar un pantof, își dau seama că au intrat în rahat până la gât. Strălucita operațiune a domnului Ernesto Panzacchi și a celor șase oameni ai lui riscă să sfârșească în cel mai urât mod cu putință, vârandu-i pe toți în cofă. Se gândesc ei și iar se gândesc, însă singura soluție este să susțină toți ca unu' că

Maurizio era într-adevăr înarmat. Bun, de acord. Da' unde-i arma? Și aici, șeful Brigăzii Mobile are o sclipire de geniu: o grenadă.

– Bine, dar de ce nu un pistol? E mai simplu.

– Tu nu ești la înălțimea lui Panzacchi, Mimì, consolează-te cu asta. Șeful Brigăzii Mobile știe că inginerul Di Blasi nici nu are permis de portarmă, nici nu a declarat vreodată că ar deține pistoale sau alt armament. Însă legea spune că o amintire din război, o relicvă pe care o ții în casă ca să te zgâiești zi de zi la ea ca la un trofeu nu e considerată armă. Cu alte cuvinte, n-ai decât s-o pui în pod și s-o uiți acolo.

– Pot să intervin? În anii patruzeci, inginerul Di Blasi să tot fi avut cinci-șase ani: o fi fost la război, nu zic nu, da războiu' lui era unu' cu pistoale de lemn, cu dop.

– Da' tătâne-su, Mimì? Unchiu'? Vreun verișor? Bunică-su? Străbunică-su? Sau poate vreun...?

– Bine, bine.

– Problema e următoarea: unde să găsească ei o grenadă rămasă de pe vremea războiului?

– În depozitul chesturii, răspunse calm Mimì.

– Corectissimo. Și aici, timpii se potrivesc perfect, întrucât medicul legist este chemat la fața locului abia la patru ore după ce Maurizio a fost împușcat.

– De unde știi? În regulă, scuze...

- Tu îl cunoști pe responsabilul depozitului?
 - Da. Și tu îl cunoști: Nenè Lofàro. O vreme a prestat serviciu aici, la noi.
 - Lofàro? Dacă-mi amintesc bine, nu-i genul de persoană la care să te duci făcând-o pe nizmăiul și să-i zici: dă-mi și mie cheile, că tre' să iau o grenadă dinăuntru.
 - Oricum, trebuie văzut cum au stat lucrurile în realitate.
 - Trage tu o fugă la Montelusa, să afli. Eu nu pot, sunt ținut sub observație.
 - De acord. A, Salvo, încă ceva. Pot să-mi iau liber mâine?
 - De ce, ți-a căzut vreo tearfă cu tronc?
 - Nu-i o tearfă, e vorba de o prietenă.
 - Păi, nu poți să stai cu ea seara, după ce termini aici?
 - Pleacă mâine după-amiază.
 - A, e străină? În regulă atunci, succes. Întâi și-ntâi însă, trebuie să lămurești problema asta cu grenada.
 - Fii pe pace. Îmbuc ceva și după aia mă duc la chestură.
- I-ar fi picat bine să petreacă puțin timp cu Anna, dar odată trecut de pod se răzgândi și se-ndreptă glonț spre casă.
- În cutia de scrisori găsi un plic mare, cu burduf: poștașul fusese nevoit să-l îndoiaie ca să-l facă să intre în cutie. N-avea nicio indicație

despre expeditor. I se făcuse foame: în frigider, mâncare de caracatiță *alla luciana* și un sos simplu de roșii proaspete. Se vedea treaba că Adelina, menajera, nu avusese timp – sau poate chef – de gătit. Așteptând să fiarbă apa pentru spaghete, deschise plicul. Înăuntru, un catalog color de la Eroservice: ofertă de videocasete porno pentru toate gusturile și pentru fiecare gust în parte. Îl mototoli și-l azvârli în coșul de gunoi. Mâncă, apoi se duse în baie. Se întoarse în fugă în sufragerie, cu pantalonii în vine: părea o scenă din comediile mute. Cum de nu se gândise mai devreme la asta? Oare chiar fusese nevoie să-i vină mai întâi acasă un catalog de casete porno? Găsi numărul pe care-l căuta în cartea de telefon pentru Montelusa.

– Alo, domnul avocat Guttadauro? Comisarul Montalbano sunt. Ce făceați, erați la masă? Da? Îmi cer scuze.

– Spuneți, domnule comisar.

– Discutam cu un amic și, vorbind de una, de alta – în sfârșit, știți cum se întâmplă –, el mi-a spus că ați deține o colecție impresionantă de filmulețe pe care le înregistrați dumneavoastră înșivă atunci când mergeți la vânătoare.

O pauză lungă, foarte lungă chiar. Se vedea treaba că avocatul își pusese serios *ciriveddro* la treabă.

– Adevărat.

– Ați avea amabilitatea să-mi împrumutați și mie unul?

– Știți, țin foarte mult la lucrurile mele. Dar cred că am putea cădea la o înțelegere.

– Asta voiam s-aud.

Își luară la revedere ca doi prieteni vechi. Acum îi era limpede care fusese mersul. Prietenii lui Guttadauro – pentru că în mod cert nu fusese unul singur – asistaseră întâmplător la uciderea lui Maurizio. Apoi, când îl văzuseră pe unul din agenți plecând în trombă cu mașina spre Montelusa, își dăduseră seama că Panzacchi găsisese o formulă prin care să-și salveze curu' și cariera. Atunci, unul dintre ei dăduse fuga să aducă o cameră de luat vederi, întorcându-se taman la timp pentru a surprinde scena în care agenții împregnează amprente mortului pe grenadă. Și uite-așa, acum și prietenii avocatului se află în posesia unei grenade – într-adevăr, de un cu totul alt tip –, de care se pregătesc să se folosească. O situație fetidă și primejdioasă, de care trebuia să se țină cât mai departe cu putință.

– Domnul inginer Di Blasi? Comisarul Montalbano sunt. Trebuie să vă vorbesc de urgență.

– De ce?

– Pentru că am mari îndoieli că fiul dumneavoastră a fost vinovat.

– Asta nu mi-l aduce înapoi.

– Nu, aveți dreptate, domnule inginer. E vorba însă de memoria sa.

– Faceți cum vreți.

Resemnat, un mort care respira și vorbea.

– Atunci într-o jumătate de oră cel mult sunt la dumneavoastră.

Rămase înmărmurit când văzu că ușa îi fusese deschisă de Anna.

– Vorbește încet. Doamna a reușit în sfârșit să adoarmă.

– Da' tu ce faci aici?

– Tu m-ai convins să vin, ai uitat? După aceea, nu m-a lăsat inima s-o las singură.

– Cum așa, singură? N-au chemat pe nimeni? O infirmieră măcar...

– A, ba da. Însă ea mă vrea pe mine. Hai, intră odată.

În salon era și mai întuneric decât ultima dată, când comisarul stătuse de vorbă cu doamna. Avu sentimentul că i se frânge inima de tristețe când îl zări pe Aurelio Di Blasi, care zăcea de-a curmezișul într-un fotoliu. Ținea ochii închiși, însă de simțit simțise prezența lui Montalbano, pentru că vorbi.

– Ce vreți? îl iscodi, cu acea voce îngrozitoare, moartă.

Montalbano îi explică pe îndelete ce voia. Vorbi preț de jumătate de oră încontinuu și încet-încet îl văzu pe inginer îndreptându-se de spate, apoi deschizând ochii, uitându-se cu interes la el, ascultându-l cu luare-aminte. Și înțelese că era pe cale să obțină o victorie.

– Cheile casei de la țară sunt la cei de la Brigada Mobilă?

– Da, răspunse inginerul, de data aceasta cu o voce diferită, mai plină de viață. Numai că eu am făcut și un al treilea rând de chei, pe care Maurizio le ținea în sertarul din noptiera sa. Mă duc să le iau.

Nu reuși să se ridice singur din fotoliu: Montalbano se văzu nevoit să-l ajute.

Intră ca o furtună în comisariat.

– Fazio, Gallo, Giallombardo, cu mine.

– Luăm mașina de serviciu?

– Nu, mergem cu a mea. Mimì Augello s-a întors?

Nu se întorsese. Demară în trombă: Fazio nu-l văzuse niciodată mergând cu o asemenea viteză. Îl cuprinse îngrijorarea: ca șofer, nu avea deloc încredere în Montalbano.

– Vreți să conduc eu? îl iscodi Gallo, care, evident, nutrea aceeași îngrijorare ca Fazio.

– Nu mă mai bateți la cap. N-avem timp de pierdut.

Parcurse drumul de la Vigàta la Raffadali în numai douăzeci de minute. Ieși din sat, luând-o pe un drum de țară. Inginerul îi explicase amănunțit pe unde s-o ia ca să ajungă la casa din câmp. O recunoscură cu toții: o văzuseră și-o răsvăzuseră la televizor.

– Am cheile, îi informă Montalbano, intrăm și percheziționăm centimetru cu centimetru. Mai avem încă două-trei ore de lumină, așa că să profităm de ele. Ceea ce căutăm trebuie găsit înainte să se lase seara, pentru că nu putem căuta la lumina lanternelor. Am putea fi văzuți. E limpede?

– Ca lumina zilei, zise Fazio. Totuși, ce anume căutăm?

Comisarul îl lămuri, apoi adăugă:

– Sper să-mi fi făcut o idee greșită, mi-o doresc din toată inima.

– Totuși, domnule comisar, o să lăsăm amprente, zise Giallombardo, îngrijorat. N-am luat mănuși la noi.

– Să vi se fâlfâie.

Din păcate, nu-și făcuse o idee greșită. După o oră de căutări îl auzi pe Gallo strigându-l din bucătărie cu voce triumfătoare. Alergară toți acolo. Gallo tocmai se dădea jos de pe un taburet, ținând în mână un sipet îmbrăcat în piele.

– Îl găsii colea sus, pe bufet.

Comisarul îl deschise: înăuntru se aflau o grenadă identică celei pe care o văzuse în laboratorul de la Criminalistică și un pistol care aparținuse probabil pe vremuri vreunui ofițer neamț.

– De unde veniți? Ce-i în cutia aia? îi iscodi Mimì Augello, curios ca un motan.

– Mai bine zi-mi tu ce ai de zis.

– Lofàro și-a luat o lună de concediu. Cică-i bolnav. De cincisprezece zile i-a luat locul unu', Culicchia.

– Eu îl cunosc bine pe Culicchia, interveni

Giallombardo.

– Ce fel de om e?

– Unu' căruia nu-i place defel să stea pe scaun și să țină registre. Și-ar vinde sufletu', numa' să se-ntoarcă în operativ, visează la carieră.

– Bag de seamă că sufletu' și l-a vândut deja, observă Montalbano.

– Se poate ști totuși ce-i în cutie? iscodi din nou Mimì, arzând de nerăbdare.

– Confetti, Mimì, confetti. Acu’ deschideți bine urechile. La ce oră iese din tură Culicchia? Îmi pare că la opt, nu-i așa?

– Așa e, confirmă Fazio.

– Tu, Fazio, și tu, Giallombardo, îl așteptați când iese din chestură și-l faceți să urce în mașina mea. Nu-i dați nimic de înțeles. Abia când e pe banchetă, între voi doi, îi arătați sipetul. El sipetu’ nu l-a văzut în viața lui, așa c-o să vă întrebe ce înseamnă tot teatrul ăsta.

– Nu vreți totuși să-mi spuneți și mie odată ce-i în sipetu’ ăsta? iscodi pentru a treia oară Augello, însă nimeni nu-l luă în seamă.

– De ce să nu-l fi văzut niciodată?

Gallo fusese cel care întrebase. Comisarul îl privi pieziș.

– Iisuse, da’ voi gândiți logic vreodată? Maurizio Di Blasi era un retardat – băiat bun, da’ sărac cu duhul –, în mod cert nu avea prieteni care să-i facă rost de arme și explozibili. Singurul loc unde putea găsi grenada era casa părăsită a părinților săi de la țară. Dar e nevoie de o dovadă că a luat-o de acolo, din casă. Atunci, Panzacchi, uns cu toate alifiile cum e, îi ordonă unuia dintre agenții săi să se întoarcă la Montelusa și să facă rost de două grenade și un pistol de pe vremea războiului. Despre una din grenade declară că se afla în mâna lui Maurizio, pe cealaltă, împreună cu pistolul, le ia cu el, face rost de un sipet, se întoarce pe furiș la casa din Raffadali și ascunde totul într-un loc la vedere, unde poliția caută întâi și-ntâi.

– Aha, iată deci ce-i în sipet! exclamă Mimì, arzându-și o palmă răsunătoare peste frunte.

– În sfârșit, cert este că porcu' ăla bătrân de Panzacchi a confecționat un concurs de împrejurări foarte plauzibil. Iar dacă se găsește vreunu' să-l întrebe de ce nu s-au găsit armele în timpul primei percheziții, poate susține foarte bine că au întrerupt căutările în clipa în care l-au zărit pe Maurizio strecurându-se spre peștera din apropiere.

– Ce fiu de cățea! făcu Fazio, indignat. Adicăte! După ce că omoară un *picciotto* – de acord, nu l-a-mpușcat el personal, da' el îi șefu' și responsabilitatea-i a lui –, mai vrea și să-l bage în cofă pe bietu' tat-su, numa' ca să-și salveze el curu'!

– Să revenim la ce aveți voi de făcut. Îl fierbeți la foc mic pe Culicchia ăsta, sau cum îl cheamă. Îi ziceți că sipetul a fost găsit în casa din Raffadali. Pe urmă îl deschideți în fața lui și-i arătați grenada și pistolul. După care îl întrebați – așa, din curiozitate – dacă toate armele sechestrare sunt înregistrate. Iar la urmă îl dați jos din mașină și vă-ntoarceți aici, cu arme și sipet cu tot.

– Asta-i tot?

– Asta-i tot, Fazio. După aia, e rândul lor să facă următoarea mișcare.

13

– Domnule? Îi Galuzzo-n tilifon. Zice că tre' să vorbească pironalmente-n persoană cu 'mneavoastră. Ce fac, domnule? Vi-l dau?

Indubitabil, Catarella era: intrase în tura de după-amiază. Totuși... totuși, de ce i se adresase cu „domnule” – și încă de două ori! – și nu cu „dom'le”?

– Bine, dă-mi-l? Spune, Galluzzo.

– Dom' comisar, după ce au apărut poza doamnei Licalzi și cea a lui Di Blasi, împreunate, așa cum cerurăți 'mneavoastră, la *Televigàta* a sunat unu'. Și domnu' ăsta zicea că e foarte sigur 'mnealui cum c-a văzut-o pe doamna cu un bărbat în jurul orei unsprezece jumate noaptea, însă bărbatu' nu era în niciun caz Maurizio Di Blasi. Zicea așa, că s-au oprit la barul 'mnealui, care-i undeva, înainte de Montelusa.

– Miercuri noapte i-a văzut? Era sigur?

– Foarte sigur. Mi-a și zis, de altfel, că luni și marți n-a trecut pe la bar pen' că a fost plecat din localitate, iar joia barul e închis. Mi-a lăsat numele și numărul de telefon. Ce fac acu', pot să mă-ntorc?

– Nu, rămâi acolo până la știrile de la opt. Poate mai apare vreunul.

Ușa se izbi violent de perete, iar comisarul sări de pe scaun, speriat.

– Pirmiteți? îl iscodi Catarella, cu un zâmbet larg.

Era limpede că avea un raport problematic cu ușile. În fața unei mutre atât de inocente, Montalbano își stăpâni răbufnirea căreia se pregătea să-i dea frâu liber.

– Hai, intră. Ce-i?

– Or adusă ră acușica pachetu' ista și scrisorica 'iasta. Îs pentru 'mneavoastră pirsonalmente-n persoană.

– Cum merge cursul de informaționatică?

– Bine, domnule. Să știți însă că se zice informatică, domnule.

Uluit, Montalbano se uită lung după el, până când dispăru dincolo de ușă. Se terminase: i-l corupseseră și pe Catarella.

În plic, câteva rânduri bătute la mașină, nesemnate:

ACEASTA ESTE DOAR PARTEA FINALĂ. SPER SĂ FIE PE PLACUL DUMNEAVOASTRĂ. DACĂ SUNTEȚI INTERESAT SĂ AVEȚI FILMUL ÎN ÎNTREGIME, NU EZITAȚI SĂ MĂ SUNAȚI. CÂND DORIȚI.

Montalbano pipăi pachetul. O casetă video.

Mașina lui o luaseră Fazio și Giallombardo. Îi ceru lui Gallo să se urce la volanul mașinii de serviciu și să meargă cu el.

– Încotro?

– La Montelusa, la *Retelibera*. Și te rog foarte mult să nu mai gonești, pentru că nu vreau s-o pățim iar ca joia trecută.

Gallo se întunecă brusc la față.

– Apăi, o dată mi se-ntâmplă s-o fac și eu mai groasă, și 'mneavoastră v-apucarăți acu' să cobîți de cum puneți picioru-n mașină.

Parcurseră drumul în tăcere.

– Ce fac, v-aștept? îl iscodi Gallo când ajunseră în fața televiziunii.

– Da, n-o s-o lungesc prea mult pe aici.

Nicolò Zito îl conduse în biroul său: era *nirbùso*. [11](#)

– Hai, povestește-mi cu Tommaseo.

– Ce vrei să-ți povestesc? M-a făcut albie de porci în cel mai solemn mod cu putință, mi-a tras un perdaf până la piele. Voia să-i dau numele martorilor.

– Bine, și tu ce ai făcut?

– M-am prevalat de cel de-al Cincilea Amendament.

– Hai, n-o face pe prostu', în Italia n-avem așa ceva.

– Din fericire! Pentru că-n America, toți ăi de au apelat la cel de-al Cincilea Amendament și-au încasat o mătărângă-n cur, dacă nu cumva una mai mare ca ăilalți.

– Hai, zi-mi ce mutră a făcut când a auzit numele lui Guttadauro. Fac prinsoare că a rămas cu gura căscată.

– A rămas năuc, mi-a părut îngrijorat. În orice caz, mi-a dat mustrare scrisă. Data viitoare mă bagă la răcoare direct, fără avertisment.

– Asta mă interesa.

– Să mă bage la răcoare, fără avertisment?

– Ei, hai, nu fi canalie! Să știe că la mijloc sunt avocatul Guttadauro și cei pe care îi reprezintă.

– Și ce-o să facă acum Tommaseo, după părerea ta?

– O să vorbească cu chestorul. A înțeles că e pe cale să se prindă și el în năvod și-o să caute să se țină departe. Ascultă, Nicolò, aș vrea să vizionez caseta asta.

I-o întinse, Nicolò o luă și o introduse în aparatul video. Apăru un cadru larg, cu câțiva oameni mișunând pe un câmp: fețele nu li se distingeau. Două persoane în cămăși albe puneau un leș pe o targă. În partea inferioară a ecranului era supraimpresionată, fără echivoc, data: MONDAY 14.4.97. Cel care filma scena apropie cadrul: îi puteau distinge pe Panzacchi și pe doctorul Pasquano, care discutau deoparte. Caseta nu avea sonor. Cei doi își strânsesă mâna, apoi doctorul ieși din câmpul vizual. Cadrul se lărgi până când îi cuprinse pe toți cei șase agenți din Brigada Mobilă, care se strânseseră roată în jurul șefului lor. Panzacchi le adresă câteva cuvinte, apoi ieșiră cu toții din scenă. Sfârșitul programului.

– Băga-mi-aș! zise gâtuit Zito.

- Fă-mi o copie.
- Nu pot s-o fac aici, trebuie să mă duc în regie.
- În regulă, dar fii cu băgare de seamă: să nu vadă nimeni ce-i pe ea.

Luă din sertarul biroului lui Nicolò o coală de hârtie și un plic fără antet și se așeză la mașina de scris.

AM VIZIONAT FRAGMENTUL. NEINTERESANT. N-AVEȚI DECÂT SĂ FACEȚI CE VREȚI. TOTUȘI V-AȘ RECOMANDA DISTRUGEREA SAU UTILIZAREA ÎNTR-UN CADRU FOARTE PRIVAT.

Nu semnă bitetul și scrise pe plic adresa pe care o reținuse din cartea de telefon.

Se întoarse Zito, care-i întinse două casete.

- Asta-i originalul, iar astlaltă-i copia. A ieșit așa și-așa, știi, dacă faci o copie după o altă copie...
- Doar n-o prezint la festivalul de film de la Veneția! Dă-mi un plic mai mare, pânzat.

Copia o vârî în buzunarul sacoului, scrisoarea și originalul le puse în plic. Scrise din nou adresa.

Gallo îl aștepta în mașină citind *La Gazzetta dello Sport*.

- Știi unde-i via Serri? La numărul 18 se află cabinetul avocatului Guttadauro. Îi lași plicul ăsta și te-ntorci să mă iei.

Fix la ora nouă seara, Fazio și Giallombardo se întoarseră din misiune.

– A, dom' comisar! Pe de-o parte o farsă a-ntâia fu, da' pe de alta o tragedie! exclamă Fazio.

– Ce v-a zis?

– La-nceput a dat din el tot ce știa, pe urmă ni'ca n-a mai vrut să zică, spuse Giallombardo.

– Când i-am arătată ră sipetu', nu-nțelegea ce vrem de la el. Zicea așa: ce-i asta, vă țineți de caragațe? Mă luați în bărdacă? Când Giallombardo îi zise că sipetu' fusese găsit la Raffadali, începu să facă fețe-fețe, tot mai galben la chip se făcea.

– Pe urmă, la vederea armelor, interveni Giallombardo, care voia partea leului, se răci tot, ne-am temutără că moare acolo, în mașină, cu noi lângă el.

– Tremura de ziceai că-l luase febra galbenă. Pe urmă a zvâcnit tare dintr-odată, a trecut peste mine, a deschis portiera și a luat-o la sănătoasa, povesti Fazio.

– Ca un iepure rănit fugea, dom' comisar: un pas într-o parte, altu-n partea ailaltă și tot așa, concluzionă Giallombardo.

– Și acu'? îl iscodi Fazio.

– Noi trotilu' l-am făcut să sară-n aer, acu' așteptăm s-auzim ecoul. Vă mulțumesc pentru tot, băieți.

– Datoria-i datorie, răspunse sec Fazio. Apoi adăugă: Unde las sipetu'? În seif îl pun?

– Da, zise Montalbano.

Fazio ținea în birou un seif destul de impozant: nu era destinat documentelor, ci drogurilor și armelor sechestrate, pe care apoi trebuiau să le predea la chestura din Montelusa.

Oboseala îl lovi mișelește, pe nepusă masă: patruzeci și șase de ani de viață erau coala, după colț, îl așteptau. Îl anunță pe Catarella că pleacă acasă, eventualele telefoane urmând să-i fie transferate acolo. După ce trecu podul frână, opri mașina, se dădu jos și se îndreptă spre casa Annei. Bine, și dacă era cu cineva? Încercă totuși.

Anna îi ieși în întâmpinare.

– Intră, intră.

– E cineva?

– Nu-i nimeni.

Îi făcu semn să se așeze pe canapea, în fața televizorului, reduse volumul, ieși din cameră, apoi reveni cu două pahare în mână: unul cu whisky pentru comisar și unul cu vin alb pentru ea.

– Ai mâncat?

– Nu, răspunse Anna.

– Da' tu nu mănânci niciodată?

– Am mâncat la prânz.

Se așeză pe canapea, lângă el.

– Nu te da prea aproape de mine, simt că put, zise Montalbano.

– Ai avut o zi grea, nu-i așa?

– Destul de grea.

Anna își întinse brațul de-a lungul spătarului canapelei; Montalbano își lăsă capul pe spate, sprijinindu-i-se pe antebraț, simțindu-i căldura pielii pe ceafă. Închise ochii. Fusesse suficient de inspirat încât să lase paharul pe măsută: se prăvăli brusc într-un somn adânc, de parcă whisky-ul ar fi fost îndoit cu narcotice. Se trezi peste o jumătate de oră cu o tresărire violentă; își roti privirea uimită de jur împrejur, înțelese, se rușină.

– Îți cer iertare.

– Slavă Domnului că te-ai trezit, că-mi anchilozase brațul.

Comisarul se ridică.

– Trebuie să plec.

– Te conduc.

La ușă, Anna își lipi buzele ușor, cu naturalețe, de buzele lui Montalbano.

– Noapte bună, Salvo.

Stătu îndelung sub duș, își schimbă lenjeria și-și pregăti haine noi pentru a doua zi, apoi o apelă pe Livia. Telefonul sună lung în gol, până când legătura se întrerupse automat. Totuși ce Dumnezeu se-

ntâmpla cu femeia asta? Oare se închisese-ntr-o carapace ca să-și mistuie în tăcere suferința pentru ceea ce se întâmpla cu François? Era prea târziu ca să-și permită s-o sune pe prietena Liviei și să-i ceară vești despre ea. Se așeză pe verandă și în scurt timp luă o hotărâre radicală: dacă în următoarele patruzeci și opt de ore n-avea să-i dea de urmă, îi lăsa cu căruța-n drum pe toți, se urca în avionul de Genova și se ducea să stea cu ea măcar o zi.

Țârâitul telefonului îl trezi din reverie: se repezi în casă, convins că, în sfârșit, Livia revenise la sentimente mai bune și-l suna.

– Alo? Vorbesc cu comisarul Montalbano?

Vocea o mai auzise, însă nu-și mai amintea a cui era.

– Da. Cine-i la telefon?

– Sunt Ernesto Panzacchi.

Ecoul se făcuse auzit unde trebuia.

– Ascult.

Oare-și vorbeau cu „dumneavoastră” sau se tutuiau? În sfârșit, în clipa aceea chiar n-avea nicio importanță.

– Aș vrea să-ți vorbesc. Personal. Trec pe la tine?

Nu i-ar fi căzut deloc bine să-i intre Panzacchi în casă.

– Vin eu la tine. Unde locuiești?

– La hotelul Pirandello.

– Sosesc imediat.

Camera de hotel a lui Panzacchi era mare cât o sufragerie. În afara patului matrimonial și a armoarului, în încăpere mai erau două fotolii, o masă pe care stăteau televizorul și un aparat video, și minibarul.

– Nu am reușit încă să-mi aduc familia.

„Mai bine așa decât să se tot trambaleze-n sus și-n jos după cum îți iei tu transferul și răstransferul”, îi răspunse în gând comisarul.

– Scuză-mă, da' tre' să mă piș.

– Fii pe pace, nu-i nimeni în baie.

– Nu, chiar tre' să mă piș.

Într-o viperă ca Panzacchi nu trebuia să ai niciodată încredere. Când ieși din baie, Panzacchi îl invită să se așeze într-unul din fotolii. Șeful Brigăzii Mobile era un bărbat trupeș, dar elegant, cu ochii foarte deschiși la culoare, aproape străvezii, și mustăți tătarești.

– Te servesc cu ceva?

– Nu, mulțumesc.

– Trecem direct la subiect? îl iscodi Panzacchi.

– Cum vrei.

– Prin urmare, în seara asta am primit vizita unui agent, un oarecare Culicchia, nu știu dacă-l cunoști.

- Personal nu, după nume da.
 - Era pur și simplu îngrozit. Se pare că doi inși de la tine de la comisariat l-au amenințat.
 - Așa ți-a zis el?
 - Îmi pare că așa am înțeles eu.
 - Ai înțeles greșit.
 - Atunci zi-mi tu ce trebuia să-nțeleg.
 - Uite care-i treaba, e târziu, iar eu sunt frânt de oboseală. M-am dus la casa lui Di Blasi din Raffadali, am scotocit pe acolo și nu mi-a luat prea mult până să găsesc un sipet cu o grenadă și un pistol înăuntru. Le-am pus la mine în seif.
 - Bine, dar pentru numele lui Dumnezeu, nu erai autorizat să faci asta! exclamă Panzacchi ridicându-se din fotoliu.
 - Ai apucat-o pe o cale greșită! remarcă Montalbano, calm.
 - Ai alterat probele!
 - Tocmai te-am avertizat că ai luat-o pe o cale greșită. Dacă punem problema așa, cu autorizații și căi ierarhice, eu mă ridic, plec și te las în rahat, să te descurci. Pentru că ești în rahat, așa să știi, până la gât.
- Panzacchi ezită o clipă, cântări situația și se așează la loc. Măcar încercase, însă pierduse prima rundă.
- Și mai cred că ai putea să-mi mulțumești, continuă comisarul.

– Pentru ce?

– Pentru că am făcut să dispară sipetul din casa aceea. L-ai pus acolo ca să insinuezi că Maurizio Di Blasi luase grenada din casă, nu-i așa? Numai că, vezi tu, ăi de la Criminalistică n-ar fi găsit amprente de la Di Blasi nici pe sipet, nici pe arme, chiar să fi plătit greutatea lor în aur. Iar tu? Tu cum ai fi explicat lipsa amprentelor? Ai fi zis că Maurizio purtase mănuși? Să te ții răsede, atunci!

Panzacchi nu spuse nimic, țintuindu-l pe comisar cu ochii lui străvezii.

– Zic tot eu mai departe? Vina ta cea mai mare – de fapt nu, de cât de vinovat ești sau nu mi se rupe pur și simplu –, greșeala pe care ai făcut-o de la bun început a fost aceea că ai declanșat vânătoarea lui Maurizio Di Blasi fără să ai certitudinea că el era vinovat. Ai vrut însă să duci la bun sfârșit operațiunea ta „strălucită”, indiferent de prețul plătit. Pe urmă s-a-ntâmpnat ce s-a-ntâmpnat, iar tu ai răsuflat ușurat. Ca să-i salvezi pielea agentului tău care a confundat pantoful din mâna lui Di Blasi cu o armă, împușcându-l, ai scornit povestea asta cu grenada; apoi, ca s-o faci mai credibilă, te-ai strecurat în casa din Raffadali și ai lăsat sipetul acolo.

– Astea toate-s invenții, vorbe în vânt și-atât. Dacă te duci să-i spui chestorului așa ceva, fii convins că n-o să-ți dea crezare. Răspândești toate scornelile astea numai ca să arunci cu noroi în mine, să te răzbuni pentru că ți s-a luat ancheta și mi-a fost încredințată mie.

– Și atunci, cu Culicchia cum o scoți la capăt?

– De mâine dimineață îl transfer la mine, la Brigada Mobilă. Îi plătesc prețul cerut.

– Și dacă eu îi duc armele judecătorului Tommaseo?

– Culicchia va declara că i-ai cerut chiar tu cheile depozitului, cu o zi înainte. E gata să jure, dacă-i nevoie. Înțelege și tu: omul trebuie să se apere. Iar eu n-am făcut decât să-i sugerez cam cum ar trebui să procedeze.

– Cu alte cuvinte, aș lua-o-n mână?

– Cam așa ceva.

– Ia spune-mi, funcționează aparatul video de colo?

– Da.

– Vrei să vâri înăuntru caseta asta?

O scosese deja din buzunar. I-o întinse. Panzacchi se feri să pună vreo întrebare: se execută. Imaginile începură să se deruleze pe ecran, șeful Brigăzii Mobile le urmări până la sfârșit, derulă caseta, o scoase din aparat și i-o restitui lui Montalbano. Apoi se așeză la loc în fotoliu, aprinzându-și o jumătate de trabuc toscan.

– Asta e doar partea finală. Filmul întreg e la mine, îl țin în seif, cu armele, minți Montalbano.

– Cum ai făcut?

– N-am făcut eu înregistrarea. În apropierea casei din Raffadali se aflau două persoane care au văzut și au documentat cu imagini toată întâmplarea. Prieteni de-ai avocatului Guttadauro, pe care tu îl știi foarte bine.

– Ăsta-i un incident neprevăzut tare urât.

- Mult mai urât decât îți poți tu închipui. Ești prins între ciocan și nicovală: ori eu, ori ei.
- Permite-mi o întrebare: motivele lor le pot înțelege foarte bine, dar despre ale tale nu pot spune același lucru. Ziceai că la mijloc nu-i vorba de dorința de răzbunare.
- Acum caută să mă înțelegi tu pe mine: eu nu pot permite – nu pot, pricepi? – ca șeful Brigăzii Mobile din Montelusa să fie la mâna mafiei, să fie șantajabil.
- Știi, Montalbano, în realitate nu am vrut decât să protejez bunul renume al oamenilor mei. Îți închipui și tu, nu-i așa, ce s-ar fi întâmplat dacă presa ar fi aflat că am împușcat un om care se apăra cu un pantof.
- Și pentru asta l-ai băgat în cofă pe inginerul Di Blasi, care n-avea nici în clin, nici în mână cu toată povestea asta.
- Cu povestea nu, dar în planul meu era un element important. Cât despre posibilele șantaje, află că știu să mă apăr.
- Te cred. E posibil ca tu să rezisti – deși nu e deloc floare la ureche –, dar cât or să reziste Culicchia și ceilalți șase, când vor fi torturați zi de zi cu amenințări? E suficient să cedeze unul singur, și toată tărășenia o să iasă la lumină. Sau, îți mai prezint și o altă ipoteză foarte probabilă: plictisiți de refuzurile tale, indivizii dau caseta publicității sau o trimit unei televiziuni private care din asta se hrănește, din scandaluri. Caz în care, trebuie să recunoaștem, cade și capul chestorului.
- Ce trebuie să fac?

Preț de o clipă, Montalbano îl privi cu admirație: Panzacchi era un jucător nemilos, fără scrupule, dar atunci când pierdea știa s-o facă.

– Trebuie să fii cu un pas înaintea lor, să faci în așa fel încât, când or s-apese pe trăgaci, să tragă în gol.

Nu se putu abține să nu-i scape o observație malițioasă, de care apoi se căi.

– Arma pe care o țin ei în mână nu-i un pantof, așa să știi. Discută cu chestorul, eu aș zice chiar în noaptea asta. Găsiți amândoi o rezolvare. Atenție însă: dacă până mâine la prânz nu faceți nicio mișcare, preiau frâiele, și acționez așa cum știu eu mai bine.

Se ridică, deschise ușa și ieși.

„Acționez așa cum știu eu mai bine” – frumos spus, nimic de zis: o amenințare deloc exagerată, doar atât cât era nevoie. Și totuși, concret vorbind, ce voia să însemne? La urma urmelor, dacă – ipotetic vorbind – șeful Brigăzii Mobile reușea să-l atragă de partea sa pe chestor, iar acesta, la rândul său, pe judecătorul Tommaseo, el, Montalbano, o lua frumușel în mână. Doamne Dumnezeule, totuși chiar așa să fi devenit toți corupți peste noapte? Una-i antipatia pe care poți sau nu s-o nutrești pentru cineva, și cu totul altceva e caracterul, integritatea aceluia cineva.

Ajunse la Marinella măcinat de dubii și întrebări fără răspuns. Oare făcuse bine să-i vorbească lui Panzacchi așa cum îi vorbise? Oare chestorul avea să creadă vreodată că tot ce făcuse nu fusese din dorința de a-și lua revanșa? Formă numărul Liviei. Așa cum se aștepta, nu-i răspunse nimeni. Se vârî în pat, dar până s-adoarmă mai petrecu două ore cu ochii-n tavan.

14

Când intră în comisariat era atât de *nirbùso*, încât – de voie, de nevoie – oamenii săi se ținură deoparte. „Cine doarme pe pat moale în odihnă doarme” – zicea proverbul, dar se vedea treaba că era un proverb eronat, pentru că în patul lui de acasă comisarul nu numai că dormise iepurește, dar îl trecuseră toate apele, se sculase mai obosit decât dac-ar fi concurat la maraton.

Singur Fazio, cu care Montalbano își permitea mai multe confidențe decât cu ceilalți, se hazardă să-i adreseze o întrebare:

– Noutăți?

– O să știu să-ți zic după prânz.

Câteva minute mai târziu se prezintă Galluzzo.

– Dom’ comisar, aseară vă căutai și pe mare, și pe uscat.

– Da’-n văzduh te uitași?

Galluzzo pricepu că nu era momentul cel mai potrivit pentru preambuluri.

– Dom' comisar, după știrile de la opt, la televiziune sună unu'. Zicea așa, că miercuri, cam pe la opt, maximum opt și un sfert, doamna Licalzi se opri la benzinăria lui și făcu plinu'. Îmi lăsă numele și adresa.

– Bine, tragem o fugă mai târziu.

Era încordat, nu izbutea să-și țină ochii pe o hârtie mai mult de două secunde: se uita întruna la ceas. Bine, dar dacă trecea de ora prânzului și de la chestură nu primea niciun semn de viață?

La unsprezece și jumătate sună telefonul.

– Domnule, zise Grasso, e domnul Zito, jurnalistul, la telefon.

– Dă-mi-l.

Pe moment, nu înțelese ce se întâmpla.

– *Patazùn, patazùn, patazùn, zùn, zùn, zuzù*, făcea Zito în receptor.

– Alo, Nicolò?

– *Fratelli d'Italia, l'Italia s'è desta...*

Zito intona cu patos imnul național.

– Ei, hai, Nicolò, nu-mi stă deloc mintea la caragațe.

– Păi, cine se ține de caragațe? Uite, îți citesc un comunicat care a sosit la redacție acum câteva minute. Proptește-ți bine curu-n scaun. Pentru cunoștințele tale generale, află că a fost trimis la noi, la *Televigàta* și altor cinci corespondenți regionali ai presei centrale. Citesc. „Chestura din Montelusa. Din motive strict personale,

domnul Ernesto Panzacchi a solicitat să fie exonerat din funcția de șef al Brigăzii Mobile, punându-se la dispoziția instituției. Cererea a fost aprobată. Domnul Anselmo Irrera va ocupa temporar postul lăsat liber prin demisia domnului Panzacchi. Datorită faptului că investigațiile în cazul de omucidere Licalzi au luat o întorsătură nouă, neașteptată, domnul Salvo Montalbano, de la comisariatul din Vigàta, este însărcinat să preia ancheta. Semnat: Bonetti-Alderighi, chestorul provinciei Montelusa.” Am învins, Salvo!

Îi mulțumi prietenului său și puse receptorul în furcă. Nu era deloc bucuros: tensiunea se risipise, desigur, primise răspunsul pe care-l aștepta, totuși îl încerca un soi de disconfort, o tulburare intensă. Îl blestemă din toată inima pe Panzacchi, nu atât pentru ce fusese în stare să pună la cale, cât pentru faptul că-l obligase să acționeze într-un mod care acum îl apăsa.

Ușa se dădu în lături: unul câte unul, intrară toți în biroul lui.

– Dom’ comisar, începu Galluzzo, m-a sunat cumnatu’ de la *Televigàta*. Cic-a sosit un comunicat...

– Știu, am aflat deja.

– Noi am hotărâtă să cumpărăm o sticlă de șampanie și...

Giallombardo nu-și duse fraza la bun sfârșit: privirea lui Montalbano îi îngheță cuvintele pe buze. Ieșiră cu toții, tot unul câte unul, bombănind cu voce joasă. Da’ ce caracter mofluz mai avea și dom’ comisar ăsta, zău așa!

Judecătorul Tommaseo nu avea curaj să se uite în ochii lui Montalbano: aplecat în față, peste birou, se prefăcea că studiază

documente importante.

Comisarul își spuse că, probabil, în clipa aceea judecătorul și-ar fi dorit o barbă deasă care să-i acopere fața pe de-a-ntregul, în așa fel încât să apară drept un abominabil om al zăpezilor: atâta doar, că statură de Yeti n-avea și pace.

– Trebuie să mă înțelegeți, domnule comisar. Cât privește retragerea acuzației de posesie de armament de război, nu sunt probleme, l-am convocat deja pe avocatul domnului Di Blasi. Însă nu la fel de simplu stau lucrurile cu acuzația de complicitate. Până la proba contrarie, Maurizio Di Blasi este cel care a recunoscut uciderea Michelei Licalzi. Prerogativele pe care le am nu-mi permit sub nicio formă să...

– Bună ziua, făcu Montalbano ridicându-se și părăsind încăperea.

Judecătorul Tommaseo îl ajunse din urmă pe

coridor.

– Domnule comisar, așteptați! Aș vrea că clarificăm...

– Nu e nimic de clarificat, domnule judecător. Ați discutat cu chestorul?

– Da, am discutat îndelung, ne-am întâlnit azi-dimineață, la opt.

– În cazul acesta, cunoașteți amănunte pe care nu le puteți trece cu vederea. De exemplu, că ancheta în cazul omuciderii Licalzi a fost făcută în dorul lelii, că tânărul Di Blasi era în proporție de nouăzeci și nouă la sută nevinovat, că, din cauza unui echivoc stupid, a fost omorât așa cum sunt omorâți porcii la abator, sau că Panzacchi a

acoperit toată tărașenia. Nu aveți cale de ieșire: nu-i puteți retrage inginerului Di Blasi acuzația de posesie de armament și, totodată, să refuzați declanșarea urmăririi penale a lui Panzacchi, care i-a strecurat omului armamentul în casă.

– Poziția domnului Panzacchi e în curs de analizare.

– Foarte bine, analizați-o. Dar aveți grijă ca, dintre nenumăratele balanțe cu care obișnuiți să cântăriți faptele, s-o alegeți pe cea corectă.

Tommaseo dădu să riposteze, apoi se răzgândi și nu scoase niciun cuvânt.

– Lămuriți-mi o curiozitate, continuă Montalbano. De ce cadavrul doamnei Licalzi nu i-a fost încredințat soțului nici până la această oră?

Expresia stânjenită de pe chipul judecătorului se accentuă; degetele mâinii stângi i se strânsesă în jurul arătătorului de la mâna dreaptă.

– A, aceea a fost... da, a fost ideea domnului Panzacchi. M-a atenționat că opinia publică... În sfârșit, a fost mai întâi găsirea cadavrului, apoi moartea lui Di Blasi, dac-ar fi urmat imediat și funeraliile doamnei Licalzi, apoi cele ale lui Maurizio... Înțelegeți?

– Nu.

– Ni s-a părut mai potrivit să temporizăm... Să nu ținem populația sub presiune, aglomerând-o cu...

Continuă să vorbească, însă comisarul ajunsese deja departe, în capătul coridorului.

Când ieși din Palatul de Justiție din Montelusa se făcuse deja ora două. În loc să vireze spre Vigàta, o luă pe șoseaua Enna–Palermo: Galluzzo îi explicase exact cum să ajungă la stația de benzină și la barul-restaurant, cele două locuri în care fusese văzută Michela Licalzi miercuri seară. Benzinăria, situată la numai trei kilometri de Montelusa, era închisă. Sudui printre dinți și-și continuă drumul alți doi kilometri, până când văzu în stânga o firmă pe care scria: *BAR-TRATTORIA DEL CAMIONISTA*. Traficul pe șosea era intens la ora aceea: o vreme, comisarul așteptă răbdător ca una dintre mașinile care veneau din sens opus să-l lase să treacă; pe urmă, văzând că nu era chip, tăie banda pieziș, declanșând haosul: țipete sfâșietoare de frâne, claxoane asurzitoare, blesteme, insulte. Se opri în parcare barului.

Înăuntru, lume multă. Se apropie de bărbatul de la casă.

– Aș vrea să vorbesc cu domnul Gerlando Agrò.

– Eu îs. Da' 'mneavoastră cine sunterăți?

– Comisarul Montalbano sunt. Ați sunat aseară la *Televigàta*, spunând că...

– Ei, fir-ar mă-sa a dracului de treabă! Chiar acu' vă găsirăți să veniți? Nu vedeți ce trambăleală-i aici la ora asta?

Lui Montalbano îi veni o idee pe care, pe moment, o găsi genială.

– Cum se mănâncă la 'mneavoastră?

– Uitați, ăi de colea camionagii îs. Ați mai văzută ră vreodată vreun camionagiu să mănânce unde nu-i place?

După ce termină de mâncat (ideea nu fusese chiar genială, ci doar bunicică – bucătăria se prezenta într-o notă de normalitate specifică birturilor de tranzit, fără sclipiri de fantezie), după cafea și lichiorul de anason, casierul îi ceru unui ospătar să-i țină locul și se apropie de masa comisarului.

– Acu' se poate. Mă așez?

– Bineînțeles.

În secunda următoare, Gerlando Agrò se răzgândi.

– Poate-i mai bine să veniți cu mine.

Ieșiră din local.

– Uite-așa. Miercuri seară, cam pe la unsprezece și jumătate, mă așezai ici afară să trag o țigară. Și văzui eu sosind Renaultul ăsta Twingo. De pe Enna–Palermo venea.

– Sunteți sigur?

– Vâr mâna-n foc și alta nu. Mașina se opri drept în fața mea, și din ea se dădu jos doamna. Ea era la volan.

– La o adică, vârați și mâna ailaltă-n foc că era aceeași doamnă cu cea pe care ați văzut-o la televizor?

– Dom' comisar, când vede o fimeie ca aia, sărăcuța, unu' ca mine n-are cum greși.

– Continuați.

– În schimb, bărbatu' din mașină rămase-năuntru, nu se dădu jos.

– Și de unde știți că era vorba de un bărbat?

– Trecu un camion și farurile bătură înăuntru. Și mă mirai, pen' că-n general bărbatu' coboară și fimeia stă în mașină. În orișice caz, doamna ceru la bar să-i facă două sendvișuri cu salam și mai cumpără și o sticlă de apă minerală. La casă era Tanino, băiatu' meu, ăl de stă și acu'. Doamna plăti cât făcea și dădu să plece, coborând astea trei trepte pe care le vedeți ici. La ultima însă, se împiedică și se prăvăli în față. Sendvișurile îi zburară din mână cât colo. Coborâi și eu scările s-o ajut și mă trezii nas în nas cu domnul care se dăduse-n tre timp jos din mașină, să ajute și el. „Nimic, nu-i nimic”, zise atunci doamna, iar el s-a dus înapoi în mașină. Ea ceru să-i facem alte două sendvișuri, plăti cât făcea și-or plecată ră amândoi spre Montelusa.

– Ați fost cât se poate de limpede, domnule Agrò. Prin urmare, sunteți gata să susțineți că bărbatul din fotografia de la televizor nu e una și aceeași persoană cu cel din mașina doamnei.

– Absolut. Două persoane diferite!

– Unde-și ținea doamna banii? Avea cu ea un fel de săculeț?

– Nu, să trăiți, dom' comisar. Niciun săculeț nu văzui. Ținea o borsetă de mână.

După tensiunea de dimineață și ospățul de la prânz, îl cuprinse oboseala. Se hotărî să se ducă acasă, la Marinella, să tragă un pui de somn. Odată trecut de pod însă, nu reuși să reziste ispitei. Opri mașina, coborî, sună la interfon. Nu-i răspunse nimeni. Probabil că Anna se dusesese s-o supravegheze pe doamna Di Blasi. Și poate că era mai bine așa.

De acasă sună la comisariat.

– La ora cinci îl vreau aici pe Galluzzo cu mașina de serviciu.

Apoi formă numărul Liviei: telefonul sună lung, în gol. Îi telefonă prietenei Liviei de la Genova.

– Montalbano sunt. Uite care-i treaba, încep să fiu serios îngrijorat. Sunt câteva zile de când Livia nu...

– Liniștește-te, nu-ți mai face griji. M-a sunat chiar acum câteva minute ca să-mi spună că-i bine, sănătoasă.

– Totuși, se poate ști unde a dispărut?

– Nu știu să-ți spun. Tot ce știu e că a sunat azi la Biroul Personal și a mai cerut o zi de concediu.

Puse receptorul în furcă, dar telefonul sună aproape imediat.

– Domnul comisar Montalbano?

– Da. Cu cine vorbesc?

– Guttadauro sunt. Jos pălăria, domnule comisar.

Montalbano închise, apoi se dezbracă, intră sub duș, după care, așa gol cum era, se aruncă în pat. Adormi instantaneu.

Triiin, triiin – auzea undeva, în depărtare, în ungherul cel mai îndepărtat al creierului. În cele din urmă înțelese că suna cineva la ușă. Se ridică cu greu din pat și se duse să deschidă. Văzându-l gol-puşcă în cadrul ușii, Galluzzo făcu un salt mare-ndărăt.

– Ce-i, Gallù? Ți-e teamă că te trag înăuntru și te pun să faci treburi mârșave?

– Dom' comisar, de juma' de oră sun. Mă pregăteam să sparg ușa, zău așa.

– Așa, și? Îmi cumpărai una nouă. Vin imediat.

Tipul de la benzinărie avea în jur de treizeci de ani, părul creț, ochi negri și intenși, un trup bine legat și agil. Purta o salopetă, iar comisarul își spuse că tânărului i-ar fi stat mult mai bine în costum de salvamar, pe plajă la Rimini, dându-le gata pe nemțoaice.

– Spuneți că doamna venea dinspre Montelusa și că era în jur de ora opt când a oprit aici.

– Sută la sută. Vedeți dumneavoastră, tocmai mă pregăteam să închid, că mi se terminase tura. Trase la pompă, lăsă-n jos geamu' portierei și mă iscodi dacă mă lăsa inima să mai țin o țără deschis și să-i fac plinu'. „Pentru 'mneavoastră țin deschis toată noaptea, dacă-mi porunciți”, îi zisei eu. Și atunci, ea se dădu jos din mașină. Madonuzza sfântă, că frumoasă mai era!

– Vă amintiți cum era îmbrăcată?

– Blugi din cap până-n picioare.

– Bagaje avea?

– Ce am văzut eu era un soi de săculeț. Îl ținea pe bancheta din spate.

– Continuați.

– Păi, îi făcui plinu', îi zisei cât face, iar ea îmi întinse o bancnotă de o sută de mii pe care a scos-o dintr-o borsetă. Pe când îi număram restul – știți, mie-mi place să glumesc cu damele –, o iscodii: „Ce altceva special aş mai putea face pentru dumneavoastră?” M-aşteptam să-mi răspundă urât. Când colo, cătă la mine zâmbind şi-mi zise: „Pentru lucrurile speciale am deja pe cineva.” Şi dusă a fost.

– Sunteţi sigur că nu s-a întors spre Montelusa?

– Foarte sigur. Tii, fir-ar a dracu' de treabă, când mă gândesc ce sfârşit a avut, biata de ea!

– Bine, vă mulţumesc.

– A, încă ceva, dom' comisar. Era grăbită tare doamna: când a ieşit din benzinărie, s-a pus pe gonit, nu glumă! Vedeţi încolo? E linie dreaptă. Eu mă uitai în urma ei până când a dispărut după curba aia de la orizont. Gonea tare, zău aşa!

– Ar fi trebuit să mă întorc mâine, spuse Gillo Jàcono, dar cum m-am întors mai devreme, mi-am zis că este de datoria mea să trec imediat pe la

dumneavoastră.

Era un tip la vreo treizeci de ani, distins, cu trăsături plăcute.

– Vă mulţumesc.

– Voiam numai să vă zic că, pus în faţa unei fapte de genul ăsta, unul ca mine se gândeşte şi se răzgândeşte...

– Vreţi să modificaţi ceva din cele ce mi-aţi relatat prin telefon?

– Nu, în niciun caz. Totuși, cum zilele astea am căutat încontinuu să-mi amintesc cu exactitate tot ceea ce am văzut atunci, aş putea adăuga un detaliu. Numai atât vă rog: la cele ce-o să vă spun să adăugați, din precauție, și cuvântul „probabil”.

– Vorbiți fără teamă.

– Așadar, în mâna stângă bărbatul ducea valiza cu ușurință, de aceea am și avut impresia că aceasta era mai mult goală. Cu dreapta însă, o ținea pe doamna de braț.

– Mergeau braț la braț?

– Nu tocmai. Mai bine zis, o sprijinea de braț. Mi s-a părut – și repet, mi s-a părut – că doamna șchiopăta ușor.

– Domnul doctor Pasquano? Montalbano sunt. Vă deranjez?

– Tocmai făceam o incizie în Y pe un cadavru. Mă îndoiesc c-o să aibă ceva de comentat dacă mă întrerup un minut.

– Ați descoperit pe corpul doamnei Licalzi vreun semn care să indice că, în viață fiind, a suferit o căzătură sau ceva de genul ăsta?

– Nu-mi amintesc. Mă duc să verific raportul.

Reveni înainte ca Montalbano să apuce să-și aprindă o țigară.

– Da. A căzut în genunchi. Însă era îmbrăcată, pentru că escoriația de pe genunchiul stâng prezenta fibre microscopice de țesătură tip jeans.

Nu era nevoie de alte verificări: la ora opt seara, Michela Licalzi face plinul mașinii și se îndreaptă în viteză spre interiorul insulei. Trei ore

și jumătate mai târziu e văzută pe drumul de întoarcere, în compania unui bărbat. După miezul nopții este văzută din nou în compania unui bărbat – în mod sigur același –, îndreptându-se spre vila sa din Vigàta.

– *Ciao*, Anna. Salvo sunt. Azi, după prânz am trecut pe la tine pe acasă, dar nu erai.

– Primisem un telefon de la inginerul Di Blasi. Soția lui s-a simțit rău.

– Sper ca în curând să am vești bune pentru ei.

Anna nu zise nimic, iar Montalbano își dădu seama că spusese o idioțenie cât casa. Singura veste pe care familia Di Blasi ar fi putut-o considera bună ar fi fost că Maurizio înviase.

– Anna, voiam să-ți spun o chestie pe care am descoperit-o în legătură cu Michela.

– *Vino-ncoa'.*

Nu, asta în niciun caz! Până și el era în stare să priceapă că, dacă Anna și-ar mai fi lipit încă o dată buzele de ale sale, toată tărășenia asta s-ar fi terminat urât de tot.

– Nu pot, Anna. Am o întâlnire.

Slavă Domnului că discutau la telefon: dacă s-ar fi aflat față în față, ea ar fi înțeles imediat că-i turnase o minciună gogonată.

– Ce voiai să-mi zici?

– Am ajuns la concluzia – marja de incertitudine e foarte mică – cum că miercuri seară, în jurul orei opt, Michela își conducea mașina pe

șoseaua Enna–Palermo. E posibil să se fi îndreptat spre unul din satele provinciei Montelusa. Gândește-te bine înainte de a răspunde: din câte știi tu, mai avea și alte cunoștințe în afara celor din Montelusa și Vigàta?

Răspunsul nu veni imediat: așa cum îi ceruse comisarul, Anna medita îndelung.

– Uite ce e, în privința unor eventuali prieteni, exclud posibilitatea. Mi-ar fi spus. Cunoștințe, în schimb, asta da, însă puține.

– Unde?

– De exemplu, la Aragona și la Comitini, care-s în drum.

– Ce fel de cunoștințe?

– Gresia și faianța, de pildă, le-a cumpărat de la cineva din Aragona. Și de la Comitini a cumpărat ceva, dar nu-mi amintesc acum ce anume.

– Prin urmare, simple raporturi de afaceri, să le zic așa.

– Aș zice că da. Vezi tu însă, Salvo, din șoseaua aceea o poți lua oriîncotro. Există și o bifurcație care duce la Raffadali: șeful Brigăzii Mobile ar fi putut broda multe pe tema asta.

– Încă ceva: după miezul nopții a fost văzută coborând din mașină și mergând pe aleea spre casă. Se sprijinea de brațul unui bărbat.

– Sigur?

– Sigur.

De data aceasta, pauza fu atât de lungă, încât comisarul crezu că legătura fusese întreruptă.

– Anna, mai ești acolo?

– Da. Salvo, vreau să-ți repet, limpede și o dată pentru totdeauna, ceea ce ți-am mai spus. Michela nu agreea întâlnirile de tipul „mușcă-și-fugi”. Mi-a mărturisit că avea o repulsie fizică față de aventurile trecătoare, înțelegi? Ținea mult la soțul său. Iar de Serravalle era foarte, foarte legată. Nu se poate să fi făcut sex consimțit, orice ar spune medicul legist. A fost violată într-un mod îngrozitor.

– Cum îți explici totuși că nu i-a anunțat pe soții Vassallo că nu mai putea lua cina la ei? Doar avea la ea telefonul celular, nu?

– Nu înțeleg unde vrei să ajungi.

– Îți explic. Când, la șapte și jumătate seara, Michela își ia rămas-bun de la tine spunând că se duce la hotel, ea îți spune adevărul. Apoi însă intervine ceva care o face să se răzgândească. Nu poate fi altceva decât un apel primit pe telefonul ei mobil, pentru că atunci când a fost văzută pe șoseaua Enna–Palermo era singură în mașină.

– Prin urmare, crezi că de fapt se ducea la o întâlnire.

– Altă explicație nu-i. E vorba de ceva neprevăzut, dar e limpede că ținea morțiș să nu rateze acea întâlnire. Iată de ce nu-i anunță pe soții Vassallo. Nu are nicio scuză plauzibilă ca să-și motiveze absența, așa că alege să dispară fără urmă. Dacă vrei neapărat, putem exclude întâlnirea amoroasă: să zicem că a fost vorba despre o întâlnire de afaceri care a luat apoi o întorsătură tragică. Îți fac această concesie, dar numai pentru moment. Pentru că acum vin și te-ntreb: ce

întâlnire de afaceri putea fi atât de importantă, încât Michela să prefere să le facă o figură urâtă soților Vassallo, în loc să-i înștiințeze?

– Nu știu, răspunse Anna, resemnată.

15

„Ce putea să fi fost atât de important?“, se întrebă din nou comisarul după ce-și luă rămas-bun de la Anna. Dacă nu era vorba despre sex – și, după părerea Annei, ipoteza trebuia definitiv exclusă –, atunci la mijloc nu puteau fi decât bani. Fără îndoială că Michela tocuse bani mulți cu construcția vilei – chiar foarte mulți. Asta să fi fost cheia cazului? I se păru pe dată o supoziție lipsită de consistență, un fir subțire ca pânza de păianjen. Era însă de datoria lui să verifice orice ipoteză.

– Anna? Salvo sunt.

– Ți s-a dus naibii întâlnirea, nu-i așa? Hai, vii?

Intuise bucurie și nerăbdare în vocea tinerei: nu i-ar fi plăcut să-i simtă acum în timbru inflexiunile dezamăgirii.

– Nu spune de două ori.

– Oricând, la orice oră.

– De acord. Voiam să te întreb o chestie. Știi cumva dacă Michela își deschisese un cont curent aici, la Vigàta?

– Da, îi era de ajutor la efectuarea plăților. Își deschisese cont la Banca Populară. Însă nu am idee câți bani avea.

Era prea târziu ca să dea o fugă până la bancă. Pusese într-un sertar toate hârtiile găsite în camera Michelei de la Jolly. Selecționează cele câteva zeci de facturi și caietul pe care victima obișnuise să-și noteze cheltuielile; agenda și celelalte hârtii le vârî la loc. Avea în față o întreprindere lungă, plictisitoare și în procent de nouăzeci la sută inutilă. Pe urmă, în știința numerelor nu se dovedea deloc vrednic.

Examină cu meticulozitate toate facturile, de la cea dintâi până la ultima. La prima vedere, așa puțin cât înțelegea din noianul de cifre, acestea nu i se părură umflate: prețurile erau comparabile cu cele de pe piață; ba chiar în unele cazuri erau mai mici, semn că Michela știa să negocieze și să-și chivernisească banii. Nimic, muncă inutilă, exact așa cum bănuise! Apoi, din întâmplare, observă o discordanță între suma înscrisă într-o factură și cea transcrisă de Michela în caiet: aici, factura era trecută ca fiind mai mare cu cinci milioane de lire. Cum era oare cu puțință ca Michela, atât de ordonată și exactă în toate, să fi comis o greșală atât de grosolană? O luă de la capăt, înarmându-se cu răbdare. În cele din urmă, îi rezultă că diferența dintre sumele cheltuite în mod real și cele transcrise în caiet era de o sută cincisprezece milioane.

Prin urmare, o greșală era exclusă; și totuși, dacă nu era o eroare, toată tărășenia nu avea nicio noimă, pentru c-ar fi însemnat că Michela delapida din propriii săi bani. Doar dacă nu cumva...

– Alo, domnul doctor Licalzi? Comisarul Montalbano sunt. Să mă iertați că vă sun acasă așa de târziu, după o zi grea de muncă.

– Eh, da. N-a fost o zi tocmai plăcută.

- Aș vrea să-mi lămuriți ceva despre raporturile... adică, stați o secundă, să vă întreb altfel: dumneavoastră și doamna Licalzi aveți un cont comun, cu dublă semnătură?
 - Bine, domnule comisar, dar dumneavoastră nu ați fost...?
 - Eliminat din anchetă? Ba da, dar s-a revenit, acum lucrurile sunt la fel ca înainte.
 - Nu, nu aveam un cont comun. Michela îl avea pe al ei, eu pe al meu.
 - Doamna nu avea venituri proprii, nu-i așa?
 - Nu, nu avea. Procedam în felul următor: la fiecare șase luni, eu transferam o anumită sumă din contul meu în cel al soției mele. În cazul în care apăreau cheltuieli ieșite din comun, îmi spunea, iar eu îi dădeam atât cât avea nevoie.
 - Am înțeles. Spuneți-mi, v-a arătat vreodată facturile cu cheltuielile de la vilă?
 - Nu, de altfel nici nu m-a interesat acest aspect. În orice caz, știu că transcria cheltuielile pe un caiet. Din când în când mă ruga să-mi arunc și eu privirea pe ele.
 - Domnule doctor, eu vă mulțumesc și...
 - Ați vorbit?
- Iisuse, oare ce trebuia să vorbească? Nu știu ce să răspundă.
- În legătură cu Twingo, îi sugeră doctorul.

– A, da, e rezolvată treaba.

Ia te uită ce ușor era să toarne gogoși la telefon! Își luară la revedere, dându-și întâlnire vineri dimineață, când avea să se officieze ceremonia funerară.

Acum, lucrurile căpătau sens. Doamna pune deoparte obolul din banii pe care-i cerea soțului pentru construcția vilei.

Odată facturile distruse (și cu siguranță că Michela ar fi dus operațiunea la bun sfârșit dacă ar fi rămas în viață), ar fi stat drept dovadă doar cifrele transcrise în caiet. Și uite-așa, doamna pusese deoparte o sută cincisprezece milioane, de care putea dispune după pofa inimii.

Totuși la ce-i trebuiau toți banii aceia? S-o fi șantajat cineva? Și dacă da, ce avea de ascuns Michela Licalzi?

A doua zi dimineață, pe când se pregătea să se suie în mașina de serviciu și să se ducă la comisariat, sună telefonul. Preț de o clipă, fu tentat să nu răspundă: dacă-l suna cineva acasă la ora aceea, nu putea fi decât de la comisariat, ca să-i anunțe o *camurria*, o belea.

În cele din urmă, indubitabila putere pe care telefonul o are asupra oamenilor avu câștig de cauză.

– Salvo?

Recunosc imediat vocea Liviei: brusc, își simți genunchii ca de brânză.

– Livia! În sfârșit! Unde ești?

– La Montelusa.

Iisuse, ce căuta la Montelusa? Când sosise?

– Vin să te iau. Unde ești, la gară?

– Nu. Dacă mă aștepti, în maximum jumătate de oră sunt la Marinella.

– Te aștept.

Oare ce se întâmpla? Ce mama dracului se întâmpla? Sună la comisariat.

– Să nu-mi transferați niciun apel acasă.

Într-o jumătate de oră dădu pe gât patru cafele. Puse din nou ibricul pe ochiul aragazului. Apoi auzi zgomotul de motor al unei mașini care se apropia. Trebuia să fie taxiul Liviei. Ieși în fața casei. Nu era niciun taxi, era mașina lui Mimì Augello. Livia se dădu jos, după care mașina făcu un ocol larg și demară în trombă.

Montalbano începea să înțeleagă.

Răvășită, nepieptănată, cu pungi vinete sub ochii umflați de plâns. Dar, mai ales... Iisuse, cum reușise oare să se împuțineze într-un asemenea hal la trup și să devină atât de fragilă? O păsăruică jumulită de pene. Montalbano simți că-l inundă un sentiment de duioșie, de profundă compasiune.

– Vîno, îi zise prinzând-o de mână.

O ghidă până în casă și o așeză pe un scaun în bucătărie. Tremura.

– Ți-e frig?

– Da.

Se duse în dormitor, luă o haină de-a lui și i-o puse pe umeri.

– Vrei o cafea?

– Da.

Abia o făcuse: i-o servi fierbinte. Livia o dădu peste cap ca și cum ar fi fost rece.

Acum stăteau pe banca de pe verandă. Livia sugerase să iasă la aer. Cerul era atât de senin, încât părea artificial. Nici urmă de vânt, valurile abia dacă se încrețeau ușor. O vreme, Livia rămase cu privirea pierdută departe, în largul mării, apoi își lăsă capul pe umărul lui Salvo și începu să plângă încetisor, fără să scoată nici măcar un suspin. Lacrimile îi picurau de pe obraji, udând măsuta de cafea din fața lor. Montalbano îi prinse mâna într-a sa: părea fără viață, Livia se lăsa în voia lui. Comisarul ar fi dat orice să fumeze o țigară, însă nu îndrăzni să-și aprindă una.

– Am fost să-l văd pe François, zise la un moment dat Livia.

– Mi-am dat seama.

– N-am vrut s-o anunț pe Franca. Am luat avionul, apoi un taxi și m-am înființat la ei pe nepusă masă. Când m-a văzut, François s-a repezit să mă îmbrățișeze. Era pur și simplu fericit să mă revadă. Iar eu eram fericită să-l țin din nou în brațe și eram furioasă pe Franca, pe bărbatul ei, dar mai ales pe tine. Eram încredințată că lucrurile stăteau exact așa cum bănuiam: că tustrei vă puseserăți de acord să

mi-l luați. Știi, am început să-i jignesc, să le vorbesc murdar. La un moment dat, în timp ce ei încercau să mă calmeze, mi-am dat seama că François dispăruse de lângă mine. Am crezut că-l luaseră și-l ascunseseră, că l-au închis cu cheia în cine știe ce odaie dosită. Și am început să strig la ei, să țip. Atât de tare, că au venit toți să vadă ce se-ntâmpla: copiii Francăi, Aldo, cele trei ajutoare ale lui. Se întrebau unul pe altul, se uitau în stânga, în dreapta, însă nimeni nu știa unde dispăruse François. Îngrijorați, s-au răspândit care-ncotro, să-l caute; eu, rămasă singură, am început să plâng.

Deodată, am auzit o voce: „Livia, aici sunt.” El era. Se ascunsese undeva, prin casă. Ceilalți îl căutau pe afară. Vezi cum e? Șiret, superinteligent.

Izbucni din nou în plâns, probabil că se abținea de prea mult timp.

– Hai, odihnește-te. Întinde-te o oră, două. Îmi povestești pe urmă restul, făcu Montalbano.

Nu rezista s-o vadă pe Livia suferind atât de tare, se abținea cu greu să n-o îmbrățișeze. Intuia că ar fi fost o mișcare greșită.

– Bine, dar eu trebuie să plec, zise Livia. Am avion la două, la Palermo.

– Te duc eu.

– Nu, am stabilit deja cu Mimì. Peste o oră trece pe aici, să mă ia.

„Așa i-o trag lui Mimì când se-ntoarce la birou – își spuse comisarul – de-o să mă țină minte cât o trăi!”

– El m-a convins să vin să te văd, eu voiam să plec încă de ieri.

Te pomenesti că acu' trebuia să-i și mulțumească lui Mimì?!

– De ce, nu voiai să mă vezi?

– Caută să mă înțelegi, Salvo. Am nevoie să fiu singură, să mă adun, să-mi pun gândurile în ordine, să trag niște concluzii. Am trăit momente groaznice, crede-mă.

Comisarul deveni curios să afle cum se terminase.

– Bine, atunci zi-mi ce s-a întâmplat pe urmă.

– Când l-am văzut intrând în cameră, m-am repezit instinctiv să-l îmbrățișez. S-a ferit.

Montalbano revăzu scena pe care o trăise el însuși cu câteva zile în urmă.

– M-a privit drept în ochi și a spus: „Țin foarte mult la tine, dar eu nu mai plec din casa asta, nu-mi părăsesc frații.” Am înghețat, pur și simplu n-am mai fost în stare să mă mișc. Pe urmă a continuat: „Dacă mă iei cu tine, o să fug de-adevăratelea și n-ai să mă mai vezi niciodată.” După care a zbughit-o afară, strigând: „Aici sunt, aici sunt!” M-a cuprins un soi de vârtej și n-am mai știut de mine; m-am trezit pe un pat, cu Franca lângă mine. Oh, Doamne, cât de cruzi știu copiii să fie uneori!

„Da' ce voiam noi să-i facem nu era oare o cruzime?” se întrebă în gând Montalbano.

– Eram foarte slăbită. Am încercat să mă ridic, dar am leșinat din nou. Franca a insistat să nu plec, a chemat un doctor și a stat tot timpul cu mine. Am dormit la ei. Dormit! Am stat toată noaptea pe

un scaun, la fereastră. A doua zi dimineață a venit Mimì. Îl chemase soră-sa. Mimì a fost mai mult decât un frate pentru mine. A făcut în așa fel încât să nu mai dau ochii cu François, apoi m-a dus cu mașina prin aproape toată Sicilia. Și m-a convins să trec pe aici, fie și numai pentru o oră, două. „Voi doi trebuie să vorbiți, să vă dați explicații”, zicea. Aseară am ajuns la Montelusa și a stat cu mine până m-am cazat la hotelul Della Valle. Iar azi-dimineață a venit să mă ia și să mă aducă la tine. Valiza mea e la el în mașină.

– Nu cred că sunt prea multe explicații de dat, observă Montalbano.

Explicațiile ar fi avut sens doar dacă Livia, recunoscând că greșise, ar fi avut un cuvânt – unul singur, măcar – de înțelegere pentru sentimentele pe care le nutrea el. Sau poate credea că el, Salvo, rămăsese nepăsător atunci când înțelesese că François era pierdut pentru totdeauna? Livia nu era dispusă să lase nicio punte de legătură, era închisă în propria suferință, nu vedea altceva decât propria ei deznădejde plină de egoism. Dar el? Nu formau oare ei doi – în sfârșit, până la proba contrarie – un cuplu bazat pe iubire și pe sex, bineînțeles, dar în primul rând pe acel raport de înțelegere reciprocă sinonim până la confuzie cu complicitatea? Montalbano înțelese că, dacă în acel moment ar fi aruncat o singură vorbă în plus, putea provoca o ruptură imposibil de reparat. Tăcu, înghițindu-și resentimentele.

– Ce intenționezi să faci?

– Pentru... copil?

Nu se simțea în stare să mai rostească numele lui François.

– Da.

– N-o să mă opun.

Se ridică brusc și o luă la fugă în direcția mării, tânguindu-se cu voce stinsă, ca o sălbăticiune rănită de moarte. După câteva zeci de pași picioarele-i cedară și se prăbuși ca o cârpă, cu fața în nisip. Montalbano o ridică în brațe, o duse în casă, o puse pe pat, apoi cu un prosop umed îi curăță fața, cu delicatețe.

Când îl auzi pe Mimì Augello claxonând, o ajută pe Livia să se ridice, îi netezi rochia și-i aranjă părul. Ea se abandona în voia lui, cu desăvârșire pasivă. O prinse de mijloc și o conduse afară. Mimì nu se dădu jos de la volan, știa bine că n-ar fi fost prudent să se apropie prea tare de superiorul său: putea fi mușcat. Stătea țeapăn, privind drept în față, ca nu cumva privirea să i se încrucișeze cu a comisarului. Înainte de a sui în mașină, Livia își întoarse imperceptibil capul spre Montalbano, dându-i o sărutare fugară pe obraz. Apoi, comisarul se întoarse în casă, se duse în baie și, așa îmbrăcat cum era, se vârî sub duș și dădu drumul la jetul de apă la maximum. Apoi, deși nu lua niciodată somnifere, se hotărî să înghită două pastile de dormit, bău pe nerăsuflate un pahar mare de whisky și se aruncă pe pat, așteptând inevitabila lovitură de măciucă în moalele capului, care să-l termine definitiv.

Când se trezi, era trecut de cinci după-amiază: îl dureau capul și-l încerca o stare de greață.

– Augello-i aici? fu primul lucru pe care-l întrebă intrând în comisariat.

Mimì intră în birou și, precaut, închise ușa după el. Părea resemnat.

– Dacă ți-ai propus să urli și să mă faci albie de porci, așa cum ți-e felul, poate-i mai bine să ieșim afară, propuse el.

Comisarul se ridică brusc de pe scaun, se duse lângă el, privindu-l în ochi de la o distanță atât de mică, încât fețele aproape că li se atinseră. Apoi își trecu brațul pe după umerii lui.

– Ești un prieten adevărat, Mimì. Te sfătuiesc însă să te roiești din cameră chiar în clipa asta, până nu mă răzgândesc. Altminteri, te iau în șuturi.

– Domnule? La telefon e doamna Clementina Vasile Cozzo. Vă fac legătura?

– Da' tu cine ești?

Imposibil să fi fost Catarella.

– Cum adică cine sunt eu? Eu.

– Cum te cheamă, băga-mi-aș!

– Apăi, Catarella-s, dom'le! Personalmente-n persoană eu mi-s.

„Așa mai vii de-acasă, fir-ar!“ își zise comisarul. Ordinul de a-și declina pe nepusă masă identitatea îl readusesese la viață pe vechiul Catarella, nu pe cel pe care computerele păreau să-l transforme într-un mod inexorabil.

– Domnule comisar! Păi, ce-i cu dumneavoastră? V-ați supărat pe mine?

– Doamnă, credeți-mă pe cuvânt, am avut câteva zile...

– Vă iert, vă iert. Puteți trece pe la mine? Am ceva să vă arăt.

– Acum?

– Acum.

Doamna Clementina îl conduse în sufragerie și închise televizorul.

– Uitați aici. Ăsta-i programul concertului de mâine. Maestrul Cataldo Barbera mi l-a trimis adineauri.

Montalbano luă foaia în pătrățele, smulsă dintr-un caiet, pe care i-o întindea doamna. Oare pentru atâta lucru să-i fi cerut să vină urgent?

Pe hârtie stătea scris, cu creionul: „Vineri, ora nouă treizeci. Concert în memoria Michelei Licalzi.”

Montalbano tresări violent. Maestrul Barbera o cunoștea pe victimă?

– De asta v-am chemat până aici, spuse doamna Vasile Cozzo, citindu-i întrebarea în privire.

Comisarul citi mai departe.

„Program: G. Tartini, Variațiuni pe o temă de Corelli; J.S. Bach, Largo; G.B. Viotti, fragment din Concertul nr. 24 în mi minor.”

Îi înapoie doamnei hârtia.

– Dumneavoastră știți că maestrul și doamna Licalzi se cunoșteau?

– Habar n-aveam. Și mă întreb cum or fi făcut, din moment ce el nu iese niciodată din casă. De cum am citit biletul, mi-am dat seama că

ar putea să vă intereseze.

– Mă duc sus să vorbesc cu el.

– Vă pierdeți vremea, n-o să vă primească. Pe urmă, e șase și jumătate, la ora asta e deja în pat.

– Și ce face, se uită la televizor?

– Nu are televizor și nici nu citește ziarele. Doarme și se trezește pe la două noaptea. Eu o-ntrebai pe menajeră cum se face că maestrul are un orar așa anapoda, da-mi răspunse că nu știe să-mi spună. Numa' că eu mi-am pus mintea la contribuție și o explicație plauzibilă tot am găsit până la urmă.

– Și care ar fi?

– Eu cred că, procedând în felul ăsta, maestrul își șterge trăirile unui interval precis de timp, anulează, sare peste orele în care, în mod obișnuit, concerta pe scenă. Dormind, își scoate din minte nostalgia acelor vremuri.

– Înțeleg. Totuși, trebuie mort-copt să discut cu el.

– Puteți încerca mâine dimineață, după concert.

La etaj se auzi o ușă trântindu-se.

– Exact ce vă ziceam, comentă doamna Vasile Cozzo. Menajera pleacă acasă.

Comisarul se repezi spre ușa de la intrare.

– Atenție mare, domnule comisar, că-i mai mult decât o menajeră, e un soi de guvernantă a maestrului, zise în urma lui doamna Clementina.

Deschise ușa. O femeie la vreo șaiszeci de ani, îmbrăcată cu distincție, cobora ultimele trepte ale scării de pe palier și îl salută cu o înclinare scurtă din cap.

– Doamnă, sunt comisarul...

– Vă cunosc.

– Vedeți dumneavoastră, vă duceți spre casă, iar eu n-aș vrea să vă rețin prea mult. Spuneți-mi, totuși, maestrul și doamna Licalzi se cunoșteau?

– Da. De vreo lună, două. Doamna a vrut odată, din proprie inițiativă, să-i fie prezentată maestrului. Care, între noi fie vorba, a fost foarte bucuros s-o primească: tare-i mai plac femeile frumoase. Pe urmă s-au pus pe vorbit, da' aș zice că mai mult șușoteau, parc-ar fi discutat treburile importante. Le dusei cafeaua, au luat-o, pe urmă s-au închis în studio, în odaia de unde nu răzbate afară niciun sunet.

– Antifonată?

– Da, domnu'. Ca să nu deranjeze vecinii.

– Doamna a mai revenit și altădată?

– Nu când eram eu aici.

– Și dumneavoastră când sunteți aici?

– Păi, nu vedeți? Abia seara plec acasă.

– Lămuriți-mi o treabă. Dacă maestrul nu are televizor și nici nu citește ziarele, cum a aflat de crimă?

– I-am zis eu. Azi după-amiază vorbeam de una, de alta, și mă scăpai. De altfel, în stradă e și anunțul cu ceremonia funerară de mâine.

– Și maestrul cum a reacționat?

– Tare rău. Îmi ceru pastilele de inimă, se făcuse galben-galben. Tii, ce spaimă trăsei! Altceva mai e?

16

În dimineața aceea, comisarul se prezentă la birou îmbrăcat într-un costum gri, cămașă bleu-pal, cravată în nuanțe calde, cu pantofi negri în picioare.

– Zici c-ai fi fotomodel, zău așa! făcu Mimì Augello.

Nu-i putea spune că se împopoțonase în halul acela pentru că se ducea la un concert de vioară la nouă și jumătate. Mimì ar fi zis că s-a scrântit la minte. Și pe bună dreptate, de altfel, pentru că întreaga poveste aducea oarecum a balamuc.

– Păi, trebuie să mă duc la înmormântare, murmură.

Auzi telefonul sunând și profită de ocazie ca să se facă nevăzut în birou.

– Salvo? Sunt Anna. Uite, adineauri m-a sunat Guido Serravalle.

– De la Bologna?

– Nu, de la Montelusa. A zis că are numărul meu de la Michela și că știa cât de bune prietene eram. A venit pentru ceremonia funerară și s-a cazat la hotelul Della Valle. M-a întrebat dacă vreau să iau masa

după aceea cu el, pentru că se întoarce la Bologna după-amiază. Ce fac?

– În ce sens?

– Nu știu cum să-ți spun, dar presimt c-o să mă simt stânjenită.

– Păi, de ce?

– Domnule comisar? Sunt Emanuele Licalzi. Veniți la înmormântare?

– Da. La ce oră începe?

– La unsprezece. Apoi, carul funebru pleacă direct spre Bologna. Aveți noutăți?

– Nimic special, deocamdată. Dumneavoastră rămâneți la Montelusa?

– Plec mâine dimineață. Azi după-amiază am o întrevedere cu o agenție imobiliară pentru vânzarea vilei. O să mă duc acolo cu un reprezentant de-al lor, pentru că vor s-o vizioneze. A, voiam să vă spun că aseară am călătorit în același avion cu Guido Serravalle. A venit și el pentru înmormântare.

– Trebuie să fi fost jenant, lăsa să-i scape Montalbano.

– Zău? De ce?

Doctorul Emanuele Licalzi se vârâse la loc în propria carapace.

– Grăbiți-vă, stă să-nceapă, zise doamna Clementina, conducându-l în odăița de lângă salon. Pentru ocazie, doamna își pusese rochie de seară, lungă. Părea o damă de-a lui Boldini, ceva mai în vârstă însă.

Fix la nouă și jumătate, maestrul Barbera atacă partitura. Și după nici cinci minute, comisarul simți că-l încearcă o senzație stranie, tulburătoare. Îi păru că sunetul viorii se transformase într-o voce, o voce de femeie care implora să fie ascultată și înțeleasă. Încet dar sigur, notele se transformau în silabe – de fapt nu, mai degrabă în foneme –, eliberând un soi de lamentație, un cânt antic de jale, care pe alocuri atingea culmile unui misterios tragism. Iar vocea aceea îndurerată de femeie spunea că exista o taină teribilă, care putea fi înțeleasă numai de cel ce știa să se lase complet în voia cântecului, a valului de sunete. Profund mirat, cutremurat chiar de straniul simțământ, Montalbano închise ochii. Nu se putea însă abține să nu se întrebe, incredul: oare cum reușise vioara maestrului să-și schimbe într-o asemenea măsură timbrul față de data trecută? Ținându-și ochii închiși, se lăsă condus de misterioasa voce. Și se văzu pe el însuși intrând în vilă, traversând salonul, deschizând vitrina, luând în mână tocul viorii... Aha, iată așadar ce-l sâcâise în tot acest timp, elementul perturbator care nu cadra cu întregul! Explozia de lumină, limpezirea instantanee care îi învăluisese mintea îl făcu să scape un geamăt stins.

– V-a emoționat și pe dumneavoastră, nu-i așa? îl iscodi doamna Clementina, ștergându-și o lacrimă. Nu l-am auzit niciodată cântând așa.

Concertul trebuia să se fi terminat, întrucât doamna vârî telefonul la loc în priză, formă numărul maestrului și începu să aplaude în apropierea receptorului.

De data această însă, în loc să i se alăture, comisarul înșfăcă receptorul.

– Maestre? Comisarul Salvo Montalbano sunt. Trebuie neapărat să vă vorbesc.

– Și eu.

Montalbano închise, apoi, cuprins brusc de o efuziune greu de înțeles, se aplecă spre doamna Clementina, o îmbrățișă, o sărută pe frunte și se făcu nevăzut.

Ușa apartamentului de deasupra i-o deschise menajera-guvernanta.

– Binevoiți o cafea?

– Nu, mulțumesc.

Cataldo Barbera îi veni în întâmpinare, întinzându-i mâna.

Pe scări, Montalbano își imaginase cum avea să-l găsească îmbrăcat pe violonist. Nimerise în plin: maestrul, un bărbat mărunțel, cu părul alb ca neaua, ochi negri mici, dar intenși, purta un frac foarte elegant.

Singurul element aflat în disonanță era eșarfa albă de mătase care îi înfășura toată partea inferioară a feței – nasul, gura și bărbia –, lăsându-i vederii doar ochii și fruntea. Era prinsă cu o agrafă de aur.

– Intrați, intrați, îl invită plin de curtoazie Barbera, conducându-l în studioul antifonat.

Înăuntru, o vitrină cu cinci viori, o instalație de sonorizare foarte complicată, un stelaj metalic, de birou, plin cu CD-uri, discuri de vinil, benzi de magnetofon, o bibliotecă, un birou, două fotolii. Pe

birou, o a șasea vioară, fără îndoială cea la care maestrul își susținuse concertul.

– Azi am cântat cu Guarnieri, îi confirmă maestrul întrebarea nerostită, arătând spre vioară. Are un sunet inegalabil, celest.

Montalbano se felicită: nu pricepea o iotă din muzică, dar cu toate astea intuise că maestrul cântase la o altă vioară decât la concertul din urmă cu o săptămână.

– Pentru un violonist, să cânte la o asemenea bijuterie este, credeți-mă, un adevărat miracol divin. Apoi suspină: Din păcate, trebuie s-o restitui.

– Nu e a dumneavoastră?

– Aș fi vrut eu! Problema e că acum nu mai știu cui ar trebui să i-o încredințez. Îmi propusesem pentru azi să sun pe cineva de la comisariat și să-i expun situația. Dat fiind însă că dumneavoastră vă aflați aici...

– Vă stau la dispoziție.

– Vedeți dumneavoastră, vioara de colo era a doamnei Licalzi, biata de ea.

Comisarul simți cum, brusc, toți nervii i se încordară, asemenea coardelor unei viori: dacă maestrul l-ar fi atins cu un arcuș, cu siguranță că ar fi început să scoată note acute.

– Să tot fie două luni de atunci, începu să povestească maestrul Barbera, când, într-o zi, s-a întâmplat să cânt la vioară cu fereastra deschisă. Doamna Licalzi trecea întâmplător pe stradă și m-a auzit.

Se pricepea la muzică, știți? A găsit numele meu jos, la interfon, și a cerut să mă vadă. Asistase la ultimul meu concert, de la Milano: după concertul acela aveam să mă retrag, însă atunci nimeni nu știa asta.

– De ce?

Întrebarea directă îl luă prin surprindere pe maestru. Ezită o secundă, apoi își desfăcu agrafa și, cu gesturi lente, își desfășură eșarfa care-i ascundea chipul. Un monstru. Îi lipsea jumătate de nas, iar buza de sus, complet mâncată, lăsa vederii gingiile și dinții.

– Nu vi se pare un motiv suficient de bun?

Își înfășură la loc eșarfa, prinzând-o cu agrafa de aur.

– E un caz foarte rar, incurabil, de lupoșie cu evoluție ireversibilă. Cum aș mai fi putut oare să mă prezint în fața publicului meu?

Comisarul îi era recunoscător că-și pusese din nou eșarfa: i-ar fi fost imposibil să-l privească, pe altul în locul lui l-ar fi încercat spaima și dezgustul.

– În sfârșit, din una în alta, această frumoasă și gentilă făptură mi-a mărturisit că moștenise o vioară de la un străbunic al ei, lutier din Cremona. Mi-a mai spus că, mică fiind, auzise vorbindu-se în familie că instrumentul ar fi valorat o avere, însă nu dăduse importanță poveștii. Sunt frecvente aceste legende de familie despre tablouri prețioase sau statuete moștenite care valorează milioane și milioane. Nu știu de ce, însă povestea ei mi-a stârnit curiozitatea. Câteva seri după aceea m-a sunat, a venit să mă ia cu mașina, conducându-mă la vila ei recent construită. Credeți-mă pe cuvânt, în clipa în care am

văzut vioara am simțit ceva explodând pur și simplu în mine, ca o uriașă descărcare electrică. Era destul de deteriorată, însă era o nimica-toată să fie restaurată. Era o Andrea Guarnieri, domnule comisar, ușor de recunoscut după lacul de culoarea ambrei galbene, de o extraordinară forță și luminescență.

Comisarul își întoarse privirea spre vioară, dar, sincer vorbind, nu-i păru deloc c-ar fi făcut lumină în jurul ei. Era adevărat însă că n-avea deloc înclinație spre muzică.

– Am încercat-o, continuă maestrul, și, preț de zece minute am pășit pe potecile paradisului, alături de Paganini, de Ole Bull...

– Ce preț are pe piață? îl iscodi comisarul, care în general prefera să rămână cu picioarele pe pământ: în paradis n-ajunsese niciodată.

– Preț? Piață? se arătă oripilat maestrul. Bine, dar un asemenea instrument e de neprețuit!

– Bine, bine, totuși dacă vrem să-i cuantificăm valoarea?

– Ce știu eu? Două, trei miliarde.

Oare auzise bine? Da, auzise bine.

– Am atenționat-o pe doamna că nu putea lăsa un instrument de o asemenea valoare într-o casă practic nelocuită. Am căutat împreună o soluție, mai ales că eu doream să am o confirmare autorizată a opiniei mele, respectiv că era vorba despre o Andrea Guarnieri. Ea a fost cea care a propus s-o țin aici, la mine. Eu însă nu voiam să accept o asemenea responsabilitate, însă dumneaei a reușit în cele din urmă să mă convingă: nu mi-a cerut nici măcar o chitanță de mână, nimic. M-a adus cu mașina acasă, iar eu i-am dat o vioară de-a mea ca s-o

pună în locul celeilalte în toc. Dacă ar fi furat-o cineva, nu era nicio pagubă: valora câteva sute de mii de lire. A doua zi dimineață l-am sunat pe un prieten de-al meu din Milano, cel mai mare expert în viori și instrumente cu coarde. Secretara lui mi-a spus că-i plecat peste hotare și că urmează să se întoarcă spre sfârșitul acestei luni.

– Îmi cer scuze, îl întrerupse comisarul, mă întorc imediat.

Ieși în fugă, și tot în fugă parcurse drumul până la comisariat.

– Fazio!

– La ordin, domnule!

Scrise ceva pe un bilet, îl semnă, punându-i și ștampila comisariatului, pentru autentificare.

– Hai cu mine.

Plecară cu mașina lui, oprindu-se în apropierea bisericii.

– Dă-i biletul ăsta doctorului Licalzi: să-ți dea cheile vilei. Eu nu pot intra în biserică, dacă mă vede lumea acolo discutând cu doctorul, să te ții pe urmă vorbe-n sat pe seama mea!

După nici cinci minute se aflau deja pe drum spre contrada Tre Fontane. Coborâră din mașină, iar Montalbano descuie ușa. Înăuntru, un miros artificial, sufocant, care probabil că nu se datora doar aerului închis, cât mai ales prafurilor și sprayurilor folosite de cei de la Criminalistică.

Urmat de Fazio, care-și propusese să nu pună întrebări, deschise vitrina din salon, luă tocul de vioară, ieși din casă și încuie ușa.

– Așteaptă, vreau să verific ceva.

Dădu colțul casei, se duse în spatele ei: până atunci nu-i trecuse prin cap să verifice acolo. Era doar un petic din ceea ce ar fi trebuit probabil să devină o grădină vastă. La dreapta, aproape lipit de casă, se înălța un copac masiv, un sorb de câmpie cu fructe de un roșu intens: când era de-o șchioapă, Montalbano obișnuia să mânânce pe săturate fructe din acelea.

– Ar trebui să te cațări sus, în vârf.

– Cine? Eu?

– Nu, frate-tu geamăn. Cine altcineva?

Fazio se execută fără nicio tragere de inimă. La urma urmelor, avea și el o anumită vârstă, dacă ar fi căzut și-ar fi rupt gâtul.

– Așteaptă acolo.

– Da, să trăiți. Dacă mă gândesc bine, când eram mititel, tare-mi mai plăcea să mă uit la Tarzan.

Montalbano descuie din nou ușa casei, urcă la etaj, aprinse lumina în dormitor: aici, mirosul de prafuri era aproape insuportabil. Ridică persianele, fără să deschidă fereastra.

– Mă vezi? îi strigă lui Fazio.

– Da, să trăiți. La perfecție.

Coborî, ieși din casă, încuie ușa, se duse la mașină.

Fazio nu era acolo. Probabil că rămăsese în copac, așteptându-i instrucțiunile.

După ce-l lăsa pe Fazio în fața bisericii ca să-i dea doctorului cheile înapoi („spune-i că s-ar putea să mai avem nevoie de el”), se duse din nou acasă la maestrul Cataldo Barbera, urcând treptele două câte două. Îi deschise maestrul însuși: renunțase la frac, purtând acum o pereche de pantaloni și pulover *dolcevita*. Eșarfa albă, prinsă cu agrafă de aur, era însă aceeași.

– Haideți dincolo, îi spuse.

– Nu-i nevoie, maestre. Vă mai rețin doar câteva secunde. Spuneți-mi, acesta este tocul în care se afla vioara Guarnieri?

Maestrul îl luă în mână, îl examinează cu atenție, i-l restituie.

– Îmi pare că da.

Montalbano deschise cutia și, fără să scoată vioara dinăuntru, îl iscodi pe celălalt:

– Acesta e instrumentul pe care i l-ați dat doamnei?

Maestrul făcu doi pași îndărăt, cu mâinile întinse în față, ca și cum ar fi vrut să-și ferească privirea de scena aceea oribilă.

– Ăla e un obiect pe care nu l-aș atinge nici măcar cu un deget! Fiți serios, zău așa! E o vioară de serie, un afront la adresa unei viori adevărate!

Iată, prin urmare, confirmarea secretului pe care sunetul viorii intenționase să i-l dezvăluie, să-l aducă la lumină. Fără să-și dea

seama, remarcase de la bun început diferența dintre ambalaj și conținut. Îi fusese limpede chiar și lui, care nu se pricepea deloc la viori. Și nici la vreun alt instrument, dacă era s-o zică pe-a dreaptă.

– Este adevărat, continuă Cataldo Barbera, că instrumentul pe care i l-am dat doamnei era de valoare modestă, totuși semăna destul de mult cu un Guarnieri.

– Mulțumesc. La revedere.

Și o luă în jos pe scări.

– Bine, și acum eu ce fac cu vioara Guarnieri? întrebă în urma lui cu voce tare maestrul.

Era încă năuc, nu înțelegea nimic din comportamentul comisarului.

– Deocamdată, țineți-o dumneavoastră. Și cântați la ea cât puteți de des.

La biserică, câțiva ciocli încărcau sicriul în carul funebru, în vreme ce la intrare se vedeau aliniate mai multe coroane de flori. Emanuele Licalzi era înconjurat de câteva persoane care îi adresau condoleanțe. I se păru neobișnuit de tulburat. Se apropie de el și îl trase deoparte.

– Nu mă așteptam să vină atât de multă lume, spuse doctorul.

– Doamna era o femeie care știa să se facă iubită. Cheile le-ați primit înapoi? Știți, s-ar putea să vi le cer din nou.

– Am nevoie de ele doar între orele patru și cinci după-amiază, când o să mă duc acolo cu agenții

imobiliari.

– E bine că mi-ați spus. Uitați care-i treaba, domnule doctor, probabil că odată ajuns la vilă veți constata că lipsește vioara din vitrină. Am luat-o eu. Diseară v-o restitui.

Doctorul îl privi nedumerit.

– Aveți vreun fir? Din câte știu, e un obiect fără valoare.

– Am nevoie de ea pentru prelevarea de amprente, minți Montalbano.

– Dacă-i așa, amintiți-vă că am ținut-o și eu în mână când v-am arătat-o.

– Da, îmi amintesc perfect. A, domnule doctor, încă ceva, o curiozitate pur și simplu. Aseară, la ce oră ați plecat din Bologna?

– Am luat avionul de 18.30, care face escală la Roma, iar la ora 22.00 aterizează la Palermo.

– Mulțumesc.

– Domnule comisar, îmi cer scuze că insist: nu mă uitați cu Twingo.

Tii, fir-ar, ce balamuc și cu mașina asta!

În mijlocul mulțimii care începea să se răsfire, o zări în sfârșit pe Anna Tropeano: discuta cu un tip la vreo patruzeci de ani, înalt, cu o ținută foarte distinsă. Fără doar și poate că el era Guido Serravalle. Pe stradă îl zări pe Giallombardo, care se îndrepta spre casă, și-l chemă.

– Încotro?

– Acasă, să mănânc, dom' comisar.

- Îmi pare rău pentru tine, da' nu te duci nicăieri.
 - *Madonna*, tocmai azi când muierea-mi făcuse pasta *'ncasciata*!
 - Lasă, mănânci diseară pe săturate. Uită-te bine, îi vezi pe ăi doi de colea? Doamna aceea brunetă și domnul cu care stă de vorbă?
 - Da, să trăiți.
 - Să nu care cumva să-l pierzi din ochi pe individ. Eu o să mă duc imediat la comisariat, așa că mă ții la curent din juma' în juma' de oră. Unde se duce, ce face...
 - Bine, bine, făcu resemnat Giallombardo.
- Montalbano se despărți de el și se apropie de cei doi. Anna nu-l văzuse sosind: când dădu cu ochii de el, se lumineă toată la față; era limpede că prezența lui Serravalle o deranja.
- Salvo, ce faci? Apoi făcu prezentările. Comisarul Salvo Montalbano, domnul Guido Serravalle.
- Montalbano își jucă rolul la perfecție.
- A, dar noi doi ne-am auzit la telefon!
 - Da, exact. M-am pus la dispoziția dumneavoastră.
 - Îmi amintesc perfect. Ați venit pentru biata doamnă Licalzi.
 - Nu puteam lipsi.
 - Înțeleg. Când plecați, astăzi?

– Da, predau camera la hotel pe la ora cinci. La opt seara am avion de la Punta Ràisi.

– Foarte bine, foarte bine, făcu Montalbano.

Părea mulțumit că toată lumea era mulțumită, și că, în plus, se putea oricând conta pe orarul regulat al curselor aeriene.

– Știi, interveni Anna, cu un aer monden și dezinvolt, domnul Serravalle tocmai m-a invitat la prânz. De ce nu vii și tu cu noi?

– Mi-ar face o foarte mare plăcere, spuse Serravalle, încasând lovitura fără să crâcnească.

Pe chipul comisarului se desenă o expresie de dezamăgire profundă.

– Ah, dac-aș fi știut din timp! Din păcate, am câteva îndatoriri de rezolvat.

Îi întinse mâna lui Serravalle.

– Mi-a făcut mare plăcere să vă cunosc. Deși, dată fiind ocazia în care ne găsim, n-ar fi oportun să spun una ca asta.

Se temu că exagera în a o face pe idiotul desăvârșit: partitura începea să-i scape de sub control. De altfel, Anna îl privea lung, cu ochii transformați parcă în două semne de întrebare.

– Noi doi mai vorbim la telefon, Anna, bine?

În ușa comisariatului, mai-mai să dea nas în nas cu Mimì, care se pregătea să iasă.

– Încotro?

- Acasă, să mănânc.
- Băga-mi-aș, da' văd că aicea la toți vă stă mintea numai la mâncare!
- Păi, dacă-i ora mesei, la ce-ai vrea să ne stea mintea?
- Pe cine avem la Bologna?
- Primar?
- Ce mă doare pe mine de primarul din Bologna? Întrebam dacă avem vreun prieten la chestura de acolo, cineva care ne poate da un răspuns urgent.
- Stai puțin, îl avem pe Guggino, ți-l mai amintești?
- Filiberto?
- El. S-a transferat de vreo lună acolo. E șeful Oficiului pentru Străini.
- Bine, du-te să-ți înfuleci porția de *spaghetti alle vongole* cu un kil de parmezan pe deasupra, îi spuse în loc de „mulțumesc” Montalbano, uitându-se la el cu dispreț.

Cum altfel să se fi uitat la unu' care avea asemenea gusturi?

Era ora unu fără douăzeci și cinci: mai erau încă speranțe să-l prindă pe Filiberto la birou.

– Alo? Comisarul Salvo Montalbano sunt. Vă sun de la Vigàta. Aș vrea să vorbesc cu domnul Filiberto Guggino.

– Așteptați în aparat.

După câteva clic-uri, auzi o voce veselă.

– Salvo, ce mult mă bucur să te aud! Ce mai faci?

– Fac bine, Filibè. Ascultă, te deranjez cu o urgență, am nevoie de un răspuns în cel mult o oră, o oră și jumătate. Caut o motivație economică pentru un delict.

– Nu s-ar zice deloc că ești darnic, când e vorba de timp.

– Trebuie să afli totul depre unu' care face probabil parte din cercul celor șantajați de cămătari. Nu știu, un negustor, unu' care joacă sume mari în cazinouri...

– Asta îmi îngreunează foarte mult misiunea. Îți pot spune cine practică pe aici cămătaria, dar nu și persoanele pe care le-au ruinat.

– Încearcă, totuși. Până una-alta, eu îți dau numele persoanei.

– Alo, dom'le? Sunt Giallombardo. Ai doi stau la masă. Îs la restaurantu' din contrada Capo, ăl de-i construit drept pe malu' mării. Îl cunoașteți?

Din păcate, da, îl cunoștea. Se nimerise odată să mănânce acolo și nu reușise încă să-l dea uitării.

– Au ajuns cu două mașini? Fiecare cu a lui?

– Nu, numa' el îi cu mașina, așa că...

– Să nu cumva să-l pierzi din ochi, pe el, pe bărbat. Cu siguranță o s-o conducă pe doamnă acasă, după care o să se-ntoarcă la hotel, la Della Valle. Ține-mă la curent.

Un da și un nu – acestea fură răspunsurile primite de la agenția de rent-a-car din Punta Ràisi, după ce o jumătate de oră se ținuseră bățoși și refuzaseră să-i dea vreo informație, obligându-l să apeleze la șeful poliției aeroportului. Da în sensul că aseară, joi, domnul în chestiune închiriasse un automobil pe care încă nu-l returnase. Nu în sensul că în seara zilei de miercuri a săptămânii trecute domnul respectiv nu închiriasse nicio mașină, pentru că nu fusese înregistrat în computer.

17

Răspunsul de la Guggino îi sosi când mai erau doar câteva minute până la ora trei. Un răspuns lung și bine argumentat. Montalbano își luă conștiincios notițe. Cinci minute mai târziu, se făcu auzit și Giallombardo, care-l înștiință că Serravalle se întorsese la hotel.

– Nu te clintești de acolo, îi ordonă comisarul. Dacă-l vezi ieșind înainte s-apar și eu, îl oprești cu orice preț. N-ai decât să inventezi ce pretext vrei tu: faci striptease în fața lui, dansezi din buric, treaba ta, da' nu-i dai voie să plece.

Răsfoi rapid prin hârtiile Michelei: își amintea perfect că văzuse un tichet de îmbarcare. Îl găsi: fusese ultimul ei voiaj Bologna–Palermo. Îl puse în buzunarul hainei și îl chemă pe Gallo.

– Iei mașina de serviciu și mă duci la hotelul Della Valle.

Hotelul se afla la jumătatea distanței dintre Vigàta și Montelusa, în apropierea unuia dintre cele mai frumoase temple din lume. Pe constructori părea să nu-i fi interesat nici cât negru sub unghie tendințele artistice, concordanța cu peisajul și nici măcar planurile de urbanism.

– Așteaptă-mă, îi spuse comisarul lui Gallo.

Se apropie de mașina lui, parcată în apropiere: Giallombardo moțăia la volan.

– Cu un ochi numai! Cu celălalt eram numai ochi și urechi! îl asigură agentul.

Comisarul deschise portbagajul și luă de acolo tocul cu vioara fără nicio valoare.

Traversă atriumul hotelului: semăna leit cu un profesor de muzică.

– Pe domnul Serravalle îl găsesc?

– Da, e în camera lui. Ce trebuie să-i spun?

– Nu tre' să-i zici nimic. Mut tre' să stai, înțeles? Comisarul Montalbano sunt. Dacă îndrăznești să ridici receptorul de coala, te bag în arest și pe urmă mai vedem noi ce-o fi.

– Etaju' patru, camera 416, făcu portarul, cu buzele tremurându-i de spaimă.

– Telefoane în cameră a primit?

– Mai devreme, când s-a întors la hotel, i-am înmânat avizele telefonice; trei sau patru erau.

– Vreau să vorbesc cu centralista.

Centralista – pe care, nu se știe de ce, comisarul și-o închipuise o fetișcană drăguță – era de fapt un sexagenar pleșuv, cu ochelari.

– Portarul mi-a povestit totul, zise bătrânelul. De pe la prânz a tot început să sune unu' Eolo de la Bologna. Numele de familie nu și l-a

zis. A sunat din nou acum zece minute și i-am transferat apelul în cameră.

În lift, Montalbano scoase din buzunar lista celor care cu o săptămână în urmă, miercuri, închiriaseră o mașină de la agenția din aeroportul Punta Ràisi. Bun, de acord: Guido Serravalle nu se afla pe listă, însă Eolo Portinari da. Iar comisarul aflase de la Guggino că Eolo era un prieten apropiat al anticarului.

Bătu ușor la ușă. Chiar în clipa aceea îl fulgeră un gând: pistolul și-l uitase în torpedoul mașinii.

– Intră, ușa e deschisă.

Anticarul stătea lungit în pat, cu mâinile la ceafă. Se descălțase și se dezbrăcase de haină, dar încă avea cravata la gât. Dând cu ochii de comisar, sări brusc în picioare, asemenea marionetelor aceloră cu arc închise în cutii, care țâșnesc afară când încerci să ridici capacul care le ține îndesate înăuntru.

– Nu vă deranjați, nu vă deranjați, îi spuse

Montalbano.

– Ei, să fim serioși! exclamă Serravalle, încălțându-se în grabă și trăgându-și haina pe el.

Montalbano se așeză pe un scaun, ținând tocul cu vioara pe genunchi.

– Acum sunt gata, zise celălalt. Cărui motiv datorez onoarea acestei vizite?

Se silea să nu privească deloc spre instrumentul din mână comisarului.

– Când am vorbit la telefon, mi-ați spus că-mi stați la dispoziție dacă o să am nevoie de dumneavoastră.

– Da, desigur, și chiar v-o repet, dacă trebuie, spuse Serravalle, așezându-se și el.

– N-aș fi vrut să vă deranjez, însă dacă tot ați venit încoace pentru înmormântare, m-am gândit să profit.

– Mă bucur. Ce trebuie să fac?

– Să vă deschideți bine urechile.

– N-am înțeles bine, vă cer scuze.

– Să mă ascultați. Vreau să vă istorisesc o poveste. Dacă vi se pare că exagerez sau că spun prostii, vă rog să interveniți și să mă corectați.

– Nu văd cum aș putea s-o fac, domnule comisar, dat fiind că nu cunosc povestea pe care vă pregătiți să mi-o spuneți.

– Aveți dreptate. Asta înseamnă că nu vă rămâne altceva de făcut decât să-mi spuneți impresiile la sfârșit. Protagonistul poveștii mele e un domn care o duce destul de bine: e un bărbat cu mult bun-gust, care deține un magazin de mobilier antic, cu o clientelă rezonabilă. O activitate pe care protagonistul nostru a moștenit-o de la tatăl său.

– Îmi cer scuze că vă întrerup, interveni Serravalle, totuși unde e ambientată povestea dumneavoastră?

– La Bologna, îi răspunse Montalbano. Apoi continuă: Cu un an în urmă – sau, mă rog, undeva pe-acolo –, domnul acesta întâlnește o tânără femeie din înalta burghezie. În scurt timp, cei doi devin amănți. Relația lor nu este supusă niciunui risc, întrucât soțul doamnei, din rațiuni pe care acum nu mai pierd timpul să le explic, închide nu un ochi, cum s-ar zice, ci pe amândoi. Doamna continuă să țină foarte mult la soțul său, însă în același timp este foarte legată, în primul rând din punct de vedere sexual, și de amant.

Se întrerupse.

– Pot fuma? îl iscodi pe celălalt.

– Bineînțeles, răspunse Serravalle, împingând spre el o scrumieră.

Montalbano scoase pachetul din buzunar cu mișcări foarte lente, alese trei țigări, le rulă una câte una între degetul mare și arătător, optând în cele din urmă pentru cea care i se păru mai moale, le puse înapoi în pachet pe celelalte două și începu să se pipăie în căutarea brichetei.

– Din păcate nu vă pot ajuta, nu fumez, preciză anticarul.

Într-un târziu, comisarul găsi bricheta într-un buzunăraș al sacoului, o cercetă ca și cum n-o mai văzuse niciodată până atunci, își aprinse țigara și o strecură înapoi în buzunăraș.

Înainte de a-și relua povestea, privi cu ochi pierduți în direcția lui Serravalle. Buza de sus a bărbatului se umezise: începeau să-l treacă sudorile.

– Unde rămăsesem?

– La femeia foarte legată de amantul său.

– Așa. Din nefericire, protagonistul nostru are un viciu tare urât. Joacă din greu, e dependent de jocurile de noroc. În ultimele trei luni a fost surprins de tot atâtea ori în tripouri clandestine. Iar într-o zi, închipuiți-vă, sfârșește în spital, bătut cu brutalitate. El zice c-ar fi fost victima unor indivizi care au vrut să-l tâlhărească, însă poliția presupune – repet, presupune – că a fost vorba despre un avertisment legat de datorii la masa de joc, neplătite. În orice caz, cert este că pentru protagonistul nostru, care continuă să joace și să piardă, situația devine din ce în ce mai grea. I se mărturisește amantei, iar aceasta încearcă să-l ajute după puterile sale. Nu cu mult timp în urmă, începuse să-și construiască o vilă prin părțile astea, întrucât o fermecau locurile. Acum însă, vila se dovedește a fi o excelentă oportunitate: umflând cheltuielile, reușește până una-alta să facă rost de vreo sută de milioane. Apoi proiectează o grădină, probabil că vrea să construiască și o piscină... Cu alte cuvinte, alte surse de bani la negru. Însă toate strădaniile ei – două, maximum trei sute de milioane – aveau să fie ca o picătură într-un deșert. Într-una din zile însă, doamna – pe care, din comoditate, o voi numi Michela...

– O clipă, îl întrerupse Serravalle cu un surâs care se dorea sardonic. Dar pe protagonistul dumneavoastră cum îl cheamă?

– Guido, să zicem, răspunse Montalbano ridicând din umeri, ca și cum precizarea n-avea o importanță prea mare.

Serravalle făcu o grimasă. Montalbano observă că, din cauza transpirației, cămașa i se lipise de piept.

– Nu vă place? întrebă. Dacă vreți, pot să le spun Paolo și Francesca. Esența poveștii nu se schimbă cu nimic.

Așteptă ca Serravalle să riposteze, dar cum celălalt nu deschidea gura, continuă.

– Într-una din zile, Michela se întâlnește la Vigàta cu un celebru violonist care trăiește retras prin părțile noastre. Cei doi devin amici, iar doamna îi mărturisește maestrului că este proprietara unei viori vechi, moștenite de la un străbunic de-al ei. Hotărăște – probabil dintr-un simplu amuzament – să i-o arate maestrului, iar acesta își dă seama din prima secundă că se află în fața unui instrument de foarte mare valoare, atât din punct de vedere muzical, cât și pecuniar. Peste două miliarde de lire, ca să fiu mai exact. Când se întoarce la Bologna, îi mărturisește amantului întreaga poveste. Dacă lucrurile stau așa cum zice maestrul, vioara poate fi vândută fără niciun risc: soțul Michelei a văzut instrumentul o dată sau de două ori și nimeni altcineva nu-i cunoaște adevărata valoare. E suficient s-o înlocuiască, să pună în tocul instrumentului o vioară oarecare de serie; iar Guido va reuși, în sfârșit, să scape basma curată cu datoriile.

Montalbano păru să fi terminat de vorbit; preț de câteva secunde, lovi ritmic cu degetele tocul instrumentului, apoi răsuflă adânc.

– Acum vine partea urâtă a poveștii, zise.

– Dacă vreți, făcu Serravalle, puteți să mi-o terminați de istorisit altădată.

– Aș putea proceda și așa, dar ar însemna să vă chem din nou de la Bologna până aici sau să vin eu personal acolo. Prea mare deranjul.

Dat fiind însă că dumneavoastră vă dovediți atât de amabil încât să mă ascultați cu răbdare chiar dacă muriți de cald, vă voi explica de ce consider eu că partea care urmează este atât de urâtă.

– Pentru că va trebui să-mi povestiți despre o crimă?

Montalbano se uită cu gura căscată la bărbatul din fața lui.

– Credeți că de asta? Nu, cu crimele nu sunt prea familiarizat. O consider partea cea mai urâtă pentru că acum trebuie să abandonez faptele concrete pentru a încerca să mă strecur în mintea protagonistului meu, să-mi dau seama ce și cum gândește. Desigur, unui romancier i-ar fi ușor s-o facă, însă eu sunt un simplu cititor, unul dintre aceia care cred că din cărți înveți totuși câte ceva bun. Iertați-mi divagația. Așadar, ajunși în acest punct al poveștii, să mai spunem că protagonistul nostru începe să culeagă informații despre violonistul de care i-a vorbit Michela. Descoperă astfel că acesta nu numai că este un virtuoz de faimă internațională, ci și că este un foarte bun cunoscător al instrumentului la care cântă. Cu alte cuvinte, există nouăzeci și nouă la sută șanse să nu se fi înșelat. În același timp, dac-ar fi lăsat-o pe Michela să se ocupe de tot, existau toate șansele ca lucrurile să dureze mult și bine. Și nu doar atât: probabil că femeia dorea să-l vândă pe ascuns, însă în mod cu totul și cu totul legal. Prin urmare, din cele două miliarde avea să rămână – dacă punem la socoteală diferitele cheltuieli, comisioanele și, nu în ultimul rând, statul, care în asemenea situații știe să se repeadă ca un hultan să-și ceară partea – cu mai puțin de un miliard. Există însă și scurtături. Iar protagonistul nostru se gândește zi și noapte, apoi ia hotărârea să discute cu un prieten. Prietenul ăsta, pe care hai să-l numim Eolo...

Lovise în plin: presupunerea deveni certitudine. Ca și cum ar fi fost atins de un foc de pistol de mare calibru, Serravalle sări de pe scaun, prăbușindu-se apoi, moale, la loc. Își lărgi nodul cravatei.

– Da, să-l numim Eolo. Acest Eolo îl convinge pe protagonistul nostru că nu există decât o singură cale: lichidarea doamnei și furtul viorii, care urma să fie înlocuită cu un instrument lipsit de valoare. Guido îl convinge să-i dea o mână de ajutor. La urma urmelor, prietenia lor e una, să-i zicem așa, clandestină – un simplu joc, poate –, iar doamna nu i-a văzut niciodată fața. În ziua stabilită, iau amândoi ultimul avion din Bologna spre Palermo, cu schimbare la Roma. Eolo Portinari...

Serravalle tresăltă din nou, de data asta mai puțin violent, ca atunci când unu' aflat pe moarte mai primește un glonț în țeastă.

– ...ce neghiob mai sunt și eu, uite că l-am botezat! Așadar, Eolo Portinari nu are bagaje – sau doar ceva ne semnificativ –, însă Guido duce cu el o valiză mare. În avion, cei doi se prefac a nu se cunoaște. Puțin înainte de a decola de la Roma, Guido o sună pe Michela, îi spune că-i pe drum, că are nevoie de ajutorul ei și o roagă să vină să-l ia de la aeroportul din Punta Ràisi, făcând-o, probabil, să înțeleagă că fuge de creditorii care vor să-l ucidă. Ajunși la Palermo, Guido pleacă spre Vigàta cu Michela, în vreme ce Eolo închiriază o mașină și îi urmează, menținându-se însă la o oarecare distanță de ei. Probabil că pe drum, protagonistul nostru își convinge amanta că, dacă nu ar fi fugit din Bologna, riscă să-i pună creditorii pielea pe băț. Se gândise, zicea el, să se ascundă câteva zile la vila Michelei. Cui să-i fi trecut prin minte să vină să-l caute în pustietatea aceea? Femeia acceptă, fericită să-l știe cu ea. Înainte de a ajunge la Montelusa, oprește la un bar de pe șosea și cumpără două sendvișuri

și o sticlă de apă minerală. La plecare însă, se împiedică de o treaptă, cade, Serravalle sare s-o ajute, moment în care este văzut la față de proprietarul barului. Când ajung la vila Michelei, e trecut de miezul nopții. Michela se vâra imediat sub duș, apoi dă fuga în brațele iubitului. Fac dragoste o dată, apoi amantul îi cere Michelei să mai facă o dată, dar într-un anume fel. Iar la finalul acestui al doilea raport, el o prinde de cap și-i îndeasă fața în saltea, până când o sufocă. Știți de ce i-a cerut Michelei să facă sex anal? Fără îndoială că mai făcuseră și altădată, însă în momentul acela altul era motivul: nu voia ca femeia să-l privească în ochi în timp ce el o ucidea. Imediat după comiterea crimei, aude de afară un soi de tânguială, un strigăt lung și sufocat. Se arată la fereastră și, la lumina care străbate din casă, vede că în copacul din imediata vecinătate se afla un voyeur – sau cel puțin așa îl consideră în clipa aceea Guido –, care a asistat la crimă. Gol-puşcă cum e, protagonistul iese în fugă din casă, se înnarmează cu un obiect contondent și îl lovește în plină figură pe intrus, care însă reușește s-o ia la sănătoasa. N-are timp de pierdut. Își trage hainele pe el, deschide vitrina, ia vioara din toc și o pune în valiză, iar din valiză scoate o vioară de serie, pe care o pune în locul celeilalte. Câteva minute mai târziu, apare Eolo cu mașina, iar protagonistul nostru se urcă lângă șofer și dispar amândoi în noapte. Nu are importanță ce au făcut cei doi după aceea, cert este însă că a doua zi dimineată sunt la aeroportul din Punta Ràisi, de unde iau primul avion spre Roma. Până în acest punct, toate i-au mers șnur protagonistului nostru, care se ține la curent cu desfășurarea anchetei cumpărând ziare siciliene. Lucrurile par să-i meargă din bine în mai bine în clipa în care află că ucigașul a fost descoperit și că, înainte de a fi omorât la rândul lui într-un schimb de focuri, a găsit răgazul necesar pentru a-și recunoaște vinovăția. Protagonistul nostru înțelege atunci că nu mai trebuie să aștepte ca să scoată vioara

la vânzare pe piața neagră și i-o încredințează lui Eolo, lăsându-l pe el să se ocupe de afacere. Numai că lucrurile se complică brusc: eroul nostru află că ancheta a fost redeschisă. Profită din zbor de ocazia ceremoniei funerare a Michelei și, sub acest pretext, dă o fugă la Vigàta ca să discute cu cea mai bună prietenă a amantei lui, singura cunoștință în măsură să-i spună cum stau exact lucrurile în privința anchetei. Discută cu ea, apoi se întoarce la hotel. Aici însă îl așteaptă o altă surpriză neplăcută: Eolo îi telefonează, informându-l că vioara nu face decât câteva sute de mii de lire. Iar protagonistul nostru înțelege c-a luat-o în mână: a omorât degeaba o femeie.

– Așadar, interveni în cele din urmă Serravalle, care părea ca ieșit de sub duș, într-atât era de transpirat, așadar, marja de eroare de unu la sută pe care protagonistul dumneavoastră a acordat-o evaluării făcute de maestru s-a dovedit a-i fi fatală.

– Ce să-i faci, când ți-e scris să ai ghinion la joc..., veni comentariul comisarului.

– Vă ofer ceva de băut?

– Nu, mulțumesc.

Serravalle deschise minibarul, scoase de acolo trei sticlute de whisky, le turnă pe toate trei într-un pahar și dădu băutura pe gât din două înghițituri.

– Într-adevăr, e o poveste interesantă, domnule comisar. Mi-ați sugerat să-mi expun observațiile la final și, dacă-mi permiteți, așa o să și fac. Să începem. De exemplu, protagonistul dumneavoastră n-o fi fost atât de idiot încât să călătorească sub propria identitate, nu-i așa?

Montalbano trase ușor din buzunar – doar atât cât celălalt să observe despre ce era vorba – tichetul de îmbarcare.

– Nu, domnule comisar, nu folosește la nimic. Admițând c-ar exista un tichet de îmbarcare, asta nu-nseamnă nimic, nici chiar dacă pe el ar fi trecut numele protagonistului: oricine s-ar putea folosi de numele lui, pentru că la aeroport nu cere nimeni cartea de identitate a pasagerilor. Cât despre întâlnirea de la barul de pe șosea... Singur ați spus că s-a produs noaptea, pe întuneric, și numai pentru câteva secunde. Să fim serioși, procedura de identificare ar putea fi foarte ușor contestată.

– Raționamentul dumneavoastră se susține, interveni Montalbano.

– Mai departe: uitați, vă propun o variantă a poveștii. Protagonistul îi mărturisește despre descoperirea făcută de iubita sa unui individ pe nume Eolo Portinari, un delincvent de doi bani. Iar acest Portinari vine din proprie inițiativă la Vigàta, comițând apoi toate faptele pe care dumneavoastră i le atribuiți protagonistului. Portinari este cel ce a închiriat o mașină de la aeroport legitimându-se cu permisul de conducere, tot Portinari a încercat să vândă vioara pe care maestrul a evaluat-o greșit, și tot Portinari a fost cel ce a violat-o pe Michela, simulând apoi o crimă pasională.

– Fără să ejaculeze?

– Bineînțeles! Altminteri, din urmele de spermă s-ar fi putut preleva cu ușurință ADN-ul făptașului.

Montalbano ridică două degete, ca un elev care cere permisiunea să se ducă la baie.

– Aș vrea să fac două precizări în legătură cu observațiile dumneavoastră. Aveți perfectă dreptate: să demonstrăm vinovăția protagonistului va fi o acțiune îndelungată și dificilă, dar nu imposibilă. Prin urmare, de azi încolo, eroul nostru va avea pe urmele sale doi câini feroce, gata să-l sfâșie în orice moment: mă refer la creditori, pe de o parte, și la poliție. În al doilea rând, aflați că maestrul nu a greșit când a evaluat vioara: instrumentul valorează într-adevăr două miliarde.

– Bine, dar adineauri mi-ați spus...

Serravalle înțelese că se deconspira și amuți brusc. Montalbano continuă ca și cum nu l-ar fi auzit.

– Protagonistul nostru e foarte viclean. Închipuiți-vă: continuă să sune la hotel, întrebând de doamna, chiar și după ce comisese crima. Numai că nu știe un amănunt.

– Care?

– Uitați care-i treaba, faptul e atât de puțin credibil, încât cred că nici n-o să vi-l dezvălui.

– Faceți totuși un efort.

– Nu mă simt în stare. Ei bine, haideți, o să vă spun, dar numai așa, ca să vă fac o favoare. Așadar, protagonistul a aflat de la amantă că maestrul se numește Cataldo Barbera și începe să culeagă toate informațiile referitoare la el. Acum însă, uitați ce vă propun: sunați la centrala hotelului și cereți să vi se facă legătura cu maestrul: numărul lui e în cartea de telefon. Spuneți-i că sunați din partea mea și rugați-l să vă povestească el cum au stat lucrurile cu vioara.

Serravalle se duse spre telefon, ridică receptorul și-i spuse centralistului cu cine voia să vorbească. Așteptă să i se facă legătura.

– Alo? Cu maestrul Barbera vorbesc?

În clipa în care celălalt răspunse, Serravalle închise.

– Prefer să aud urmarea din gura dumneavoastră.

– Bine, atunci. Într-una din seri, târziu, doamna Michela îl duce pe maestru la vilă, să-i arate vioara. Când vede instrumentul, Cataldo Barbera simte că i se-nmoaie genunchii. Îi încearcă rezonanța, cântă câteva acorduri și nu, nu mai are nicio îndoială: e vorba de un Guarnieri. Discută cu Michela, îi spune că ar vrea să ceară o evaluare competentă, indubitabilă, din partea unui profesionist. În același timp, o sfătuiește să nu mai țină instrumentul acolo, în vila pustie, încă neterminată. Atunci, doamna îi încredințează vioara maestrului, care o duce la el acasă, oferindu-i în schimb o vioară de-a sa, pe care s-o pună în toc, în locul originalului. Aceasta este, de fapt, vioara pe care protagonistul nostru, în necunoștință de cauză, se grăbește s-o fure. A, uitam: după ce își ucide amanta, eroul ia cu el săculețul ei cu bijuterii și ceasul Piaget. Cum se zice? Dacă-i bal, bal să fie! Face să dispară și haine, și pantofi, dar acest amănunt are rolul de a crea confuzie și de a evita un eventual examen ADN.

La orice s-ar fi așteptat, mai puțin la reacția lui Serravalle din momentul acela. La început, i se păru că anticarul, care stătea cu spatele la el privind pe fereastră, plângea. Când se întoarse spre el, Montalbano constată cu mirare că, în realitate, omul se abține cu greu să nu pufnească în râs. Când privirea sa o întâlnește pe cea a comisarului, nu se mai putu stăpâni și explodează în hohote de râs

violente. Serravalle râdea și plângea în același timp. Apoi, cu un efort evident, se calmă.

– Poate că e mai bine să vin cu dumneavoastră, zise.

– Așa vă sfătuiesc și eu, încuviință Montalbano. Cei care vă așteaptă la Bologna au alte intenții.

– Îmi pun două-trei lucruri în valiză și mergem.

Montalbano îl văzu aplecându-se spre valiza lăsată pe bancheta pentru bagaje din hol. Însă ceva din mișcările lui Serravalle îi dădu de bănuț, îl făcu să sară brusc de pe scaun.

– Nu! strigă comisarul.

Și se repezi spre celălalt.

Prea târziu. Guido Serravalle își vârâse țeava revolverului în gură și apăsă pe trăgaci. Sufocându-și cu greu dezgustul, comisarul începu să-și curețe cu palmele fața, de pe care se prelingea o materie vâscoasă și caldă.

18

Lui Guido Serravalle îi zburase jumătate de țeastă: în camera mică de hotel, zgomotul împușcăturii răsunase atât de puternic, încât lui Montalbano continuă să-i țiue urechile mult timp după aceea. Cum era oare cu puțință să nu fi apărut încă nimeni la ușă, să se intereseze ce se întâmplase? Hotelul Della Valle fusese construit la sfârșitul secolului al XIX-lea, pereții păreau groși și solizi, și probabil că turiștii erau cu toții plecați să fotografieze templele din împrejurimi. Mai bine așa, își spuse comisarul.

Se duse în baie, se curăță cum putu mai bine de sânge, apoi se duse la telefon.

– Comisarul Montalbano sunt. Afară, în parcare, se află o mașină de poliție. Spuneți-i șoferului să urce la mine. Și trimiteți-l imediat aici pe directorul hotelului.

Primul sosi Gallo. Văzându-și superiorul plin de sânge pe față și pe haine, se repezi spre el.

– Dom'le, dom' comisar, sunteți rănit?

– Liniștește-te. Nu-i sângele meu. E al tipului de colo.

– Țsta cine mai e?

– Asasinul doamnei Licalzi. Deocamdată însă, nu spune nimic nimănui. Dă fuga la Vigàta și spune-i lui Augello să trimită imediat o fonogramă la Bologna: cei de acolo să-l pună imediat sub urmărire pe unu', Eolo Portinari, un delincvent mărunț. Poliția din Bologna are cu siguranță datele lui. E complicele ăluia de colo, concluzionează comisarul, arătând spre leșul sinucigașului. A, încă ceva: după ce termini, te întorci imediat aici.

În cadrul ușii, Gallo se dădu într-o parte, lăsându-l să treacă pe directorul hotelului, o namilă de doi metri înălțime și de o lățime pe măsură. Dând cu ochii de cadavrul fără o jumătate de țeastă și de dezastrul din cameră, scoase un „eh?“, ca și cum i s-ar fi pus o întrebare pe care n-o înțeleșese, se lăsă cu încetinitorul în genunchi, apoi se prăbuși pe pardoseală cât era de lung, cu fața în jos. Reacția directorului fusese instantanee: Gallo nu apucase încă să plece. Își ajută superiorul să-l târască pe director în baie și să-l pună pe marginea căzii. Apoi luă dușul, dădu drumul la jetul de apă rece și-l potrivea pe creștetul directorului. Namila își reveni la fel de rapid cum leșinase.

– Ce noroc pe noi! Ce noroc! murmură întruna, uscându-se cu un prosop.

Cum Montalbano îl privea întrebător, directorul se grăbi să-i explice, confirmând ceea ce comisarul bănuia deja:

– Grupul de turiști japonezi nu e în hotel.

Înainte să sosească judecătorul Tommaseo, doctorul Pasquano, noul șef al Brigăzii Mobile și cei de la Criminalistică, Montalbano se văzu nevoit să-și schimbe costumul și cămașa, cedând insistențelor directorului, care ținea morțiș să-i împrumute hainele sale. În

costumul namilei ar fi intrat însă doi Montalbano: brațele i se pierdeau înăuntrul mânecilor prea lungi și prea largi, în timp ce pantalonii imenși, adunați la gleznă, îl făceau să semene cu piticul Barbă-Cot. Întâmplarea îl indispunea mult mai mult decât faptul că se văzu nevoit să le povestească tuturor, luând-o mereu de la capăt, cum reușise să descopere cine era de fapt asasinul Michelei Licalzi și cum acesta preferase să se sinucidă. Una peste alta, cu întrebări și răspunsuri, cu observații și precizări, cu toți „dacă”, „poate”, „bine, dar...” și „cu toate acestea” la care se văzu nevoit să facă față, obținut permisiunea de a se întoarce la Vigàta, la comisariat, abia la opt și jumătate seara.

– Ce făcuși, ai intrat la apă? se interesă Mimì dând cu ochii de el.

Cu greu reuși să evite lovitura de pumn a lui Montalbano, care se hotărâse brusc să-i spargă nasul.

Nu era nevoie să mai strige „Toți la mine!”: se prezentară spontan cu toții la el în birou. Iar comisarul le dădu satisfacția pe care și-o meritau din plin: le povesti totul de-a fir-a păr, de la primele suspiciuni asupra lui Serravalle până la tragicul sfârșit al acestuia. Cea mai inteligentă observație o făcu tot Mimì Augello:

– Mai bine că și-a zburat creierii. Altminteri, ar fi fost tare greu să-l trimitem la pușcărie fără o dovadă concretă. Un avocat bun l-ar fi scos basma curată în doi timpi și trei mișcări.

– Bine, dar s-a sinucis! remarcă Fazio.

– Ei și? ripostă Mimì. Poate că la fel au stat lucrurile și cu Maurizio Di Blasi. Cine știe dacă nu cumva nefericitul acela a ieșit din peșteră

cu pantoful în mână tocmai pentru că spera să fie împușcat de agenți – ceea ce, de altfel, s-a și întâmplat –, aceștia crezând că era înarmat?

– Scuzați întrebarea, dom' comisar, totuși de ce striga în gura mare că voia să fie pedepsit? întrebă Germanà.

– Pentru că asistase la o crimă și nu reușise s-o împiedice, concluzionă Montalbano.

Pe când ceilalți ieșeau unul câte unul din încăpere, își aminti că mai avea ceva de făcut: dacă lăsa pe a doua zi, era în stare să uite cu totul.

– Gallo, mai rămâi puțin. Ascultă, te duci la noi la garaj, iei toate actele din Renaultul Twingo și le aduci încoa'. Vorbește cu mecanicul nostru și întreabă-l cât ne costă ca să pună mașina la punct. Pe urmă, dacă-l interesează afacerea, poate-i găsește și un cumpărător.

– Domnule, mă primiți? Un minuțel durează, atâtica!

– Intră, Catarè.

Catarella era îmbujorat, cu o expresie stânjenită, dar totodată mulțumită pe chip.

– Ce ai? Hai, vorbește?

– Ziceam să v-arăt carnetu' de note pe prima săptămână, domnule. Concursu' de informatică ține de luni până vineri dimineață.

Îi întinse o foaie îndoită. Luase „foarte bine” pe linie; sub rubrica „Observații” stătea scris: „E primul la cursul lui.”

– Bravo ție, Catarella! Ești portdrapelul comisariatului nostru!

Catarella se ținu cu greu să nu-i dea lacrimile.

– Ia zi-mi, câți sunteți la cursul ăsta?

Catarella începu să numere pe degete:

– Păi, îs așa: Amato, Amoroso, Basile, Bennato, Bonura, Catarella, Cimino, Farinella, Filippone, Lo Dato, Scimeca și Zìcari. Doișpce fac, domnule. Apăi, dacă aveam computeru' la-ndemână, știam să calculez mai ușor.

Comisarul se luă cu mâinile de cap.

Oare umanitatea mai avea vreun viitor?

Se întoarce și Gallo din misiunea Twingo.

– Vorbii cu mecanicu'. Zice că-i de acord să se ocupe el de vânzare. În torpedou găsii libretu' mașinii și o hartă cu străzile.

Depuse totul pe masa comisarului, însă nu părea să se dea dus. Era mai stânjenit chiar decât fusese Catarella.

– Ce ai?

Gallo nu răspunse, în schimb îi întinse un petic dreptunghiular de hârtie.

– Îl găsii sub scaunu' din dreapta șoferului.

Era un tichet de îmbarcare pentru zborul Roma–Palermo, cu sosire pe aeroportul din Punta Ràisi la ora zece seara a zilei de miercuri, cu o săptămână în urmă. Numele pasagerului: G. Spina. Oare de ce – se întrebă comisarul – ai de-și iau nume fals își păstrează aproape

întotdeauna inițialele celui real? Guido Serravalle rătăcise tichetul de îmbarcare în mașina Michelei. După comiterea crimei, nu mai avusese timp să-l caute – sau poate că-și închipuia că-l avea încă în buzunar. Iată de ce, în timpul discuției de mai devreme, negase existența tichetului, făcând aluzie, pentru orice eventualitate, la posibilitatea ca numele pasagerului să nu fie cel real. Și totuși, odată recuperat tichetul, se putea afla în cele din urmă – printr-o muncă laborioasă, într-adevăr – cine anume călătorise, de fapt, cu acel avion. Deodată, își dădu seama că Gallo era încă acolo, în picioare, în fața lui. Cu o expresie foarte serioasă pe chip, zise cu voce scăzută:

– Dacă am fi verificat de la-nceput mașina...

Într-adevăr. Dacă ar fi inspectat Renaultul Twingo în ziua în care descoperiseră cadavrul, ancheta ar fi intrat de la bun început pe făgașul ei normal, Maurizio Di Blasi ar fi fost încă în viață, iar asasinul Michelei ar fi înfundat pușcăria. Dacă...

Totul fusese, de la bun început, o înlănțuire de confuzii: o încurcătură după alta. Maurizio fusese luat drept asasin, pantoful din mâna lui fusese luat drept armă, o vioară fusese luată drept o alta, iar cea de-a doua luată drept alta, a treia, Serravalle voia să fie luat drept Spina... După ce trecu podul frână, opri mașina, însă nu coborî. În casa Annei ardeau luminile, simțea că acolo, înăuntru, ea îl aștepta. Își aprinse o țigară și trase câteva fumuri, apoi o aruncă pe fereastră, învârti cheia în contact și plecă mai departe.

Nu era cazul să adauge pe listă o nouă încurcătură.

Intră în casă, își lepădă hainele care-l făceau să pară piticul Barbă-Cot, deschise frigiderul, alese vreo zece măsline și își tăie o felie consistentă de cașcaval.

Se duse să se așeze pe banca de pe verandă. Noaptea părea de-a dreptul luminoasă, iar valurile mării susurau liniștit. N-avea de ce să mai piardă vremea. Se ridică și se duse la telefon.

– Livia? Eu sunt. Te iubesc.

– Ce e, ce s-a întâmplat? îl iscodi Livia alarmată.

În toți acei ani de când erau împreună, Montalbano îi spusese „te iubesc” doar în momentele lui cele mai grele, dacă nu cumva numai atunci când se aflase în mare primejdie.

– Nimic, îi răspunse. Mâine dimineată am ceva mai mult de lucru, pentru că trebuie să scriu un raport lung pentru chestor. Dacă nu survin complicații, după-amiază iau avionul și sosesc.

– Te aștept, zise Livia.

Nota autorului

În această nouă investigație a comisarului Montalbano (în care numele, locurile și situațiile sunt, desigur, inventate) intră în scenă viorile. Autorul, la fel ca și personajul său de altfel, nu are nicio calitate care să-i dea dreptul să vorbească sau să scrie despre muzică și instrumente muzicale (singura sa legătură cu subiectul fiind, eventual, faptul că pe vremuri a încercat, spre disperarea vecinilor, să studieze saxofonul tenor). Prin urmare, toate informațiile referitoare la viori le-a cules din cărțile dedicate acestui instrument de S.F. Sacconi și F. Farga.

De asemenea, domnul Silio Bozzi a vegheat ca nu cumva să comită eventuale erori „tehnice” pe parcursul investigației relatate în această carte: de aceea îi este recunoscător.

Note

- 1 - „Mama era blondă?” (dial. sic.) (n. tr.).
- 2 - „Spic de grâu sub soare” (dial. sic.) (n. tr.).
- 3 - Nicolò Tommaseo (1802—1874), scriitor, lingvist și revoluționar italian, a cărui viață privată a suscitât multe legende metropolitane în epocă, în timp ce unele din operele sale aveau o tentă profund moralistă (n. tr.).
- 4 - Trad. aprox.: „Tommaseo ăsta e c-un picior în altar și cu celălalt în bordel” (dial. milanez) (n. tr.).
- 5 - Supranumele lui Vittorio Emanuele al II-lea (1820–1878), primul rege al Italiei unificate (n. tr.).
- 6 - Un fel de tocană de legume pe bază de vinete, ardei, dovlecei, roșii, capere etc. (n. tr.).
- 7 - „Știți ce s-a-ntâmplat azi-dimineață? A trecut o mașină!” (dial. sic.) (n. tr.).
- 8 - Cizme de piele și șapcă de postav, caracteristice portului tradițional al bărbaților sicilieni (n. tr.).
- 9 - „Ți-e foame?” (dial. sicilian) (n. red.).
- 10 - *Gagliardo* (it.), „bărbat puternic”, „vânjos”; „namilă”, „zdrahon” (n. tr.).

11 - „Nervos“ (dial. sicilian) (n. red.).